

MATICA

*Čestit Božić
i sretna nova
2010. godina*

ISSN 1330-2140

Vukovarske
adventske
svečanosti

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 12/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Kerschhoffset, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
e-mail: matica@matiss.hr
www.matis.hr

Naslovnica:

Vukovarske adventske svečanosti
(snimka: Arhiva Muzeja grada Vukovara)

SADRŽAJ

- 5 Dan sjećanja na žrtvu Vukovara
- 6 Forum hrvatskih manjina
- 8 HMI – Split: Dani Ekvadora
- 12 Hrvatska škola "Kardinal Alojzije Stepinac" – Chicago
- 15 Dan Hrvata u Mađarskoj
- 16 Gradišćanski Hrvati i Haydnov jubilej
- 17 Dr. Đuro Blažeka autor Rječnika pomurskih Hrvata
- 20 Zagreb: Retrospektiva Jozе Kljakovića
- 21 Roman "Torquata" Iris C. De Corbavia
- 22 Božić u Moslavini
- 24 Hamburg: Četrdeseta obljetnica misije
- 26 New York: 50. obljetnica Kluba Istrana
- 28 Razgovor: slikar Charles Billich
- 31 Bivši boksač George Chuvalo u domovini
- 32 Hrvatski filmski festival u Melbourneu
- 34 Vukovarske adventske svečanosti
- 37 Novi Zeland: Maslinarstvo Simunovich
- 38 Zlatna ribica
- 46 Mirko Vidačković predsjednik Zrinskog iz Waiblingena
- 49 Detroit: 23. Tamfest HBZ-a
- 50 Trst: Spisateljica Darija Perković
- 52 HŽ: 150. obljetnica naših željeznica
- 54 Berlin: Poduzetnik Mate Čuić
- 55 Austrija: TV-voditeljica Barbara Karlich

KOLUMNJE

11
Globalna
Hrvatska
(Vesna
Kukavica) | 41
Povijesne
obljetnice
(Željko
Holjevac) | 56
Hrvatske
županije
(Zvonko
Ranogajec) | 58
Govorimo
hrvatski
(Sanja Vulić) |
|---|---|---|---|

- 60
Legende o
rodijaku Ćipi
(Petar Miloš)

Cijenjeni čitatelji,

Sljedeća MATIČA izlazi u veljači kao zimski dvobroj za mjesecе siječanj i veljaču na povećanom broju stranica. Zahvaljujemo na razumijevanju.

Uredništvo

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

**Oglašavajte na web
portalu Hrvatske
matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Drage Hrvaticice i Hrvati!

U ovo radosno vrijeme Došašća, kada svi s ljubavlju iščekujemo Kristovo rođenje, upućujem svima vama, dragi sunarodnjaci, u ime Hrvatske matice iseljenika iskrene božićne čestitke!

Božić, jedan od najprećih kršćanskih blagdana, za nas Hrvate oduvijek ima posebno značenje. To je vrijeme duhovnih priprava, molitve i obiteljskog zajedništva, uzajamnog darivanja, ali i prisjećanja na prelijepe starinske božićne običaje i božićne pješke pjesme koje je hrvatski narod iznjedrio tijekom svoje povijesti. Oduvijek i povruda, naš, hrvatski Božić, nosimo u srcima i čuvamo u toplini obiteljskog doma, ali i s radošću dijelimo sa svim ljudima dobre volje u sredinama gdje nas je odveo životni put.

U trenucima predbožićnog ozračja naše su misli i dobre želje s vama i vašim obiteljima. Neka vas i vaše obitelji u svakome kutku svijeta gdje ste pronašli svoj novi dom, donoseći u vaša srca mir, zadovoljstvo i sreću, obasja blažena svjetlost Božića. Vama, dragi Hrvati diljem svijeta, do kojih dopiru ove moje riječi, želim sretan i blagoslovljen Božić, a u novoj 2010. godini obilje mira, obiteljskog zajedništva, zdravlja i poslovnog uspjeha.

Katarina Fuček
Ravnateljica Hrvatske
matice iseljenika

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241

10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia

Telefon: +385 (0)1 6115-116

Telefax: +385 (0)1 6110-933

E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)

SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,

Australija / Australia 80 AUD,

Novi Zeland / New Zealand 60 USD,

Južna Afrika / South Africa 60 USD,

Južna Amerika / South America 60 USD

(običnom poštom / regular mail)

Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:

Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273

IBAN HR06 2340 0091 5102 96717

Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):

Acc. No. 2390001-1100021305

Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

EU: Hrvatski pregovori ulaze u završnu fazu

ZAGREB - Nakon što je Hrvatska 27. studenog u Bruxellesu na Međuvladinoj konferenciji o pristupanju zatvorila pregovore o trima poglavljima europske pravne stečevine te nakon stupanja na snagu Lisabonskog ugovora koji je stvorio pravni okvir za pristupanje novih članica, hrvatski pregovarački proces ušao je u završnu fazu. Uskoro se očekuje formiranje radne skupine koja će izraditi nacrt ugovora o ulasku Hrvatske u EU. Od 33 poglavlja o kojima se pregovara, Hrvatska ih je otvorila 28, a zatvorila 15. Krajem prosinca se očekuje još jedna Međuvladina konferencija na kojoj bi se zatvorila dva, a otvorila još tri poglavlja, tako da bi u 2010. za otvaranje preostala još jedino poglavlje Pravosuđe i temeljna prava te Tržišno natjecanje. Uvjeti za otvaranje tih dvaju poglavlja su puna hrvatska suradnja s Haaškim sudom i privatizacija brodogradilišta u državnom vlasništvu. U svezi sa suradnjom s Haaškim sudom glavni haaški tužitelj Serge Brammertz podnio je 3. prosinca izvješće Vijeću sigurnosti UN-a u kojem pozdravlja nove napore

koje hrvatska vlada ulaže u pronalazanje nestalih topničkih dnevnika iz operacije Oluja 1995., ujedno poziva na hitno poduzimanje svih potrebnih mjera kako bi se dovršila "sveobuhvatna i vjerodostojna istraga" o tim dokumentima, čiju dostavu njegov ured traži od Hrvatske od 2007. S tim u svezi premijerka Jadranka Kosor podsjetila je da je Vlada RH utemeljila 'task force' koji utvrđuje jesu li traženi topnički dnevnici doista postojali, a ako ih nema, gdje su nestali i tko ih je otuđio ili uništio. "Hrvatskoj su široko otvorena vrata da uistinu postane 28. članica EU-a. To će se apsolutno sigurno brzo dogoditi", rekla je premijerka. Sve ministre pozvala je na daljnji rad na prilagodbi europskim standardima. "Pred nama je veliko finale i zato punim jedom naprijed, kako bismo sljedeće godine sve to završili i napokon imali taj datum koji sasvim sigurno nije daleko", poručila je Kosor, podsjetivši da je Hrvatska dobila i okvir financijskog paketa koji za prve dvije godine njezina članstva iznosi oko 3,5 milijarde eura. (Uredništvo)

ĐURO POPIJAČ NOVI MINISTAR GOSPODARSTVA

ZAGREB - Đuro Popijač novi je ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, a potpredsjednici Vlade ministri zdravstva i financija Darko Milinović i Ivan Šuker, odlučio je 19. studenog Hrvatski sabor koji je spomenutom trojcu većinom glasova izglasovao povjerenje. Popijač će na dužnosti ministra gospodarstva zamijeniti Damira Polančeca, koji je zbog afere u Podravci 30. listopada podnio ostavku, a premijerka Jadranka Kosor ju je prihvatila. "Vlada je svjesna teškoća u kojima se nalazi gospodarstvo, a koje jest teško, ali sasvim sigurno nije bezizlazno. Svi analitičari najavljuju da se u idućoj godini očekuje rast BDP-a od 0,5 posto. To je svakako dobra vijest s obzirom na sve ono što nas je zadesilo u ovoj godini", rekao je Popijač.

ZBIRKA KNJIGA O DOMOVINSKOM RATU

ZAGREB - Zbirku knjiga o Domovinskom ratu svečano je sredinom studenog u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici otvorila predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor. Ta zbirka osnovana je odlukom Stručnoga vijeća Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 9. prosinca 2008. Značaj Domovinskog rata, kao razdoblja koje snažno obilježava povijest hrvatskoga naroda, ogleda se u količini i raznovrsnosti publikacija objavljenih na tu temu u Hrvatskoj i svijetu. Svrha zbirke je okupiti svu relevantnu građu s ovog područja na jednome mjestu i tako omogućiti što cjelovitiji uvid u ovo složeno i multidisciplinarno područje. Zbirka trenutačno ima oko 900 naslova, odnosno 1.200 primjeraka knjiga.

U UTRCI ZA PANTOVČAK 12 KANDIDATA

ZAGREB - U utrci za predsjednika Republike je 12 kandidata - Milan Bandić, Andrija Hebrang, Ivo Josipović, Josip Jurčević, Damir Kajin, Boris Mikšić, Dragan Primorac, Vesna Pusić, Vesna Škare-Ožbolt, Miroslav Tuđman, Nadan Vidošević i Slavko Vukšić. Tim abecednim redoslijedom kandidati će biti porredani i na glasačkom listiću, objavilo je 18. studenog Državno izborno povjerenstvo (DIP). Predsjednik DIP-a Branko Hrvatinić je pozvao predsjedničke kandidate da budu korektni u izbornoj kampanji jer je riječ o izboru za prvog čovjeka u državi. Izborna kampanja počela je 20. studenoga. Prvi krug izbora održat će se u nedjelju 27. prosinca, a izborna šutnja nastupa dva dana prije.

“Moj Vukovar, sazdan od prkosa i čuda”

Komemorativnim skupom u krugu Opće bolnice Vukovar obilježen je Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine. Među mnoštvom okupljenih građana i njihovih gostiju nalazili su se i hrvatski predsjednik Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić i premijerka Jadranka Kosor

Tekst: **Vjesnik** Snimka: **HINA**

Komemorativnim skupom “Moj Vukovar, sazdan od prkosa i čuda” u krugu Opće bolnice Vukovar u srijedu 18. studenog obilježen je Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine. Među mnoštvom okupljenih građana i njihovih gostiju nalazili su se i hrvatski predsjednik Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić i premijerka Jadranka Kosor. Uz prigodan program i dužni pijetet, prisutni su se podsjetili na vukovarsku tragediju u kojoj je, prema podacima Sanitetskog stožera, do 19. studenoga 1991. godine poginulo 450 vukovarskih branitelja i 1.350 civila među kojima je bilo i 86 djece.

“Kako je bilo moguće da zarobljene ljude pokupe, odvedu i poubijaju. To je potpuno nerazumljivo”, izjavio je predsjednik Mesić te dodao da je zločin u Vukovaru bio pripremljen i planiran baš kao što je bio planiran i zločin u Srebrenici. “Isti bolesni um planirao je zločine”, rekao je hrvatski predsjednik.

Iz vukovarske bolnice formirala se ‘Kolona sjećanja’ u kojoj se našlo oko 17.000 onih koji su došli odati počast žrtvi Vukovara. Predvođena ‘Vukovarskim majkama’ i braniteljima grada, krenula je preko središta grada, Slavije i legendarne Mitnice, na šest kilometara dugo hodočašće do Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata. “U ‘Koloni sjećanja’ svake je godine sve više ljudi i to je dobro jer zaboraviti Vukovar i Vukovance ne samo da ne smijemo, već kada bi se to dogodilo - odrekli bismo se vlastite budućnosti”, istaknula je predsjednica hrvatske vlade Jadranka Kosor. Dodala je kako je posebno veseli što iz kolone vidi ob-

novljene vukovarske kuće i fasade, no da se svi moramo zapitati je li za Vukovar nakon povratka dovoljno učinjeno. “Moramo učiniti sve da se otvori što više radnih mjesta, da se ljudi mogu zaposliti te da imaju perspektivu”, rekla je Kosor, istaknuvši da se uvijek moramo sjećati i onih kojih nema, onih hrabrih mladića iz cijele Hrvatske koji su dali živote u obrani Vukovara. Naglasila je da zločinci moraju biti kažnjeni, no da Vukovaru treba prije svega pogled u budućnost. Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić iz kolone je poručio da se u Vukovaru pokazala zrelost i srce jednog naroda te stvorila i obranila hrvatska država. “Žrtva se ne smije zaboraviti, ovdje se obranila Hrvatska, ovdje je cvijet hrvatske mladeži dao svoje živote”, rekao je Bebić. Najviši državni dužnosnici, predsjednik Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Be-

bić i premijerka Kosor položili su vijenac pokraj spomen-obilježja na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata, a zatim su to učinili i zapovjednici obrane grada Mile Dedaković i Branko Borković, predstavnici Koordinacije stradalničkih udruga, gradova Vukovara, Dubrovnika i Zagreba, te prvi put predstavnici hrvatskih županija čime je na simbolički način pokazano hrvatsko jedinstvo.

Molitvu na groblju predvodio je nadbiskup i metropolit đakovački i osječki mons. Marin Srakić, a misu za dušnicu za sve pokojne i nestale požeški biskup mons. Antun Škvorčević. Dan sjećanja na žrtvu Vukovara obilježava se odlukom Hrvatskog sabora od 1999. godine, a ovogodišnji je održan pod sloganom “Vukovar je jučer, danas i sutra”. ■

ENG A commemorative gathering was held at Vukovar General Hospital on Wednesday, November 18th, Vukovar Remembrance Day, in memory of the fall of the city in 1991. Among the many gathered were Croatian President Stjepan Mesić, Speaker of Croatian Parliament Luka Bebić and Prime Minister Jadranka Kosor.

Potpورا izradi strategije

XV. forum hrvatskih manjina održan je u Hrvatskoj matici iseljenika 26. studenoga s temom "Hrvatske nacionalne manjine u kontekstu najavljene strategije za Hrvate izvan Hrvatske"

Dr. Ivan Bagarić, Katarina Fuček i Petar Barišić

Napisala: **Marija Hećimović**
Snimio: **Hrvoje Salopek**

U skladu s redovitim godišnjim programom Hrvatske matice iseljenika 26. studenoga održan je XV. forum hrvatskih manjina s temom "Hrvatske nacionalne manjine u kontekstu najavljene strategije za Hrvate izvan Hrvatske". Kako je riječ o temi koja je dugo bila očekivana, s pravom je izazvala veliko zanimanje, posebice predstavnika hrvatskih nacionalnih manjina iz Austrije - dr. Stanka Horvata i Tibora Jugovića, Crne Gore - Miroslava Franovića, Italije - Antonija Sammartina, Mađarske - Miše Heppa, Makedonije - Snježane Trojačanec, Rumunjske - Milje Radana i Nikole Gera, Slovenije - Mije Stanka i Josipa Begića i Srbije - Branka Horvata, kao i diplomatskih predstavnika Mađarske Jozsefa Magyara i Makedonije Dančoe Petrovskoga.

Forum je, kao stručni skup na kojem se uvijek razmatraju teme koje su iznimno važne za hrvatske nacionalne manjine, otvorila ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček te naglasila: "Svjesni činjenice da status hrvatskih zajednica u državama u kojima živite uvelike ovisi o skrbi matične domovine, te posebno potaknuti temat-

skom sjednicom saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske pod nazivom 'Hrvati izvan RH - suradnja i obveze', koji je održan u srpnju ove godine, ovogodišnji smo Forum zamislili kao zajedničku sjednicu čelnika krovnih organizacija hrvatskih manjina iz susjednih zemalja, članova saborskog Odbora za Hrvate izvan Hrvatske, predstavnika ministarstava RH, Crkve, predstavnika diplomatskog zbora zemalja odakle dolazite te znanstvenih instituta. Želja nam je da naš današnji skup dijalogom i idejama stvori smjernice za oblikovanje toliko potrebne strategije na kojoj će Republika Hrvatska temeljiti svoj budući odnos prema hrvatskim manjinama."

PRIMJEREN ODGOVOR NA GLOBALIZACIJU

Nakon uvodnih riječi skupu se obratio glavni izvjestitelj Foruma mr. sc. Ivan Bagarić, predsjednik saborskoga Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske. U svom izlaganju osobito je naglasio potrebu izrade primjerenog odgovora na pritisak koji globalizacija nosi sa sobom i to novim pristupom u izradi strategije prema Hrvatima izvan Hrvatske te donošenjem odgovarajućeg zakona kojim bi se, između ostaloga, utvrdila i odgovarajuća tijela za provedbu strategije i zakonskih odredaba prema Hrvatima izvan granica Hrvatske. Svojim riječima potaknuo je konstruktivni dijalog sudionika.

Slijedila su mišljenja i prijedlozi predstavnika manjinskih zajednica na temelju kojih su iznesena jedinstvena stajališta o činjenici da su njihova manjinska prava nerazmjerno manja od prava koje manjine u Hrvatskoj imaju. Stoga očekuju da reciprocitet u statusu i pravima bude jedan od bitnih elemenata strategije. Također je evidentna i činjenica da postoje specifične razlike između pojedinih manjinskih zajednica te da se u izradi strategije o tome mora voditi računa. Izražena je i zajednička želja za sudjelovanjem u timu koji će izrađivati strategiju jer jedino oni mogu vjerodostojno

Sudionici
XV. Forum
hrvatskih
manjina

Branko Horvat
iz Vojvodine

Milja Radan
iz Rumunjske
i Snježana
Trojačanec iz
Makedonije

Antonio
Sammartino
iz Italije

svjedočiti o pravim i efikasnim mjerama koje bi mogle pridonijeti poboljšanju njihova statusa u domicilnim državama. Zapostavljenost u međudržavnim susretima, točnije nesudjelovanje predstavnika hrvatskih manjina u susretima državnih dužnosnika iz RH u njihovim domicilnim državama, osobito je naglašena kada su u pitanju manjinske teme. Istaknuli su i mnogobrojne probleme vezane uz postupak oko primitka u hrvatsko državljanstvo. Jedinstveni su u mišljenju da se izradi strategije, koju smatraju iznimno važnom za njih, mora pristupiti vrlo odgovorno i temeljito jer to je akt koji će odrediti njihovu sudbinu na dulje razdoblje.

PROVEDBA BILATERALNIH SPORAZUMA

Veliku važnost pridaju zalaganju RH u provedbi zaključenih bilateralnih sporazuma o zaštiti manjina kao i pravu na parlamentarne zastupnike koji bi mogli jasno artikulirati stanje manjinskih prava. I na kraju, istaknut je nedostatak sredstava za vitalne funkcije jedne zajednice kao što su školstvo, mediji, tisak i svi drugi oblici kulturnoga djelovanja koje pridonosi očuvanju hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta.

U izraženom žaljenju zbog slabe suradnje kako s Hrvatskom tako i s domicilnom državom, Antonio Sammartino, počasni konzul RH i ravnatelj Zaklade "Agostina Piccoli" iz Italije, rekao je: "Naši predloženi projekti i naši zahtjevi i dalje su nailazili na diplomatsku i institucionalnu šutnju. Italija se ne smi zahtijevati sva moguća prava za svoju manjinu u Hrvatskoj, i nije je niti malo briga za reciprocitet." Vrlo jasna stajališta iznio je i Branko Horvat, predsjednik

Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Srbiji, izrazivši zadovoljstvo što je ova tema došla na dnevni red jer je ona bila tražena i na ranijim forumima kao neprijeporna potreba, pa stoga naglašava da "ovome poslu treba prići stručno, s punom političkom konzistentnošću i moralno-političkom odgovornošću prema svim Hrvatima izvan RH. Stoga treba znati da ovaj projekt nosi iznimnu odgovornost - nacionalnu, moralnu, političku pa i financijsku". Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, smatra da hrvatska manjina može opstati samo ako se u domicilnoj državi i u državi matičnog naroda može pozvati na svoja prava jer bez političke potpore i vizije matične države, teško će opstati.

DONOŠENJE ZAKLJUČAKA

Potaknut iznesenim stajalištima i osobnim iskustvom tijekom posjeta manjinskim zajednicama Petar Barišić, načelnik Samostalne službe za Hrvate izvan Repu-

blike Hrvatske i kulturu iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, dao je punu potporu izradi strategije osobito potaknut činjenicom o velikom nerazmjeru u pravima koje imaju hrvatske manjine u domicilnim državama u odnosu na velika prava koja uživaju manjine u RH. Složio se da je potrebno izraditi različite strategije ovisno o stanju svake zajednice. Doprinos svih sudionika Foruma je vrlo bitan kako bi se cijeli posao obavio na stručan i znanstveni način. Naglasio je i veliku obvezu u provedbi buduće strategije.

Forum je završen donošenjem zaključaka kojima se daje puna potpora u pripremi i donošenju strategije kojom će se utvrditi učinkovitiji i djelotvorniji sustav potpore Republike Hrvatske kako hrvatskim nacionalnim manjinama, tako i svim Hrvatima izvan granica Republike Hrvatske. Zaključci će biti dostavljeni Vladi RH, kao i svim drugim nadležnim državnim tijelima i institucijama. ■

Forum je okončan
donošenjem zaključaka

ENG The XVth Croatian Minorities Forum was held at the Croatian Heritage Foundation on November 26th, focusing on the topic of Croatian national minorities in the context of the announced strategy for Croatians abroad.

Ekvadorski Hrvati – nekad i sad

Hrvati su se u početku bavili trgovinom. Krajem 19. stoljeća privukla ih je potraga za palmom iz koje se dobivala biljna bjelokost (tagua). Između dva rata doseljavanje je vezano uz proizvodnju banana

Gregorio Uskoković, koji je došao iz Mokošice

Napisala: **Ana Kaštelan**

U organizaciji splitske podružnice HMI-ja, 24. i 25. studenoga u Gradskoj knjižnici Marka Marulića organizirani su Dani Ekvadora. Predavanje o Hrvatima u Ekvadoru održala je voditeljica Matičina ureda, a zatim je misionarka Drina Čavar pričala o svome dvogodišnjem boravku u toj južnoameričkoj zemlji. Oba izlaganja bila su popraćena mnogobrojnim fotografijama, a u jednoj vitrini bili su izloženi predmeti iz Ekvadora. Domjenak je, prema originalnim receptima, priredila Turističko-ugostiteljska škola. Drugoga dana manifestacije Splićanke su imale priliku probati ekvadorsku kozmetiku, maske za lice i kreme Case Barukčić, a na kraju je prikazan cjelovečernji film 'Que tan lejos?' ('Kako tamo daleko?'). Naseljavajući Južnu Ameriku, Hrvati su krajem 19. stoljeća došli i u Ekvador. Najprije su se naselili u pokrajinu Manabi, koja je smještena uz ocean i gradove Bahía de Caraquez i Mantu, te Guayaquil u

pokrajini Guayas. Tamo i danas žive, a najmanje ih ima u glavnome gradu Quitu. O Hrvatima u Ekvadoru nemamo puno podataka. Prema izvješću Iseljeničkog komesarijata iz 1938. godine, u Ekvadoru je živjelo samo stotinjak Hrvata. Do danas se taj broj popeo na 4.000. Dio tamošnjih Hrvata potječe s otoka srednje Dalmacije, kao npr. Pečarević, Tramontana i Marić s otoka Visa, Peribonio s Hvara ili Kusanović i Radić s otoka

Luis Aviles Uscocovich

Brača. Dio ih je došao iz Konavala, poput obitelji Čurlica, Kravarović, Knežević, Savinović i Uskoković. Neki potječu iz unutrašnjosti Dalmacije poput obitelji Buljubašić iz Župe kraj Imotskog ili Barukčić iz Bosne.

KOZMETIKA 'CASA BARUKCIC'

Hrvati su se u početku bavili trgovinom. Krajem 19. stoljeća privukla ih je potraga za palmom iz koje se dobivala biljna bjelokost (tagua - sjemenke koštane palme). Između dva rata doseljavanje je vezano uz proizvodnju banana, čime su se mahom bavili Višani, Hvarani i Dubrovčani. Ekvador je od 1956. godine postao najveći izvoznik banana na svijetu. Danas, već ustaljenim putem, banane iz Ekvadora stižu u luku Rijeka. Nakon II. svjetskog rata mnoge je Hrvate privukao susjedni Peru. Veliki izvoznici ekvadorske tune su članovi splitske obitelji Miletić, koji su i u Splitu počeli kupovati nekretnine. Inženjer Jure Barukčić osnovao je 1961. godine tvrtku Cosmetics Barukcic. Kasnije, radeći pod nazivom Casa Barukcic, proizvodila je kozmetiku koju su od prirodnih sastojaka stvarale ekipe biologa, liječnika, ali i domorodaca istočnoga Ekvadora. Casa Barukcic započela je sa skromnom proizvodnjom prije 50 godina, da bi postala vodeća kozmetička tvrtka u državi i za svoje proizvode dobila mnogobrojna priznanja. Jure Barukčić je umro, a njegovo carstvo su naslijedile i unaprijedile njegove kćeri Ivka i Anđelka. Dio tih kozmetičkih proizvoda u knjižnici Marka Marulića predstavile su učenice splitske Obrtničke škole, buduće kozmetičarke. Ekvador je u siječnju 1970. godine posjetio i splitski 'Hajduk' u sklopu turneje po Srednjoj Americi. Tada su odigrane dvije utakmice u Quitu, s Splićani su svojom igrom toliko oduševili tamošnju publiku da je iste godine osnovan klub 'Hajduk-Quito'. Njegovi

Drina Čavar i Branka Bezić Filipović ispred izložbene vitrine

juniori su 1978. godine bili prvaci države, ali se klub s vremenom ugasio.

'ECUADORSKO-HRVATSKO DRUŠTVO'

S obzirom na brojnost Hrvata u tromilijunskome Guayaquilu (dvostruko većem od glavnog grada Quita), ondje od

Najčešća hrvatska prezimena u Ekvadoru: Beuta, Bjažević, Bijelić, Bodnica, Brborić, Buljubašić, Bugarija, Cindrić, Čuka, Čurlica, Diminić, Gvozdenović, Hablić, Klindić, Knežević, Kravarović, Kovačević, Kusanović, Mandić, Marić, Marušić, Miletić, Munk, Pandić, Pehovac, Peribonio, Radić, Savinović, Srna, Tomšić, Tramontana, Uskoković, Vodopivec i Vušković.

2. listopada 2004. godine postoji 'Ecuadorsko-hrvatsko društvo', a radi se i na osnivanju Počasnog konzulata Republike Hrvatske. Za konzula je predložen mladi odvjetnik i vrlo aktivni član hrvatske zajednice Luis Aviles Uscocovich. Uskokovićeve obitelji s majčine strane potječe iz Mokošice. Njegov pradjed Gregorio Uskoković Šilje došao je u Ekvador 1884. godine, kao kapetan austrougarske mornarice, sa sjedištem u Trstu. Bio je među pionirima u tada nepristupačnom i opasnom području.

U knjižnici Marka Marulića izloženi su i crteži ekvadorske djece ali i brojne fotografije koje je snimila Drina Čavar tijekom boravka u Ekvadoru. Ostavljajući udoban život i posao u Zagrebu, ta postruci matematičarka i teologinja, otišla

je u daleki Ekvador u misiju hrvatskih časnih sestara koju je prije 25 godina osnovala sestra Lenka Čović iz Srinjina kraj Splita. "Iako sam otišla na godinu dana ostala sam dvije. Iskustvo koje sam stekla u radu sa siromašnom djecom koja odrastaju u nemogućim uvjetima, u zabačenim predjelima visokih Anda na 2.500 metara nadmorske visine, neprocjenjivo je", priča Drina, koja je indijanskoj djeci predavala engleski jezik i informatiku.

U međuvremenu, učenici splitske Obrtničke škole ozbiljno razmatraju mogućnost da maturalno putovanje 'odrade' u Ekvadoru, smješteni po kućama tamošnjih Hrvata. Branka Bezić Filipović u tome im je obećala svesrdnu pomoć. ■

ENG The Days of Ecuador were organised by the Split branch office of the CHF at the Marko Marulić Municipal Library. The head of the CHF office in Split, Branka Bezić Filipović, held a lecture on the Croatians in Ecuador.

ISELJENIČKA VIJEST

Salzburški Hrvatski san nastavlja tradiciju

AUSTRIJA - Hrvatska matica iseljenika, područni ured iz Dubrovnika i Hrvatska kulturno-umjetnička udruga "Hrvatski san" iz Salzburga, prije nekoliko godina ostvarili su hvalevrijedni projekt nazvan "San o Božiću, nešto staro, nešto novo". Bila je to iznimna izložba na kojoj su se u dubrovačkoj palači Ranjina predstavile hrvatske i austrijske božićne jaslvice. Ovih dana, na inicijativu hrvatske kulturno-umjetničke udruge "Hrvatski san" i Hrvatske katoličke župne zajednice bl. Alojzija Stepinca u Salzburgu, na čelu s fra Zlatkom Špeharom, organizirana je u sklopu župe izrada jaslvice u radionici božićnog i tradicijskog nakita. Radionicu je vodila časna sestra Samuela i profesor Josip Barlek iz Etnografskog muzeja u Zagrebu. - Tradiciju predstavljanja i izrade jaslvice nastavljamo i dalje iz godine u godinu, nastojeći u ovo blagdansko vrijeme naći poveznicu između naših hrvatskih i austrijskih jaslvice, te tako i Austrijancima i Hrvatima približiti radost Božića. Ovom radionicom nastojimo očuvati i razvijati hrvatske kulturne posebnosti u demokratskom i prijateljskom ozračju Salzburga, gdje smo našli i svoj novi dom. Suradnja naše udruge s austrijskim kulturnim institucijama pozitivan je primjer međusobnog poštovanja i oplemenjivanja naših kultura - rekla je Vera Papić, predsjednica udruge "Hrvatski san" iz Salzburga.

Sudionici projekta su skupina mladih, djeca s vjeronauka, mali folkloraši te djeca Škole hrvatskog jezika koja djeluje u sklopu hrvatske katoličke župe. Oni su u sklopu dvodnevne radionice vrlo uspješno izrađivali jaslvice i božićni nakit uz stručnu pomoć prof. Barleka i časne sestre Samuele. Predsjednica Udruge Vera Papić iznimno je zahvalna svećenicima fra Zlatku Špeharu i fra Mati Mučkaloviću koji su prihvatili prijedlog i omogućili malim i odraslim Hrvatima izradu jaslvice i božićnog nakita. (M. Mozara; foto: V. Papić)

“Kako je nastala država Hrvatska 1991.”

ZAGREB - U povodu 10. obljetnice smrti dr. Franje Tuđmana 27. studenog u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu održan je međunarodni znanstveni skup - Kako je nastala država Hrvatska 1991.

Otvarajući skup, predsjednik HAZU akademik Milan Moguš napomenuo je kako je dr. Franjo Tuđman bio “motor događaja” devedesetih godina koji su doveli do stvaranja hrvatske države. Prema riječima predsjednika Hrvatskog sabora Luke Bebića hrvatski su građani već na prvim izborima jasno i nedvosmisleno izrekli svoju volju, pa je na temelju njihova izbora 30. svibnja 1990. konstituiran prvi višestranački demokratski Hrvatski sabor.

“U prosincu 1990. proglašen je Ustav Republike Hrvatske”, rekao je i dodao kako je 15. svibnja 1991. održan referendum na temelju kojeg je proglašena hrvatska samostalnost. Da nije bilo odlučnosti i herojske obrane zemlje, svi bi akti bili samo mrtvo slovo na papiru, rekao je i dodao kako na svemu tome dugujemo zahvalnost Franji Tuđmanu.

Predsjednica hrvatske vlade Jadranka Kosor rekla je kako je stvaranje hrvatske države bilo izraz želje da budemo svoji na svome, s otvorenim granicama prema drugim narodima. Ocijenila je kako se prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman borio za samostalnu Hrvatsku, kao članicu europskih naroda. “Biti u članstvu EU-a znači vratiti se korijenima”, rekla je premijerka Kosor.

U radnom dijelu skupa govorio je potpredsjednik Hrvatskoga sabora Vladimir Šeks o državotvornim aktima te državnosti, neovisnosti i suverenosti Republike Hrvatske. Glavni tajnik Sinode biskupa Svete Stolice, nadbiskup mons. Nikola Eterović podsjetio je na ulogu Svete Stolice u međunarodnom priznanju Republike Hrvatske. O ulozi Mađarske u hrvatskoj borbi za nezavisnost govorio je bivši mađarski ministar vanjskih poslova Geza Jaszensky.

Na skupu su uz sina prvoga hrvatskog predsjednika Miroslava Tuđmana, između ostalih, nazočili visoki državni dužnosnici, predsjednica Ustavnoga suda Jasna Omejec, predsjednik saborskoga Odbora za kulturu Petar Selem te crkveni velikodostojnici, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić i pomoćni zagrebački biskup mons. Vlado Košić. (HINA)

SCHENGENSKE GRANICE OSIGURAVAT ĆE 5.000 HRVATSKIH POLICAJACA

ZAGREB - Hrvatska će u 2010. i 2011. uložiti gotovo četiri milijarde kuna na prilagodbe Europskoj uniji, uključujući i osiguranje nove schengenske granice na kojoj će

biti 5.000 hrvatskih policajaca, izjavila je premijerka Jadranka Kosor. Kosor je u Banskim dvorima razgovarala s glavnim hrvatskim pregovaračem Vladimirom Drobniakom i voditeljima pregovaračkih skupina o planu rada do završetka pristupnih pregovora, što se očekuje do sredine iduće godine. Premijerka je rekla da je za prilagodbu poljoprivrede u 2010. namijenjeno više od 500 milijuna kuna, za reformu pravosuđa 112 milijuna, 235 milijuna za uspostavu schengenskog sustava na hrvatskim granicama, 132 za modernizaciju carine i 83 milijuna kuna za modernizaciju graničnih prijelaza. U trenutku ulaska u EU Hrvatska će na granici sa Srbijom, BiH i Crnom Gorom imati 5.000 graničnih policajaca, rekla je Kosor, a Drobniak dodao da Bruxelles na tome posebno inzistira jer će to biti vanjske granice Europske unije.

SABOR RATIFICIRAO SPORAZUM O ARBITRAŽI SA SLOVENIJOM

ZAGREB - Hrvatski sabor potvrdio je Sporazum o arbitraži sa Slovenijom koji su 4. studenog u Stockholmu potpisali hrvatska premijerka Jadranka Kosor i slovenski premijer Borut Pahor. Za ratifikaciju Sporazuma bila je potrebna dvotrećinska većina u Saboru, a podržalo ga je 129 zastupnika, dok ih je šest bilo protiv. “Granice između Hrvatske i Slovenije na kopnu i moru utvrdit će se na temelju i na načelima međunarodnog prava, što smo željeli od prvog trenutka. Hrvatsko je stajalište bilo i da se granični spor mora riješiti pred međunarodnim tijelom i to smo na kraju i uspjeli”, rekla je premijerka Jadranka Kosor. Dodala je da se Sporazumom konačno razdvaja završetak pregovora za ulazak u EU od pitanja granice te ocijenila da je to jedno od najvažnijih pitanja u povijesti samostalne Hrvatske.

ŽIVOTI HRVATSKIH MIGRANTSKIH OBITELJI

Piše: Vesna Kukavica

Migracije pozivaju na isticanje jedinstva ljudske zajednice, te vrednota prihvata, gostoljubivosti i ljubavi prema bližnjemu, poput iseljeničkih obitelji hrvatskih korijena

Razdvojenost nije značajka hrvatskih migrantskih obitelji u 21. stoljeću. Već desetljećima odlaze zajedno, uglavnom obrazovani! Govore jezike, više ih je među dobitnicima nego li gubitnicima na svjetskim burzama rada. Sudjeluju u humanitarnim akcijama u domovini i inozemstvu. Vraćaju se rijetki, no za blag dane gužve na Šengenskoj granici i zračnim lukama svjedoče kako za naše ljude posjet domovini još uvijek predstavlja izvor one čudesne topline obiteljskoga gnijezda. A, u domovini ništa nova: pregovori za EU ušli su u završnicu u tranzicijskoj zbilji s padom stope zaposlenosti, dok Vlada nastoji provesti započete reforme i očekuje dogodne mogućnosti rast BDP-a od 0,5 posto. U tijeku je treća predsjednička utrka, u kojoj je tek jedan kandidat progovorio o ustavnim obvezama matične zemlje spram Hrvata izvan Hrvatske, višepostotnim prinosima migranata domovinskom BDP-u i očekivanjima u vezi s aktivnostima iseljenika na tržištu u RH.

Istina, Crkva nastavlja stoljetnu prisnu vezu s hrvatskim katoličkim obiteljima u svijetu iz svih naših regija – s jednakim žarom kao i onda kada su iseljavali siromašni i nepismeni, u čijim su zavežljajima bile putovnice namjesnika iz Beča, Budimpešte i Beograda, bez znanja ijednog stranog jezika doli jezika Božje ljubavi. Ta je ljubav pozivala na uvažavanje različitosti s kojom su se naši migranti susretali na svim meridijanima, izazivala ponos na zavičajne vrijednosti te na isticanje jedinstva obitelji i solidarnosti među bližnjima – makar se u suvremenom okružju s podjednakim postotkom i iseljeništvu i domovina susreću sa sekularizacijom društva i fenomenom jednoroditeljskih obitelji.

Među uspješnim obiteljima naših znanstvenika na sjeverno-američkom kontinentu brojni su primjeri obiteljske solidarnosti i naglašene socijalne osjetljivosti za ljude u potrebi poput dobitnika nagrade za životno djelo u području onkologije Luke Milasa iz Houstona, koji je sa suprugom Ljerkom, uz mentorski rad s naraštajima američkih doktoranata na Sveučilištu M. D. Anderson, odgojio i troje djece.

Luka je divan mentor mladim ljudima u medicini. Mnogi su fakulteti imali korist od toga, no najvažniji je dokaz njegovih iznimnih pedagoških sposobnosti činjenica da je sve troje njegove djece odabralo medicinu kao struku svog života, kazao je

dr. James Cox, pročelnik Odsjeka radijacijske onkologije pri M. D. Andersonu. Njegovu obitelj liječnika, u koju pristižu i prvi unuci, čine dvije kćerke endokrinologinja Krešimira i obiteljska liječnica Dubravka, te sin Zvonimir, koji je kirurg.

Na južno-američkom kontinentu fascinira obiteljsko ozračje oca petero djece Guillerma Luksica (53), rođenoga u brojnoj obitelji Andrónica A. Luksica i Ene M. Craig. Tog glavnog menadžera tvrtke Quiñenco S.A. sa sjedištem u Santiagu i stratega ulaganja Luksicevih u RH oduševljava solidarnost bližnjih koju je, kaže zajedno sa svojim ukućanima, baštiniio od djeda Policarpa rodom sa otoka Brača. Poslovni ljudi diljem svijeta osjećaju odgovornost da dio svog uspjeha vrate u zajednicu iz koje su potekli, dok je u domovini takva tendencija među novopečenim tajkuna tek u povojima pa i u ovome području ponavljajući mogu učiti lekciju od naših uzornih obiteljskih zajednica iz iseljeništa. Podsjetimo, Guillermov otac Andrónico Luksic je do svoje smrti bio najbogatiji Hrvat u svijetu te je često i izdašno donirao. Dobrotvor je otišao kao najbogatiji građanin Čilea, četvrti po bogatstvu u Južnoj Americi i 132 u svijetu ostavivši obitelji golem gospodarski potencijal. Naslijedili su ga, uz suprugu Iris te dvije kćeri Paolu i Gabrielu, tri sina: spomenuti Guillermo, Jean Paul i Andrónico mlađi. Izraženu plemenitost je nastavila njegovati cijela porodica, uz ostalo, osnivanjem zaklade za stipendiranje hrvatskih studenata na sveučilištu Harvard i to godinu dana nakon njegove smrti 2006. Luksicevi godišnje dijele šest stipendija u vrijednosti od 60 tisuća dolara za poslijediplomski studij na *Kennedy School of Government* na tom sveučilištu, čiji natječaj za ovu akademsku godinu traje do 8. siječnja 2010.

Doseljenike ne treba smatrati problemom, već bogatstvom i velikom prigodom za razvoj, i to s kršćanima koji su prvi u svjedočenju vrednota prihvatanja i solidarnosti – glavna je misao poruke pape Benedikta XVI. što ju je izrekao nedavno sudionicima 6. svjetskog kongresa za dušobrižništvo iseljenika i putnika, koji je održan u Rimu od 9. do 12. studenog. Skup, kojemu je bila tema *Pastoralni odgovor na pojavu migracija u doba globalizacije*, problematizirao je izazove migracija, uz globalizaciju koja države spaja u mrežu, i uz svjetsku krizu koja pak povećava razlike između bogatih i siromašnih zemalja. Migracije pozivaju na isticanje jedinstva ljudske zajednice, te vrednota prihvata, gostoljubivosti i ljubavi prema bližnjemu. To, međutim, valja prevesti u svakodnevna djela solidarnosti, posebno za potrebite, poput Milasovih i Luksicevih, jer istinski razvoj čovječanstva u sebi uvijek ima solidarno obilježje. Brojni iseljenici i danas napuštaju svoju zemlju kako bi izbjegli ljudski neprihvatljive životne uvjete, ali na drugim mjestima ne nailaze na prihvata kojemu se nadaju. ■

ENG Business people around the world, like the Luksic's of Chile, feel the need to return a little of their success to the community they hail from, while in the homeland this trend is only in its infancy among businesspeople. In this example too we can learn a lesson from our exemplary families in the emigrant communities.

35 godina ljubavi, radosti i ponosa

Hrvatska duša i duga stoljetna povijest u nama stvaraju novi ponos i zanos koji će hrabro i s radošću odgajati nove naraštaje. Zemljopisne daljine nisu uvijek prepreka nego, štoviše, i novi razlozi za očuvanje onoga što određuje čovjekov identitet

Sudjelovanje HŠ "Kardinal Stepinac" u procesiji za Veliku Gospu 2009.

Već krajem 1978. godine učenici su polagali prve ispite iz hrvatskoga jezika koji im se priznaje za srednjoškolske diplome. Ispiti su se polagali prema "Croatian Proficiency Test", koji je pripremio prema uputi "Chicago Public Schools" fra Slavko Soldo, izvršni direktor Hrvatskih škola SAD-a.

JEZIK, KULTURA, POVIJEST...

Rad škole poboljšao je fra Jozo Čuić utemeljenjem Školskog odbora 1982. godine, koji vrlo uspješno obavlja svoje dužnosti do danas. Prvi predsjednik Školskog odbora bio je Pavo Hrkać. Za hrvatske narodne nošnje brinula se Zdenka Barun, a za tajništvo škole tijekom mnogih godina brinula se i danas se brine Nevenka Jurković. Svi događaji u župi sv. Jeronima i Hrvatskoj dopunskoj školi bili su nezaboravni, između ostalog zahvaljujući talentiranom, nesebičnom i ispunjenom radu Mary Mandić. Pečat školi dao je svećenik fra Hrvoslav Ban koji je svojim spisateljskim talentom ispisao mnoge drame, recitale, pjesme i programe za djecu i Školu. Njegov trud tijekom 80-ih i početkom 90-ih godina ostaje trajna baština ove škole.

Rad, žrtva i ljubav za djecu i hrvat-

Napisao: fra Jozo Grbeš Snimke: Arhiva HDŠ "Kardinal Alojzije Stepinac" i HMI-ja

Kada je Hrvatska radiopostaja u Chicagu "Glas Hrvatske" 27. siječnja 1973. najavila radosnu vijest da u hrvatskoj župi sv. Jeronima započinje rad Hrvatske dopunske škole "Kardinal Alojzije Stepinac", bio je to početak prve organizirane hrvatske škole u Chicagu. U školu se odmah upisalo 40 učenika. Tadašnji župnik fra Marko Kozina ustupio je župne prostorije Hrvatskoj dopunskoj školi "Kardinal Alojzije Stepinac" jednom tjedno, dok je njezino vodstvo preuzeo fra Ivan Bradvica. Svi župnici i njihovi pomoćnici poslije fra Marka i fra Ivana pa do danas davali su svoju potporu i pomoć radu ove hrvatske škole. Uvijek su bili pri ruci te sa zanimanjem i naklonošću pratili i podupirali rad učenika i njihovih učitelja.

Na prvome sastanku Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade (HIŠAK), u New Yorku 1974., fra Ivan Bradvica u svom izvješću o radu Hrvatske dopunske škole "Kardinal Alojzije Stepinac" u Chicagu iznosi kako je tada hrvatska škola, iako suočena s problemom knjiga i pomagala, bila dobro organizirana i uspješno je djelovala.

Odbor Škole i učitelji na Majčin dan 2009.

sku kulturu povezuje učitelje, djecu, roditelje, odbor i župu u jednu živu cjelinu koja pridonosi životu hrvatske zajednice u Chicagu, životu župe i jačanju naše kulturne povezanosti s domovinom Hrvatskom.

Glavna svrha škole je učiti djecu hrvatski jezik, kulturu i povijest. Djeca također uče pjevati hrvatske pjesme i plesati hrvatska kola. Pri školi djeluje i "Klub Stepinac" koji je osnovan 1988. godine, a koji okuplja učenike ove škole koji su završili osnovnu školu. Svrha njegova osnivanja i postojanja je okupljati djecu i nakon završene osnovne škole kako bi se očuvala veza s hrvatskom zajednicom i kako bi predstavljala župu sv. Jeronima na javnim događajima. Taj klub je plesачka skupina koja je do sada nastupala na nekoliko većih hrvatskih folklornih festivala (Cleveland 1988., London 1989., Detroit 1990., Pittsburgh 1991.).

BOGAT PROGRAM IZVANŠKOLSKIH AKTIVNOSTI

Škola je nastupala na mnogim javnim događajima, skupovima, festivalima, obljetnicama i prigodama. U mnogim gradovima diljem Hrvatske te u cijeloj Americi i Kanadi ova ugledna grupa Hrvatske dopunske škole dokazala je i svoju kvalitetu i ponos svog imena i ove župne zajednice. Pri školi djeluje i tamburaški sastav od 1988. godine, a njegovi vrsni glazbenici su također nastupali na mnogobrojnim festivalima. Hrvatska škola bila je posebice aktivna tijekom Domovinskog rata 90-ih godina kada je za Hrvatsku prikupljala pomoć, a jedna grupa njezinih mladih momaka pošla je u domovinu boriti se u Domovinskom ratu!

Od 2004. godine Hrvatska dopunska

Uz Hrvatsku školu koja ponosno nosi ime kardinala Stepinca, župa Sv. Jeronima dobila je i istoimenu ulicu u čast kardinalu.

HS "Kardinal Stepinac" na Hrvatskom danu na Daley Plazi

Učenici 4. i 5. razreda u svojoj učionici

škola "Kardinal Alojzije Stepinac" bila je prva u Americi koja je organizirala radionice za djecu. Uz pomoć Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu i Generalnog konzulata RH u Chicagu od tada stiže četvero profesora koji imaju kratki seminar-radionice s djecom i učiteljima. Od 1999. godine tradicionalno sedmi i osmi razred odlazi na Sveučilište Notre Dame vidjeti djela velikoga hrvatskog kipara Ivana Meštrovića. Svake godine na početku i kraju školske godine Škola održava redovite piknike u dvorištu samostana hrvatskih franjevaca u Chicagu. To je vrijeme zajedništva i upoznavanja novih učenika.

Uz Hrvatsku dopunsku školu koja ponosno nosi ime kardinala Stepinca, župa sv. Jeronima dobila je i počasnu ulicu u čast kardinalu Stepincu. Ulica Cardinal Stepinac Way nosi naziv u čast njegova proglašenja blaženim 1998., a 2001. godine u crkvi sv. Jeronima postavljena je i kardinalova slika, djelo vlč. Zlat-

ka Suca. Tako je ova zajednica na mnoge načine povezana s imenom i djelom kardinala Stepinca.

NOVI IZAZOVI

Prošle godine je na veličanstven način proslavljena 35. obljetnica Hrvatske dopunske škole "Kardinal Alojzije Stepinac" putovanjem u Hrvatsku u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Bio je to još jedan izvrstan edukacijsko-turistički put upoznavanja domovine. Tako je ova škola nastavila svoju tradiciju grupnog posjeta Hrvatskoj svake tri godine.

Ove školske godine Hrvatska dopunska škola "Kardinal Alojzije Stepinac" zajedno s folklornom i tamburaškom grupom odgaja 110 učenika trudom i ljubavlju 15 odličnih učitelja. Opći kontekst zemlje u kojoj ovi mladi ljudi žive govori kako Amerika sve više postaje zemlja u kojoj svi traže i čuvaju svoje podrijetlo. Hrvatski jezik i škola odgovaraju upravo takvoj potrebi i kontekstu! ■

ENG The Cardinal Alojzije Stepinac Croatian language school in Chicago last year celebrated its 35th anniversary. With its folklore and tamburitza orchestra the school's 15 teachers currently teach 110 pupils.

SUSRET PREMIJERKE KOSOR S HRVATIMA U MAKEDONIJI

MAKEDONIJA - U službenom posjetu Republici Makedoniji 10. studenog boravila je predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor na poziv premijera makedonske vlade Nikole Grujevskoga. U sklopu posjeta premijerka Kosor se sastala s predstavnicima hrvatske zajednice u Makedoniji. Prve pozdrave i dobrodošlicu izrazila je predsjednica Zajednice Hrvata Snježana Trojačanec. Iako je susret bio kratak, našlo se vremena za stisak ruke, srdačnost i zajedničku fotografiju. (Lj. Totch Naumova)

PREDSJEDNIK MESIĆ POSJETIO MOLIŠKE HRVATE

ITALIJA - Predsjednik Republike Hrvatske, Stjepan Mesić, boravio je od 12. do 14. studenog u službenom posjetu Talijanskoj Republici u sklopu kojeg je u subotu, 14. studenog posjetio hrvatsku manjinsku zajednicu u regiji Molise, naseljenu u mjestima Kruču, Filiću i Mundimitru. Sva tri moliška mjesta, a posebno njihovi glavni trgovi, za ovu su prigodu bila osobito lijepo ukrašena te su posvuda bile istaknute hrvatske zastave i druga državna obilježja kao i natpisi na moliško-hrvatskom jeziku s riječima tople dobrodošlice za predsjednika RH. Predsjednik regije Molise, Michele Iorio, te prefekt Prefekture Campobasso, Carmele Pagano, koja je ujedno nazočila kao izaslanica Vlade TR, dočekali su predsjednika RH ispred zgrada općina u tri mjesta zajedno s njihovim gradonačelnicima: u Kruču - Enrico Fagnani, u Filiću - Rosida Norelli te u Mundimitru - Valentina Giorgetta. Nakon pozdravnih obraćanja u kojima je predsjednik RH istaknuo punu potporu očuvanju kulturne i jezične baštine moliških Hrvata, uslijedio je prigodni program. Tako je u Kruču dječji zbor otpjevao stare tradicionalne napjeve moliških Hrvata, športski amaterski klub mladih "Hrvatski otok u Moliseu" darovao je predsjedniku Mesiću tenisku i nogometnu loptu sa simbolima kluba, u mjestu Filiću otkrivena je ploča u znak sjećanja na prvi posjet predsjednika RH ovoj općini, dok je u mjestu Mundimitru hrvatski predsjednik svečano otkrio novu fontanu sa skulpturom na koju je upisan datum njegova posjeta ovoj općini. Skulptura je izrađena od vulkanske mase i prikazuje dva lista od kojih veliki, koji simbolizira Republiku Hrvatsku, štiti onaj mali koji predstavlja općinu Mundimitar.

Uslijedilo je potpisivanje Zajedničke izjave o namjeri koju su u nazočnosti predsjednika RH Stjepana Mesića potpisali veleposlanik Tomislav Vidošević, za izaslanstvo RH te predsjednik regije Molise Michele Iorio, za izaslanstvo regije Molise, a kojom se potvrđuje spremnost za nastavak i unapređenje zajedničke suradnje na područjima od zajedničkog interesa. (MVPEI)

SIMPOZIJ O HRVATIMA U BEČU

AUSTRIJA - U Beču je 22. prosinca završio trodnevni veliki simpozij

"400 ljet Hrvati u Beču", koji je priredio Hrvatski centar. Znanstvenim referatima, izložbama i šarolikim kulturnim i zabavnim programom prisjetili su se stoljetne prisutnosti Hrvata u Beču. Povod za simpozij je bakrorez Georgea Hufnagela iz 1609. s naslovom "Beč iz ptičje perspektive", koji je prva slika o takozvanome Hrvatskom Selu na području današnjega Spittelberga u sedmome kotaru. Dvema izložbama bio je otvoren ciklus priredaba u sklopu simpozija. Izložba u kotarskom poglavarstvu Wiedenu u četvrtom kotaru naslovljena je "400 ljet Hrvati u Beču", a druga izložba u Hrvatskom centru postavljena je pod geslom "Hrvati na Spittelbergu". Na izložbi su pokazane povijesne slike vezane uz Hrvatsko Selo i Spittelberg kao i druga "hrvatska" mjesta u Beču. Osim toga, izlošcima dokumentiraju današnju situaciju Hrvata i hrvatske nastave u Beču.

VOJVOĐANSKA TURNEJA HVARSKOGA PUČKOG KAZALIŠTA

VOJVODINA - "Naše poslanje jest 'Hrvat Hrvat', prenijeti i očuvati jezično i kulturno bogatstvo i baštinu", istaknuo je Vice Zaninović, predsjednik Hvarskoga pučkog kazališta, koje je u sklopu svoje turneje po Vojvodini gostovalo u Subotici u HKC "Bunjevačko kolo" gdje su izveli predstavu "Ribanje i ribarsko prigovaranje" Petra Hektorovića. Dosadašnje turneje odvele su ih diljem Europe, a prošle su godine gostovali u Južnoj Americi. Daljnji su im planovi Sjeverna Amerika i Australija, dodaje Zaninović. U sklopu boravka u Subotici, umjetnici Hvarskoga pučkog kazališta izveli su u franjevačkoj crkvi igrokaz "Prikazanje života svetoga Lovrinca mučenika".

Dva predsjednika uveličala “Dan Hrvata”

Već po običaju, u ime domaćina i organizatora prigodne govore održali su Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj

Tekst: Hrvatski glasnik/Uredništvo

Pod pokroviteljstvom Stjepana Mesića, predsjednika Republike Hrvatske, i László Sólyoma, predsjednika Republike Mađarske, u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, u subotu 21. studenoga, prvi put u Podravini, u Barči, održan je ovogodišnji državni Dan Hrvata.

Program je počeo u crkvi sv. Ivana Krstitelja misnim slavljem na hrvatskome jeziku koje je predvodio seksarski župnik, prečasni Ladislav Bačmai. Postavljena je i izložba slika Jozе Fučkara, samoukoga slikara koji najviše slika krajolike, podravsku prirodu, ali i neke druge teme.

Nakon dolaska, izložbu su pogledali i predsjednici dviju država, zadržavši se u kratkom razgovoru s organizatorima i priređivačima te sudionicima izložbe. Svojom nazočnošću Dan Hrvata uveličali su mnogobrojni uzvanici, predstavnici diplomatskih predstavništava Republike Hrvatske u Mađarskoj, predsjednici županijskih hrvatskih samouprava, voditelji ustanova u održavanju hrvatskih samouprava te predsjednici hrvatskih manjinskih samouprava i udruga Hrvata iz svih mađarskih regija. Osim podravskih Hrvata, svečanosti su nazočili i mnogobrojni gosti iz drugih hrvatskih regija u Mađarskoj, od Bačke do Gradišća i Budimpešte.

Već po običaju, u ime domaćina i organizatora prigodne govore održali su Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji su se osvrnuli na postignute rezultate, ali i aktualne probleme Hrvata u Mađarskoj. Zatim su se okupljenima prigodnim govorima obratili predsjednici

Republike Mađarske i Republike Hrvatske, László Sólyom i Stjepan Mesić, ujedno i pokrovitelji Dana Hrvata.

Mesić je na svečanosti istaknuo kako su odnosi dviju zemalja odlični te kako je njegov dolazak potvrdio da je Hrvatska svjesna svoje ustavne obveze da svojim sunarodnjacima u drugim državama pomaže u očuvanju nacionalnog identiteta, kulture i tradicije. Hepp je izvijestio kako su ovo sedmi Dani Hrvata u Mađarskoj koje organizira Hrvatska državna samouprava, kao najviše političko tijelo Hrvata u Mađarskoj te Savez Hrvata u Mađarskoj, kao nevladina udruga. Dodao je kako u Mađarskoj trenutačno živi oko 80.000 Hrvata.

Uslijedila je dodjela odličja Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, koja su nagrađenima uručili Hepp i Ostrogonac.

Priređen je kulturni program podravskih društava s naslovom “Podravino moja mila”, u kojem su sudjelovali KUD “Drava” iz Lukovišća, domaći KUD “Podravina”, “Biseri Drave” iz Starina, glumac Jozo Matoric, KUD “Martince”, Ženski pjevački zbor “Korijeni” iz Martinaca, Pavo Gadanji iz Novoga Sela i Orkestar “Vizin” iz Pečuha. Program su osmislili Vesna Velin i Zoltán Vízvári, a uvijekbali Kristina Gregeš Pandur, Tíbor Kedveš, Lénárd Traum, Vesna Velin i Zoltán Vízvári.

Na kraju su sudionici programa sišli s velike pozornice pozivajući uzvanike i okupljene na ples u velikom kolu, čime je završen kulturni program koji je pratilo petstotinjak ljudi. Nakon domjenka i odlaska počasnih gostiju, Dan Hrvata završen je druženjem i hrvatskim balom, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se sudionici prigodnoga kulturnog programa. ■

ENG Croatian Day, a traditional event celebrating the Croatian minority in Hungary, was held on November 21st, under the patronage of Croatian President Stjepan Mesić and Hungarian President László Sólyom, and co-organised by the Croatian National Self-Administration and the Federation of Croats in Hungary.

“U vatri genija”

Haydn je rođen i živio u Burgenlandu (Gradišće) među gradišćanskim Hrvatima, a u svojim skladbama obradio je i citirao mnoge hrvatske napjeve

U obitelji Kuzmić već više generacija prelazi dirigentska palica s oca na sina. Druženje i sviranje u tamburaškom orkestru pomoglo je u očuvanju njihove zajednice od nestanka

Na radnom mjestu u dvorcu Esterhazy Wolfgang je ugledan organizator

Napisao i snimio: **Vido Bagur**

Godina 2009. bila je u znaku proslave dvjestote obljetnice smrti velikog dirigenta i skladatelja Josepha Haydna. Genijalni umjetnik velikoga stvaralačkog opusa zadužio je cijeli svijet svojim djelima i ove godine svijet mu se odužio mnogobrojnim manifestacijama u njegovu čast.

Mi Hrvati imali smo posebne razloge da se pridružimo obilježavanju toga velikog jubileja. Haydn je rođen i živio u Burgenlandu (Gradišće) među gradišćanskim Hrvatima, a u svojim skladbama obradio je i citirao neke hrvatske napjeve. I drugi narodi koji žive na tom multietničkom prostoru (Austrijanci, Mađari, Slovaci) su svojim napjevima bili također veliko vrelo inspiracija, ali prema broju korištenih tema izgleda da se skladatelj najviše koristio onima iz tradicije gradišćanskih Hrvata. Želeći se pridru-

Spomenik Haydnu u Beču ispred crkve Marijinog uzašašća

žiti proslavi velikog jubileja, uredništvo pučke i predajne kulture Hrvatske radio-televizije snimilo je glazbeno-dokumentarni film pod naslovom “U vatri genija”. U njemu su odabrani primjeri Haydno-ve obrade hrvatskih glazbenih motiva, a i izlaganja glazbenih teoretičara.

Nosilac priče je mladi gradišćanski Hrvat dr. Wolfgang Kuzmić, direktor menadžmenta u dvorcu Esterhazy (Eisenstadt - Željezo) gdje je Haydn bio 39 godina dvorski “kapelmajstor” te plemićke obitelji. U slobodno vrijeme Wolfgang Kuzmić je voditelj tamburaškog orkestra u svome rodnom selu Trajštof (Tausdorf), koji neguje hrvatsku narodnu glazbu. Oni i danas sviraju i pjevaju svoje stare pjesme “jačke”, od kojih su neke nadahnule Haydna. ■

ENG 2009 was marked by the celebrations of the two hundredth anniversary of the passing of the great conductor and composer Joseph Haydn, who was born and lived in Burgenland (Gradišće) among the local Gradišće Croats. He borrowed upon many Croatian folk melodies in composing his works.

Dragocjeno djelo za očuvanje nacionalnog identiteta

Rječnik je dobitnik ovogodišnjeg priznanja HMI-ja za najbolju znanstvenu monografiju među ovogodišnjim knjigama iz hrvatskoga iseljništva i europskih zemalja u kojima žive pripadnici hrvatskih manjina

Razgovarala: **Vesna Kukavica**

Svečano predstavljanje *Rječnika pomurskih Hrvata* (Mura menti horvát tájszótár, Tinta Könyvkiadó, Budimpešta, 2009.) autora dr. sc. Đure Blažeka, prof. Erike Rácz i akademika Istvána Nyomárkaya održano je na 32. Interliberu 12. studenoga 2009. *Rječnik pomurskih Hrvata* objelodanjen je uz financijsku potporu Zemaljskog fonda za znanstvena istraživanja Mađarske. Zanimljivo je spomenuti da su pomurski Hrvati dobili ove godine svoj kajkavski rječnik prije svojih susjeda Međimuraca, na čijemu opsežnom rječniku također predano godinama radi dr. Đuro Blažek.

Rječnik pomurskih Hrvata dobitnik je ovogodišnjeg priznanja Hrvatske matice iseljenika za najbolju znanstvenu monografiju među ovogodišnjom knjižnom produkcijom knjiga iz hrvatskoga iseljništva i europskih zemalja u kojima žive pripadnici hrvatskih manjina. Tim smo povodom razgovarali s dr. sc. Đurom Blažekom, perspektivnim znanstvenikom i profesorom na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu.

Kako je došlo do projekta *Rječnika pomurskih Hrvata*?

- Prof. dr. sc. Mijo Lončarić, naš najugledniji kajkavski dijalektolog, prije desetak godina animirao je na svojim terenskim istraživanjima skupinu učiteljica iz Pomurja da počne skupljati kajkavski leksik. Njegov je poticaj doista pao na plodno tlo jer se iz te skupine učiteljica iznad svih očekivanja izdignula Erika Rácz koja je iznimnim žarom prionula na zapisivanje rječničkog blaga pa je njezina opsežna građa poslužila kao neophodni temelj za pisanje znanstvenog rječnika. Za te se govore zainteresirao i

Predstavljanje *Rječnika pomurskih Hrvata* na Interliberu

akademik István Nyomárkay (najugledniji mađarski slavist) i zamolio me da kao dobar poznavatelj međimurskog dijalekta budem voditelj projekta (treba reći da govori pomurskih Hrvata pripadaju međimurskom dijalektu, jednom od 14 dijalekata kajkavskog narječja). Akademik Nyomárkay je dobio i skromna sredstva od Zemaljskog fonda za znanstvena istraživanja Republike Mađarske, no dovoljna da terenska istraživanja i rad na rječniku počnu. Rječnik ima oko 10.000 natuknica obrađenih po svim načelima znanstvene leksikografije.

Po čemu su govori pomurskih Hrvata karakteristični u odnosu na druge kajkavske dijalekte?

- Najprepoznatljivija osobina je gu-bitak opreke po kvantiteti i modulaciji u akcentuaciji. Jednostavnije rečeno, važno je samo mjesto naglasaka. Rezultat toga je velik broj samoglasnika u naglašenoj poziciji (desetak) i vrlo kompliciran sustav u nenaglašenoj poziciji. Nema suglasnika *lj* (na njegovu mjestu je *l*), a i suglasnik *nj* pokazuje tendenciju nestanka (često prelazi u *n*).

Dr. Blažeka razvio je plodnu suradnju s hrvatskim ustanovama u Mađarskoj

Koliko je mađarski jezik utjecao na govore pomurskih Hrvata?

- Kako su mađarski jezik i govori pomurskih Hrvata vrlo udaljeni jezični sustavi, taj utjecaj nije toliki koliko bismo mogli očekivati. U Međimurcu u Hrvatskoj vlada predaja da su pomurski Hrvati očuvali "najarhaičniji međimurski govor", što je uglavnom i istina jer genetski udaljeni jezični sustav poput mađarskog jezika nije mogao toliko utjecati na govore pomurskih Hrvata kao što hrvatski standardni jezik djeluje na kajkavske govore u Hrvatskoj. No, hugarizama ima puno više negoli u drugim kajkavskim govorima.

Kakve su teorije o podrijetlu pomurskih Hrvata?

- To se pitanje nije do kraja razriješilo. Govori se o nekoliko mogućnosti. Prvo, za vrijeme turskih osvajanja došli su iz istočnog Međimurja. Drugo, oni su starosjedioci. I jedna i druga teorija ima svoje pobornike, a jezične osobine u toj dvojbi nimalo nam ne pomažu jer, primjerice, ima nekih važnih različitih osobina u odnosu na današnje međimurske govore koje se ne mogu lako objasniti. Problem je što mi danas vrlo malo znamo o dijakroniji pojedinih jezičnih promjena u tom dijelu kajkavskog narječja.

Što ovaj rječnik znači za pomurske Hrvate?

- Osim za jezikoslovlje, ovaj će rječnik biti važan i za očuvanje nacionalnog identiteta pomurskih Hrvata. Nastavnicima hrvatskog jezika u školama u Pomurju pomoći će u izvođenju raznih oblika nastave u kojima se potiče ljubav prema vlastitoj baštini, a posebice

ce za najrazličitije vidove izvođenja razlikovne gramatike.

Kakva je sudbina govora pomurskih Hrvata, ali i dijalektalnih govora uopće?

- Dijalektalni govori će i dalje živjeti, samo što će doživjeti transformaciju, posebice leksik. Naime, nestaje veliki broj realija koji se odnose na tradicionalni način obrađivanja polja i nekadašnji seoski način života, a posebice na prisan suživot sa životinjama. No, u suvremene kajkavske govore adaptira se veliki broj leksema iz standardnog jezika, a posebice oni koji se odnose na suvremene realije pa možemo govoriti o supstituciji leksema. Već prije desetak godina, kad sam intenzivno počeo istraživati međimur-

Matičin štand na ovogodišnjem Interliberu

Uspješno završen 32. Interliber

Interliber - međunarodni sajam knjiga, učila i multimedije koji je od 11. do 15. studenog okupio 290 izlagača uz druženje s piscima, okrugle stolove, radionice i glazbu uživo. Ministar kulture RH mr. sc. Božo Biškupić istaknuo je da Hrvatska matica iseljenika poticajno njeguje čuvanje pisane riječi u dijaspori, pohvalivši prezentaciju Matičina projekta *Hrvatske knjige izvan Hrvatske*, koji petu godinu zaredom na Interliberu atraktivno prezentira hrvatske autore i nakladnike iz 20-ak zemalja svijeta. Recentno nakladništvo hrvatskih manjina iz zemalja srednje i jugoistočne Europe ocijenjeno je, unatoč materijalnim preprekama, izvrsnim ocjenama zahvaljujući kreativnosti autora i urednika. Ravnateljica HMI-ja Katarina Fuček posebno je istaknula na sajmu izdanja budimpeštanske Naklade *Croatica* i subotičke *Hrvatske riječi*, te znanstvenih zavoda Hrvata iz Austrije i Mađarske, kao i sjajnu periodiku svih manjinskih zajednica.

Matičina priznanja za leksikografski pothvat i nakladnički program

Prosudbena komisija kojom je predsjedala dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, a činile su je članice mr. sc. Željka Lovrenčić, voditeljica zbirke *Inozemna Croatica* Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te mr. sc. Vesna Kukavica, voditeljica Odjela za nakladništvo HMI-ja, stekla je temeljiti uvid u sve pristigle naslove za *Izložbu nakladništva hrvatskih manjina* na 32. Interliberu, u sklopu projekta *Hrvatske knjige izvan Hrvatske*, te jednoglasno donijela sljedeće odluke.

Priznanje HMI-ja za leksikografski pothvat dodjeljuje se ravnopravno dr. sc. Đuri Blažeku (Hrvatska), dr. sc. Eriki Rácz i akademiku Istvánu Nyomárkayu (Mađarska) za *Rječnik pomurskih Hrvata*.

Priznanje HMI-ja za cjelokupni nakladnički program dodje-

ljuje se Nakladi *Croatica* iz Budimpešte, čiji naslovi - atraktivnoga vizualnog identiteta i dojmljivo dizajniranih stranica - obuhvaćaju udžbenički program za materinski jezik, etnografiju i povijesne monografije, jezikoslovne studije i serijske publikacije te književna djela, od klasičnih tiskanih knjiga do digitalnih izdanja.

Priznanje HMI-ja za cjelokupni nakladnički program dodjeljuje se Novinsko-izdavačkoj ustanovi *Hrvatska riječ* iz Subotice, čiji naslovi obiluju raznorodnim publicističkim naslovima te zanimljivim zapisima usmene književnosti koja je prikupljena diljem vojvođanskog prostora, kao i kvalitetnim književnim te jezikoslovnim djelima, koja nemjerljivo pridonose bogatstvu riznice pisane riječi našega naroda.

ski dijalekt, nije bilo lako naći pouzdane ispitanike prema kriterijima znanstvene dijalektologije. Većina ispitanika zaboravila je taj govor. Tih promjena ispitanici uglavnom nisu svjesni i oni su uglavnom još uvijek uvjereni da govore starinskom kajkavštinom, a ne interdijalektom u kojem je većina specifičnih osobina njihovih mjesnih govora reducirana.

Kakav je status govora pomurskih Hrvata u mladih?

- Ono što je ohrabrujuće za kajkavske govore jest činjenica da su ispitanici znatno smanjili povezivanje kajkavštine sa životom seljaka i s prošlošću pa je proces gubitka ugleda u odnosu na standard zaustavljen. Razlog tome je činjenica što gotovo više i nema poljoprivrednika koji bi živjeli i privređivali na starinski način pa i nema opasnosti da ih netko poistovjeti s njima. Sjećam se iz vremena kad sam još bio dvadesetogodišnjak da su momci u razgovoru s "gradskim" dje-

Ministar Biškupić čestita ravnateljici Fuček na prezentaciji Matičina projekta *Hrvatske knjige izvan Hrvatske*

Dr. Blažeka predaje na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

vojkama u pravilu prelazili na standard kako bi ostavili što bolji dojam. Danas je takva tendencija smanjena.

Vi ste dosta angažirani u očuvanju identiteta hrvatske manjine u Republici Mađarskoj?

- Razvio sam plodnu sveučilišnu suradnju svojega Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s dvije visokoškolske institucije u Mađarskoj: *Savaria University Campus* u Sambotelu i Sveučilištem u Baji (*Eötvös József Főiskola*). Nekoliko puta bio sam gost predavač na

dodiplomskom studiju na Katedri za slavistiku Sveučilišta *Eötvös Loránd Tudományegyetem* u Budimpešti. Također sam nekoliko puta organizirao usavršavanje hrvatskog jezika budućih učitelja hrvatskog jezika u Mađarskoj, i to na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i u školama koje s njim surađuju. Kad se u Kamenici (Hrvatsko zagorje) osnuje sveučilišni kampus Učiteljskog fakulteta u Zagrebu sa solidnim smještajnim kapacitetima, pomoć u usavršavanju mađarskih učitelja hrvatskog jezika bit će još veća. ■

ENG The gala presentation of the *Dictionary of Pomurje* Croatians was staged at this year's Interliber book fair in Zagreb. We spoke with one of the volume's authors, the youthful and perspective linguist Đuro Blažek DSc.

Vraćanje duga umjetniku

Kljakovićev opus raspršen je po inozemstvu i Hrvatskoj, a djela za izložbu, koja će biti otvorena do 24. siječnja iduće godine, prikupljena su iz raznih institucija, arhiva i privatnih zbirki

Tekst: Uredništvo Snimke: Hina

Izložba “Jozo Kljaković - Retrospektiva (1889. - 1969.)”, prva retrospektiva toga nekad slavnoga, a danas zaboravljenoga hrvatskog slikara, otvorena je 26. studenog u zagrebačkoj Galeriji “Klovićevi dvori”. Priredena u povodu Kljakovićeve 120. obljetnice rođenja i 40. godišnjice smrti, izložba donosi više od stotinu djela njegova opusa, koji je u nas desetljećima bio prešućivan i zanemarivan.

Izložena su ulja na platnu, crteži, skice i ilustracije za knjige s mnogim temama, od mediteranskih (težaci, kupaci i ribari) do sakralnih i onih iz romansirane hrvatske prošlosti. Projekcijama i fotografijama prikazani su njegovi ciklusi freski iz sakralnih objekata te mozaici.

“Zbog mnogih nesretnih, ponajviše povijesnih okolnosti, Kljaković je dugo izbjivao iz Hrvatske i do danas je ostao nepoznat na domaćoj likovnoj sceni”, rekla je ravnateljica Klovićevih dvora Vesna Kusin. “Novim vrednovanjem prikupljenih sakralnih i profanih djela redefinira se Kljakovićovo mjesto u

hrvatskoj povijesti umjetnosti i prvi put pokazuju dosezi njegova stvaralaštva”, dodala je.

Prema riječima autorice koncepcije izložbe Petre Senjanović, ta je izložba prigoda za vraćanje duga umjetniku, poznatog po freskama u crkvi sv. Marka u Zagrebu, u crkvi Biskupije kraj Knina i drugdje, te po mozaicima na Papinskoj hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu.

Otvorivši izložbu u ime ministra kulture, državna tajnica Nina Obuljen ocijenila je retrospektivu pionirskim pothvatom kojim je počelo sustavno prikupljanje Kljakovićevih djela i koji ga je posmrtno izvukao iz gotovo potpunog mraka.

Jozo Kljaković (Solin, 1889. - Zagreb, 1969.) studirao je u Pragu, Rimu, Ženevi i Parizu. U doba NDH bio je uhićen zajedno s Ivanom Meštrovićem, nakon čega 1943. emigrira u Rim te Buenos Aires. Nakon Drugoga svjetskog rata ne želi se vratiti u Jugoslaviju, a to čini tek 1968. Vraća se u Zagreb, gdje godinu dana poslije umire. Svoju kuću na Rokovu perivoju darovao je Zagrebu, a u njoj je danas “Memorijalna zbirka Kljaković”.

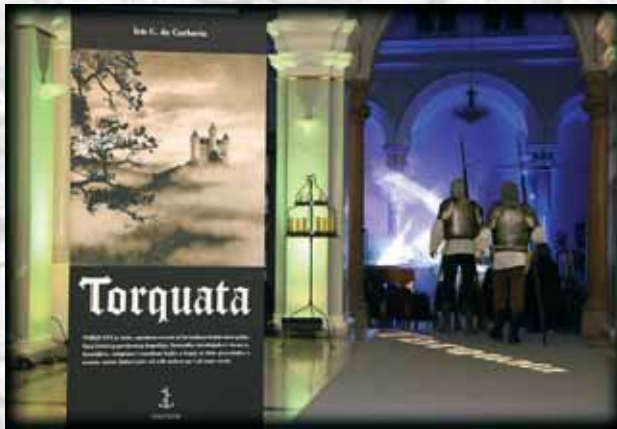
Kljakovićev opus raspršen je po inozemstvu i Hrvatskoj, a djela za izložbu, koja će biti otvorena do 24. siječnja iduće godine, prikupljena su iz raznih institucija, arhiva i privatnih zbirki. ■

ENG Jozo Kljaković – A Retrospective (1889-1969) is the first retrospective exhibition to feature this once famous, and now forgotten, Croatian painter. It opened at Zagreb's Klovićevi dvori Gallery on November 26th.

Torquata – neobična i posebna

Zvona s kule, vitezovi koji čuvaju priču na granici realnosti, vile negdje iznad, na stropu "Mimare" i promotori za viteškim stolom, te slijed jela prvoga hrvatskoga vilinskog jelovnika oduševili su prepunu dvoranu u "Mimari"

Napisala: **Ivana Rora** Snimila: **Snježana Radoš**

Svečana promocija knjige "Torquata", spisateljice Iris C. De Corbavia, koja se održala 28. listopada u zagrebačkome muzeju "Mimara" zasigurno će se dugo pamtititi kao neobičan i vilinski zagrebački događaj. Uz zaista posebnu autoricu Iris de Corbaviju, hrvatsku iseljenicu i povratnicu koja je svojom zaigranom maštom povezala vile, vitezove i povijest Hrvatske, "Torquatu" su predstavili akademik Josip Bratulić, prof. dr. sc. Josip Jurčević i prof. dr. sc. Sanja Vulić. Glazbom ih je dočarala Mira Vlahović, prvakinja Opere HNK i ulomcima iz ove posebne bajke za odrasle glumac Željko Konigsknecht.

Zvona s kule, vitezovi koji čuvaju priču na granici realnosti, vile negdje iznad, na stropu "Mimare" i promotori za viteškim stolom, te slijed jela prvoga hrvatskoga vilinskog jelovnika oduševili su prepunu dvoranu u "Mimari".

- Torquata je istovremeno tipična i neobična priča. Ono što je u njoj tipično jest bajkovita struktura, ispunjena likovima iz bajki i narodnih predaja, koji onim običnim, živim i svakidašnjim ljudima, junacima od krvi i mesa, omogućavaju da prekorače granice vlastitih života, da izbjegnu vlastitu sudbinu ili, što je za priču najvažnije, da ne budu ograničeni vremenom i epohom u kojoj žive - rekao je na promociji akademik Bratulić.

Vrludajući između mnogobrojnih digresija rastegnutih u 24 poglavlja na čak četiristo stranica, čitatelj lako razabire kako su u to davno doba, dok su se na Krbavi bijelile zidine mnogobrojnih hrvatskih plemićkih gradova, umrli i nestali u Krbavskoj bitci - netom vjenčani Eleonora i Fran, glavni junaci ovoga romana. Ta mlada djevojka plemenita roda i

njezin od turske sablje stradali vitez - središnje su osobnosti oko kojih se ispređa slojevita priča o životu i smrti, o žudnji i nadi. Činilo se da su Eleonora i Fran zauvijek nestali. No, u njihovu su se sudbinu umiješala čudesna bića i ponovno ih utjelovila. Naime, uz dvoje mladih glavnu igru u romanu vode nevidljive sile. Ljubav se mora realizirati, njih dvoje se moraju sresti u vječnosti, pa barem i čudom - jer je ljubav jača i od same smrti - s posebnim spisateljskim zanosom ispričala je Iris de Corbavia.

A upravo to što je živo i što je stvarno u ovoj je priči zapravo neobično i za hrvatske prilike netipično. U drugim književnostima, pa i u onima koje smatramo svojim jer su u prijevodima prisutnije negoli naša domaća, spoj daleke prošlosti, povijesnih događaja, fantastike i mitologije relativno je čest i žanrovski kodificiran, pa i kanoniziran književni postupak.

- Prošlost i povijest na takav način bivaju bliski, čitatelju skoro dohvatljivi, familijarni i privatni. Richard Lavljeg Srca ili obitelj Borgia ili mitski mač kralja Artura ili Odisejeve pustolovine, iskinute iz tkiva Homerova teksta, iz perspektive europskoga čitatelja odavno su jednako bliske teme kao i vlastita svakidašnjica ili sudbine pop-zvijezda. A iz hrvatske perspektive bitka na Krbavskom polju je nešto što pripada žanru osnovnoškolskih udžbenika za povijest, i što je od naše svakidašnjice udaljenije od dinosaura, jer nas je s njima zbližio Steven Spielberg, a Krbava nam je tako daleko - istaknula je urednica knjige Sanja Vulić. ■

ENG A gala promotion of *Torquata*, a book by Iris C. De Corbavia, a Croatian emigrant and returnee writer, was held at Zagreb's Mimara Museum. The book was presented by Academician Josip Bratulić, Professor Josip Jurčević and Professor Sanja Vulić.

Od Došašća do Sveta tri kralja

Dok nas iz mnogobrojnih trgovačkih centara već u studenome obasipaju i mame raskošnim božićnim ukrasima i darovima, nije na odmet prisjetiti se kako se nekad slavio Božić u duhu hrvatske tradicije

Napisala: **Srebrenka Šeravić**
Podaci, istraživanje i snimke: **Slavica Moslavac**
(Muzej Moslavine, Kutina)

U svakom kutku Hrvatske Božić je najradosniji kršćanski blagdan kojim se dočekuje i slavi rođenje maloga Isusa, spasitelja i maloga Boga. Božić je i crkveni i obiteljski blagdan kojemu prethode lijepe i dugotrajne pripreme i uz njega su vezani mnogobrojni narodni običaji. Većina običaja potječe čak iz pretkršćanskih vremena, no tijekom stoljeća stopili su

se s kršćanskim svetkovanjem i danas u svojoj raznovrsnosti predstavljaju iznimnu baštinu hrvatskoga naroda.

U Moslavini, području jugoistočno od Zagreba smještenom između rijeke Česme na sjeverozapadu, Lonje na jugu i Ilove na istoku, božićno vrijeme, vrijeme Došašća, započinje na sv. Barbaru, 4. prosinca i traje sve do Sveta tri kralja. Na sv. Barbaru sije se u malene posudice božićna *šenica* koja će, zelenih vlati, na Božić krasiti blagdanski stol, a na blagdan Sv. tri kralja biti odnesena u polja. U rana i maglovita prosinačka jutro u adventu narod odlazi na mise zornice, pripremajući se molitvom i duhovnom obnovom za ovaj veliki blagdan.

Nekada su, pak, muškarci u dani-
ma uoči Božića običavali izrađivati dr-
vene tronošce koje su nosili sa sobom
na polnoćku, kako bi stojeći na njima
za vrijeme mise *vidjeli one koji se bave*
coprijama. Na kraju polnoćke je trono-
žac trebalo hitro ponijeti kući, kako *co-*
prnjaki ne bi učinili kakvo zlo.

PRIPREME ZA BADNJAK

Posebno su opsežne pripreme bile na sam Badnjak. Domaćica je čistila i ukrašavala kuću, a domaćin se brinuo o 'blagu' i drvima za ogrjev. Pripremala se i blagdanska hrana: pekli su se kruh *božićnjak*, *kuglof*, *orahnjača*, *makovnjača*, patke i svinjetina. Domaćin je grančicama borovnice kitio gospodarske zgrade i vanjski dio kuće: prozore, vrata, stupove na trijemu *ganjku* i uglove kuće, a u kući je stavljao bršljan na tavan i slike. Uvečer, kad je sve bilo spremno, domaćin je ulazio u kuću noseći luč i svežanj slame govoreći: "Donosim vam sva blaga s naših polja i vinograda, pšenicu bjelicu, puno purekov, racekov, picekov i sega kaj od dragoga Boga želimo. Kruha, vina i božjega mira i blagoslova..." Dočekivala ga je domaćica s upaljenom svijećom i

Kutina - jaslice na trgu

Tradicijsko
ukrašavanje
bora
šećernim
bombonima

Odlazak na polnočku

košarom raznovrsnoga žita. Dio slame stavlja se u ugao zajedničke prostorije, a ostatak prosipao pod stolom, u čemu su posebno uživala djeca jer su se na toj slami pod stolom u božićnoj noći smjela igrati i spavati. Na Badnju večer kitio se blagdanski obiteljski stol: prvo žitom posipanim u obliku križa, pa slamom, a zatim i novcem, a preko svega stavlja se svečani stolnjak. Uobičajeno je bilo da se na ugao stola postavi božićni kruh i *kuglof* ukrašen borovom grančicom, tanjurić s izniklom pšenicom, upaljena svijetla i vrč vina, a ponegdje u sjeveroistočnoj Moslavini uz sve to dodavali bi i luk, žito, med, brus...

Nakon molitve na Badnju večer bi se blagovalo, skromno i posno, a zatim bi se kitilo božićno drveće, *krispan*. Kitilo se onim što se imalo, najčešće u zlato obojenim orasima, ukrasima od krep-papira, jabučicama, a kasnije i licitarskim bombonima. Nakon večere, a do odlaska na polnočku na koju su pozivala crkvena zvona, pjevale su se božićne pjesme. I u Moslavini, kao i u drugim krajevima

Hrvatske, pjevala se starinska hrvatska božićna pjesma "Narodil nam se kralj nebeski", ali i mnoge druge.

BOŽIĆNI POLAZNIK – PRVI ČESTITAR

S polnočke se žurilo kućama i poticalo vatru jer se vjerovalo da iskrice koje frcaju iz vatre označavaju koliko će jaja kokoši nesti iduće godine.

Na sam Božić odlazilo se na čak dvije mise i, za razliku od ostatka godine, blagovalo obilato, *do sita*. U tradiciji je bilo da se na Božić ne odlazi u posjete. U kuću je smio doći tek *božićni polaznik*, muškarac koji je izricao dobre želje obitelji i domaćinstvu, a zauzvrat dobivao jabuke i novac. U čestitare se odlazilo tek na blagdan sv. Stjepana, na *Štefanje*.

Božić se u Moslavini čestitao pjesmom:

*Staro nam leto prolazi,
Novo nam leto dolazi
U Novom letu dao vam Bog
Što si želite od srca svog!
I u kući i ratarstvu
I u cijelom gospodarstvu!
U Novom letu sreća vam sva,
Živjeli složno sto godina!*

Između Božića i Bogojavljenja obavljao se blagoslov kuća. A uoči Sveta tri kralja u Moslavini je posebno poznat

Kuglof s grožđicama

običaj *Tremi kralji*, *Vertepaša* ili *Zvezdara*. Selom bi obilazili dječaci zvani *Betlehemari* u dobi od devet do četrnaest godina, noseći na štapu *zvijezdu* ili *betlehem*, svetu vodu i *zvonce cinkušec*, uz to košaru u koju su skupljajući darove pjevali:

*O Sveta tri kralja
O blažen vaš dan
Kad svijetu kralj mladi,
Bil' s neba poslan.
O sretna zvjezdice
Što svijetlila vam,
Kad sinka je djeva
Porodila nam.*

Na večernjoj misi uoči Sveta tri kralja svećenik bi u crkvi blagoslivljao svetu vodu kojom bi se kasnije *škropilo* ukućane, kuću, stoku, bunar, njive i vinograde. Na blagdan Sveta tri kralja u crkvu se na blagoslov nosilo cvijeće, a ono je, prema tradiciji, tijekom godine od uroka štitilo ukućane, posebno djecu i mlade žene. Tako je to nekada bilo u Moslavini, na sjeverozapadu Hrvatske.

Život dvadeset i prvog stoljeća znatno je promijenio i selo i njegove običaje. I dok nas iz mnogobrojnih trgovačkih centara već u studenome obasipaju i mame raskošnim božićnim ukrasima i darovima, nije na odmet prisjetiti se kako je to nekada bilo, kako se svetkovalo, kako se iščekivalo i slavilo Božić u duhu hrvatske tradicije. ■

Križanje božićnog stola

ENG In every corner of Croatia Christmas is the most joyous Christian holiday, were the birth of the infant Jesus, the Saviour and little God, is awaited and celebrated. We feature Christmas traditions from Moslavina, a region to the southeast of Zagreb.

Obljetnica pastoralna za Hrvate na sjeveru Njemačke

U misiji su tijekom 40 godina djelovali o. Krešimir Vukoja, o. Dražen Bagić, o. Veselko Begić, o. Ivo Martinić, o. Jozo Mrkonjić, o. Hrvoje Dominik Blaško, o. Jozo Mravak, o. Vjekoslav Lasić, o. Anto Bobaš. Danas je voditelj o. Mirko Jagnjić

Svečano misno slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić...

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

Hrvatska katolička misija (HKM) u Hamburgu proslavila je u nedjelju 29. studenoga 40. obljetnicu utemeljenja pastoralnog djelovanja dominikanaca na sjeveru Njemačke. Svečano misno slavlje u punoj katedrali svete Marije predvodio

Misija danas ima oko sedam tisuća vjernika. U misiji su tijekom četrdeset godina djelovali: o. Krešimir Vukoja, o. Dražen Bagić, o. Veselko Begić, o. Ivo Martinić, o. Jozo Mrkonjić, o. Hrvoje Dominik Blaško, o. Jozo Mravak, o. Vjekoslav Lasić, o. Anto Bobaš. Danas je voditelj o. Mirko Jagnjić i dušobrižnik o. Marko Bijelić. Tijekom trideset pet godina u misiji su djelovale sestre dominikanke: s. Marija-Lurdes Bešlić, s. Dijana Baćak, s. Emanuela Škarica, s. Tadeja Bošnjak, s. Andriana Zebić, s. Felicitas Vukmanić, s. Jasenka Mravak, s. Rahela Rukavina i s. Maristela Droždan. Danas djeluju: s. Regina Vučić, s. Jasna Matić i s. Janja Martinović.

je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u zajedništvu s pomoćnim biskupom Nadbiskupije Hamburg Hansom-Jochenom Jaschkeom, ravnateljem dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Antom Kutlešom, delegatom za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josipom Bebićem, provincijalom Hrvatske dominikanske provincije o. Antom Gavrićem, katedralnim njemačkim župnikom Georgom von Oppenkowskim, domaćinom voditeljem misije o. Mirkom Jagnjićem, dušobrižnikom u toj misiji o. Markom Bijelićem te s još sedamnaest svećenika.

Misnom slavlju nazočio je i veleposlanik RH iz Berlina dr. Miro Kovač i generalni konzul RH iz Hamburga Žarko Plevnik, te časna majka sestara dominikanki s. Dolores Matić, čije sestre ujedno slave trideset petu obljetnicu djelovanja u misiji Hamburg.

Misija je toga dana za svoga zaštitnika uzela zagrebačkog biskupa dominikanca bl. Augustina Kažotića, a tijekom proteklih godina posebno su se vjernici u misiji utjecali zagovoru Majke Božje Bistričke, čiji je kip izložen u katedrali u Hamburgu.

Misno slavlje započelo je ophodom. Kardinala Bozanića, biskupa Jaschkea i sve okupljene na početku je u ime misijskog vijeća pozdravio Miljenko Ružić. Podsjetio je na 1969. godinu kad je utemeljena misija.

Kardinal Bozanić je u propovijedi istaknuo kako se veseli sa svima okupljenima na tom jubileju.

Veliki broj starijih i mladih vjernika u misnom slavlju sudjelovao je u narodnim nošnjama iz svih hrvatskih krajeva.

... u prepunoj katedrali svete Marije u Hamburgu

U prikaznim darovima prineseni su svijeća, Biblija, trs s groždem, voda i kalež. Kardinal Bozanić je voditelju misije o. Jagnjiću predao medalju blaženika zagrebačke crkve bl. Augustina Kažotića i bl. Alojzija Stepinca.

Na kraju misnog slavlja, koje je završilo zahvalnom pjesmom "Te Deum" i hrvatskom himnom, prigodnu riječ uputio je biskup Jaschke. Istaknuo je kako ga veseli toliki broj Hrvata na misnom slavlju te kako katedrala dugo nije bila tako ispunjena.

Prigodnu riječ uputili su i provincijal o. Gavrić, ravnatelj vlč. Kutleša, delegat o. Bebić, veleposlanik dr. Miro Kovač te katedralni župnik Georg von Oppenkowski. Na kraju je riječ zahvale svima uputio voditelj misije o. Jagnjić.

Misno slavlje svojim je pjevanjem uvećao misijski zbor "Ave Maria" pod vodstvom s. Jasne Matić. Nakon misnog slavlja za sve je u obližnjoj dvorani priređen domjenak uz nastup VIS-a "Dominik" iz Splita koji je vodi o. Jozo Čirko. ■

ENG Sunday, November 29th, saw the Croatian Catholic Mission in Hamburg celebrate the 40th anniversary of the pastoral activity of the Dominican Order in northern Germany. Zagreb Archbishop Cardinal Josip Bozanić served holy mass in a packed St. Mary's cathedral.

OSNOVANA "NAPRETKOVA" PODRUŽNICA U CANBERRI

AUSTRALIJA - U prostorijama Australsko-hrvatskog kluba O'Connor održana je 12. studenoga, na inicijativu Ivana Slobodana Grbavca, osnivačka sjednica HKD "Napredak" Canberra. Voditelj sjednice Ljubomir Vranko izjavio je kako osnutkom kanberske podružnice Hrvati Australije postaju dijelom HKD "Napredak", kojemu je osnovni cilj očuvanje i jačanje hrvatske nacionalne svijesti. Na prijedlog prisutnih, izabran je odbor koji čine: Marija Frketić, Mladen Šimenić, Ivan Slobodan Grbavac, Marko Vlaičević, Božo Dumančić, Ljubica Grbavac i Ljubomir Vranko. Viktor Škovrlj, prvi tajnik Veleposlanstva RH u Australiji je u ime veleposlanika Vincencija Biuka pozdravio prisutne i izrazio potporu novoosnovanoj podružnici i upravi HKD "Napredak". Za "Napretkova" predsjednika u Canberri izabran je Mladen Šimenić, dopredsjednika Ljubomir Vranko, a tajnika Ivan Slobodan Grbavac.

10 GODINA HRVATSKOG DOMA LINZ

AUSTRIJA - Tradicionalna zabava pod nazivom "Zvuci rod-noga kraja", deveta zaredom, održana je u Linzu 14. prosinca. Isto tako, proslavljena je i 10. obljetnica postojanja i djelovanja Hrvatskog doma Linz. Ovom prilikom predsjednik Miroslav Jakić zahvalio je svima onima koji su pomogli u radu ove ustanove. Sudionici programa bile su plesne skupine Hrvatskog doma, kao i gosti iz Žepča i Uskoplja (BiH). Članovi Hrvatske kulturne udruge "Lug Brankovići" izveli su nekoliko plesnih koreografija, kao i nekoliko skečeva koji su nasmijali prisutne. "Napredak" Uskoplje se publici predstavio koreografijama plesova te muškom i ženskom pjevačkom skupinom. Nakon završetka službenoga dijela programa za sve goste bila je priređena zajednička zabava. U Linzu se plesalo i veselilo do kasno u noć.

HRVATSKA FEŠTA U ADELAIDEU

AUSTRALIJA - U subotu 21. studenoga na velebnome Hrvatskome športskom centru u Adelaideu održan je šesti Festival hrvatske hrane i pića tzv. 'Fešta'. Na 'Fešti' je sudje-lovalo nekoliko tisuća članova hrvatske zajednice iz Adelaidea i drugih dijelova Australije te veliki broj Australaca. Tjedan dana uoči 'Fešte', Adelaide, glavni grad Južne Au-stralijske, bio je sav u znaku 'Hrvatske fešte'. Visoku reputa-ciju 'Fešte' kao jednog od najvažnijih kulturnih događaja u multikulturnome australskom društvu u Adelaideu po-tvrdio je i dolazak najvažnijih vladinih i oporbenih politi-čara u toj australskoj državi, ali i članova Saveznog parla-menta te najviših gradskih dužnosnika. U svojem govoru generalni konzul Antun Babić čestitao je predsjedniku Hr-vatskoga športskog centra Željku Kuzmanu i svim čla-no-vima Organizacijskog odbora, pripadnicima drugog na-raštaja hrvatskih iseljenika u Australiji, na velikom trudu u organizaciji veličanstvene manifestacije hrvatske kul-ture i običaja.

Velikom uspjehu 'Fešte', kako tijekom protokolarnog dijela, tako i kasnije, posebni doprinos dale su hrvatske folklorne skupine *Lenek* iz Adelaidea, *Lado* iz Geelonga i *Zora* iz Sunshinea (Melbourne). Treba pohvaliti i dječji zbor Hr-vatskoga športskog centra, sastavljen uglavnom od tre-ćeg naraštaja hrvatskih iseljenika, koji je na početku ce-

remonije otpjevao hrvatsku i australsku himnu. Iz godine u godinu sve veći uspjeh 'Fešte', kao manife-stacije hrvatske kulture i običaja, privlači ne samo veliku pozornost toga milijunskoga australskoga grada, nego i Hrvata diljem Australije. 'Fešta' i Hrvatski športski centar u Adelaideu postali su uzor i model koji sada žele kopira-ti i sve druge hrvatske zajednice diljem Australije. I ovo-godišnja 'Fešta' bila je organizirana profesionalno i na vi-sokoj razini.

(Gen. konzulat RH u Melbourneu)

Pola stoljeća zajedništva

Više od osam stotina članova i njihovih obitelji i prijatelja okupilo se 11. listopada na svečanom banketu povodom 50. godišnjice u Crest Hollow Country Clubu

Bivši i sadašnji čelnici Kluba Istra na okupu

Napisala: **Sanja Bogović (Croatian Chronicle)**

Snimio: **Bruno Blazina**

Pedeset godina kontinuiteta uvijek izaziva divljenje i poštovanje – a upravo toliko, punih pola stoljeća, djeluje i postoji njujorški klub Istra – *Istria Sport Club*, osnovan daleke 1959. godine. Iako u početku osnovan samo kao nogometni klub, Klub Istra je vremenom postao puno više od toga; postao je nadaleko poznati i priznati uspješni društveni klub i mjesto okupljanja s nizom raznih djelovanja.

Od 1959. godine do danas, dogodilo se mnogo toga u Istarskom sportskom klubu; klub se gradio i rastao, dolazili su novi članovi, stasale su cijele nove generacije, neki su umirali, a rađali se novi. Smjenjivali su se predsjednici i Uprava, odigrano je bezbroj nogometnih utakmica i proslavljeno bezbroj zajedničkih veselih trenutaka u klupskom restoranu. Začetnici i osnivači Kluba, koji su danas u svojim “zlatnim godi-

nama”, uspjeli su, zajedno s novodolazećim članovima, održati i sačuvati kulturno i povijesno nasljeđe, ali i ostvariti suživot među građanima mnogoetničkog New Yorka i pritom pridobiti poštovanje ne samo Hrvata iz drugih dijelova Hrvatske te prijatelja iz susjedne Italije već i mnogih pripadnika drugih nacija koji rado dolaze u restoran Kluba Istra u njujorškoj Astoriji kušati istarske specijalitete, ali i tradicionalnu istarsku gostoljubivost. Koliko se poštuje i cijeni ovaj Klub u New Yorku i okolici, ali i u starom kraju, govori dovoljno impozantna slavljenička knjiga s preko dvije stotine stranica srdačnih rođendanskih čestitaka upućenih Klubu povodom proslave ovog zlatnog jubileja.

NJUJORŠKI LABINJANI

Više od osam stotina članova i njihovih obitelji i prijatelja okupilo se 11. listopada na svečanom banketu povodom 50. godišnjice u Crest Hollow Country Clubu. U sredini slavljeničke dvorane dominirala je skulptura koze, simbola

Istre; isklesana u ledu dočekivala je goste i izmamila osmjehe na njihovim licima. Hrana na meniju ovoga je puta bila američka, ali je zato na prijemu dominirala tradicionalna istarska gostoljubivost. Družeci se s gostima najviše se moglo čuti prisjećanja na “stare” dane, kao i veselje i pjesma onih mlađih, pa i poneki dječji plač onih najmlađih, istarske treće generacije.

Iz krasne su Istre za ovu prigodu doputovali mnogi gosti, među njima popularni istarski pjevač Sergio Pavat, koji je za ovu priliku i napisao posebnu pjesmu, te vrlo česti gost iz političkih voda Valter Poropat, predsjednik Gradskog vijeća Grada Labina, mjesta iz kojeg je iz Istre došlo najviše doseljenika u New York.

Između iseljenih i domaćih Labinjana oduvijek je vladao sklad i dobra suradnja. Američki Labinjani su uvijek rado pomagali rodni kraj, a u domovini bi uvijek bili dočekani raširenih ruku. Tako u svom pismu Klubu Istra, kojeg potpisuju Gradonačelnik Grada Labina Tulio Demetlika, istarski župan Ivan Ja-

kovčić i Valter Poropat piše: "Dragi prijatelji, tijekom proteklih godina osim važne uloge koju ste si zadali u djelovanju Kluba, važno mjesto zauzimala je kontinuirana briga za one koji su ostali na svojim ognjištima. Zato ne možemo nego zahvaliti Vam na pomoći koju ste uvijek spremni nesebično pružati nama u starom kraju".

STIŽE MLADA GENERACIJA

Svečanoj proslavi prisustvovali su i predstavnici mnogobrojnih klubova i organizacija koji djeluju na širem području New Yorka. Zabavu nije propustio ni Generalni konzul RH u New Yorku na odlasku Petar Ljubičić, veliki prijatelj ovog istarskog kluba, u kojem je uvijek bio rado viđen gost i gdje je proveo mnoge nedjele u partiji "buća" s društvom.

Predsjednik Carlo Bucich prisjetio se svih prošlih predsjednika, ali i svih koji su zauzimali da Klub Istra opstane i prosperira svih ovih godina. Jedan od bivših predsjednika Claudio Bulian u svom je govoru istaknuo da je današnji Klub rezultat truda mnogih ljudi koji su neumorno i nesebično davali svoje vrijeme da bi Klub opstao. Upravo mudrošću tih ljudi koji su prije pedeset godina osnovali Klub i uložili svoje

Mladi naraštaj kuca na vrata

vrijeme, za budućnost ne treba se bojati. Naime, već spremna čeka generacija mladih članova - "Next Generation", koju su pripremili za preuzimanje i vođenje Kluba u narednih 50 godina. Dakle, treba se nadati da će uz ovakvu brigu i trud "Istria Sport Club" opstati i da će uvijek biti Istrana koji neće dozvoliti

da ono što se gradilo toliko godine utočne i nestane u šarenilu New Yorka, već da kao dio njega uvijek ostane prepoznatljiv i sebi svojstven.

Uz Sergia Pavata i uvijek rado viđenu Eleonoru, plesni se podij na velikoj istarskoj proslavi nije praznio do zadnjeg takta glazbe... ■

ENG The Istria Sport Club celebrated its 50th Anniversary in grand style at the Crest Hollow Country Club, in Long Island, New York. More than eight hundred members and friends reveled in the milestone occasion.

ISELJENIČKA VIJEST

Čile: Okupljanje predstavnika hrvatske zajednice

Veleposlanstvo RH u Republici Čile u suradnji s Klubom Union, najstarijim i najuglednijim društvenim klubom u Santiagu, organiziralo je 11. studenoga svečani ručak za članove hrvatske zajednice. Ovo je prema ocjeni prisutnih bio najveći takav skup posljednjih godina. Pozivu se odazvao, za ovdašnje prilike, veliki broj najuglednijih osoba političkog, kulturnog, gospodarskog i znanstvenog života dok je tajnik Biskupske konferencije Čilea mons. Alejandro Gojić poslao pozdravno pismo, a preneseni su i pozdravi mons. Nikole Eterovića, tajnika Biskupske sinode u Vatikanu.

Među prisutnima na ručku su bili i Carlos Mladinić, šef Kabineta ministra unutarnjih poslova i bivši ministar poljoprivrede; Milan Ivelić, direktor Nacionalnog muzeja lijepih umjetnosti; Drina Rendić, članica Nacionalnog odbora za kulturu; akademici Alejandro i Čedomil Gojić te cijeli niz uglednih odvjetnika, znanstvenika, liječnika, pisaca, poslovnih ljudi, glumaca te predstavnici zajednica iz Punta Arenasa, Antofagaste i otoka Chiloe.

Skupu su se prigodnim pozdravima obratili veleposlanica RH Vesna Terzić, a u ime Kluba Union tajnik Poslovnog centra Alexander Skoknić.

Prisutni su posebno zahvalili na ovoj inicijativi naglašava-

jući da je ona dobar poticaj za daljnje susrete i ponovnu uspostavu jačih veza među članovima zajednice. Prema njihovoj ocjeni, veze među hrvatskim potomcima u Čileu, mahom trećeg i četvrtog naraštaja, godinama su sve više slabjele, a ovaj skup potvrđuje interes mnogobrojnih članova zajednice da se organiziraju zajednička okupljanja te je dogovoreno da se krajem ožujka 2010. godine susret ponovno upriliči u prostorima ovoga uglednog kluba. (Veleposlanstvo RH u Čileu)

Veleposlanica Vesna Terzić, šef kabineta ministra unutarnjih poslova Čilea Carlos Mladinić, odvjetnik Franco Brzović i Maria Teresa Matetić

Anđeli - fascinacija i izazov

“Pripremam se za izložbu koju ću održati u Zagrebu, ali datum još nije definiran. Dio postava bit će iznenađenje, a dio će svakako biti posvećen predstojećem Svjetskom prvenstvu u nogometu u Južnoj Africi gdje ću biti angažiran kao jedan od umjetnika”

Charles Billich

Razgovarala: **Jadranka Klisović**

Snimio: **Duško Jaramaz**

Prizori antičke Scardone, Skradinskog buka, Roškog slapa, Visovca i novoga Skradinskog mosta motivi su koji će se posložiti u kompoziciju naći na slici koju će Charles Billich raditi nakon povratka u Australiju u kojoj živi već više od pola stoljeća. - Bit će to jedna nadrealna slika u koju ću ukomponirati nekoliko prizora, odnosno bit će to 'portret' i sublimacija karaktera ovog mjesta koje je puno povijesti i ljepote - objasnio nam je Billich. S ovim poznatim svjetskim umjetnikom razgovarali smo u Skradinu gdje je došao na nagovor svoga dugogodišnjeg prijatelja Ive

Paića koji kao i on živi u Melbourneu, a potječe iz Bićina kraj Skradina. S Billichem je u Hrvatsku doputovala ekipa Australijske televizijske kuće ALFA koja o njemu snima dokumentarni film.

Pripremate li se za novu izložbu?

- Pripremam se za izložbu koju ću održati u jednoj galeriji u Zagrebu, ali datum još nije definiran. Dio postava bit će iznenađenje, a dio će svakako biti posvećen predstojećem Svjetskom prvenstvu u nogometu u Južnoj Africi gdje ću biti angažiran kao jedan od umjetnika. Osim toga, spremam se i za 'Florence biennale' koje će se od 5. do 13. prosinca održati u Firenci. Sliku sam već napravio. Dimenzija je 2 x 2 metra, a nazvao sam je 'Anđeli i demoni Firence'.

Što ste htjeli poručiti tom slikom?

- Na slici su detalji toga staroga grada, od poznatih crkava, trgova, mostova, do slavni umjetnika koji su obilježili povijest grada te anđela. Gotovo stotinu detalja našlo se u samo jednoj jedinoj slici. Povijesno gledajući, anđeli su inspirirali firentinske slikare. Pitam se hoću li i ja postati Firentinac ako budem slikao anđele, hoću li dobiti 'ključeve grada'.

U posljednje vrijeme primjećuje se nešto novo u Vašem radu. Anđeli su vas doslovno okupirali. Otkud ta opčinjenost anđelima? Što oni za Vas predstavljaju?

- Točno. Anđeli su nova struja u mome radu. Ilustrirao sam jednu naslovnicu na temu anđela i otad sam fasciniran ovim stvorenjima koji su mi postali veliki izazov. Kad jednom uđeš u njihov svijet, koji je nadrealističan i ne-realan, više ne znaš u što vjeruješ, a u što ne vjeruješ. Intelektualnom zadaćom smatram upuštanje u taj nadrealni i ne-realni svijet koji je za mnoge ljude realan. Moji su anđeli apstraktni.

Svjetski umjetnik

Billich je dosad izlagao u svjetski poznatim galerijama i muzejima od New Yorka, Tokija, Rima, Hong Konga, Londona do Melbournea i Sydneya. Motivi njegovih radova su različiti, od portreta, prikaza športskih događaja, baleta, arhitekture, kazališta, religijskih motiva... Naslikao je i ciklus slika povijesnih hrvatskih znanstvenika - Ruđera Boškovića, Nikole Tesle, Slavoljuba Penkale, Fausta Vrančića... Slikao je i Alojzija Stepinca, papu Ivana Pavla II., sadašnjeg papu... Počasni je građanin Atlante. O njemu su napisane mnogobrojne knjige, dobio je počasni doktorat Američke športske akademije. Dobitnik je mnogobrojnih nagrada u Australiji, Italiji, Kini...

Angažirani ste u sportu kao umjetnik, posebice kad je riječ o olimpijadama i masovnim športskim susretima poput Formule 1. Osim priprema za predstojeće SP u nogometu u Južnoafričkoj Republici, gdje ste trenutačno najviše angažirani?

- Dosta radim u Kini gdje imam i atelije. U Kini je 30 milijuna likovnjaka, a samo u jednoj udruzi u Pekingu, čiji sam počasni član, ima tri milijuna članova! Puno sam radio za njihovu kandidaturu, a zatim i za OI u Pekingu. Upravo u toj zemlji započeo je moj 'Olimpijski ciklus' za koji mnogi u početku nisu imali sluha. Nevjerojatno je da su mi Kinezi pružili priliku kakvu inače ne pružaju često. Dopustili su mi, uz ostalo, maksimalnu slobodu u pristupu njihovim carskim vojnicima 'bing majong'. Animirao sam ih na svojim crtežima, vratio ih u život i dao im športske pokrete. Imao sam potpunu slobodu u njihovoj interpretaciji. Napravio sam 36 slika koje predstavljaju isto toliko disciplina u sportu.

Prijateljevali ste i danas prijateljujete s mnogim slavnim osobama, primjerice s Nelsonom Mendelom, Billom Clintonom... Jesu li vam oni pomogli u pronalaženju novoga umjetničkog izraza odnosno jesu li vam pomogli u dobivanju nekih poslova?

- Nelson Mandela danas je umirovljenik i on mi nije pomogao u angažma-

Jedan od Billichevih anđela

nu za Svjetsko prvenstvo u Africi. On je izniman čovjek, a rijetki znaju da je on slikar, crtač, filozof, pisac... Volio je crtati ruke i njima je izražavao svoje mišljenje. Jedan njegov crtež velike starije ruke i na njoj sićušne dječje sasvim me oduševio. Simbolika budućnosti na toj slici bila je snažna.

Vaše se slike, grafike i ostali radovi nalaze u nekim od najpoznatijih svjetskih galerija i muzeja. Možete li navesti neke?

- Nedavno sam saznao da su jednu moju sliku koja se nalazila u biblioteci u Vatikanu premjestili u Vatikanski muzej, ali to još moram provjeriti. Prijašnjeg papu Ivana Pavla II. upoznao sam, inače, u Sydneyu. Bivši hrvatski premijer Ivo Sanader jednu je moju sliku poklonio tadašnjem američkom predsjedniku Georgeu Bushu koji je rekao da će je ostaviti u Bijeloj kući. Moje slike su u Lausannei, Muzeju OK-a u Ženevi, u zgradi UN-a u Ženevi, u zgradi japanskog parlamenta, u hramu Shaolinu u Kini... U Kini je izašla i poštanska marka s motivima mojih slika.

Vaši noviji radovi pokazuju da cijenite duhovne vođe. Je li tako?

- To je točno. Smatram da je teško biti pobožan. Ja sam, inače, zemaljski grešnik. Angažiran sam za gradnju spomenika na grobljima u Melbourneu i Sydneyu. Fascinira me rad na Križnom putu. Volim duhovne slike, a najdraže mi je slikati Posljednju večeru. Ta mi je slika strašan izazov. Odlučio sam naslikati i Marka Pola. Nitko, naime, ne zna točno kako je on izgledao, a prva slika nastala je sto godina nakon njegove smrti. I meni će biti zanimljivo vidjeti kako će ispasti moj Marko Polo. Volim slikati Isusa i apostole koje interpretiram na svoj način, onako kako ih ja vidim. Dajem im osobine po kojima su poznati, odnosno različiti od drugih. U slici uvijek ostavim prostora da gledatelj sam, apstrakcijom stvori lik, a ne da mu ja slikom kažem sve. To je uostalom istinska poruka umjetnosti. Što se tiče kompozicije, tu sam se malo udaljio od norme.

Zanimljivo je Vaše viđenje križa koji crtate uvijek golemog, teškog. Zašto?

- Za neke je križ dva štapića. Ja sam crtajući teške, goleme križeve htio pokazati svu težinu i patnju Isusa na križu. Time sam uveo novi pojam realizma u liturgijsko slikarstvo. ■

ENG An interview with world famous painter Charles Billich, a Croatian from Melbourne who recently visited his native Skradina region.

Hrvati iz Teksasa ugostili hrvatskog konzula

SAD - Hrvatski generalni konzul u Los Angelesu Ante Barbir posjetio je hrvatsku iseljeničku zajednicu u Houstonu, Texas te se tom prigodom susreo s hrvatskim iseljenicima i njihovim čelnicima. Hrvatski iseljenici se uglavnom okupljaju u Hrvatskom klubu Lone Star, koji je utemeljen 1984. godine, a od mnogobrojnih aktivnosti najznačajniji je godišnji Festival slavenske kulture, koji se organizira zajedno s iseljeničkim zajednicama Češke, Ukrajine i Poljske. Tijekom dvodnevnog boravka generalni konzul Barbir susreo se s članovima uprave kluba i njihovim obiteljima na večeri u kući predsjednika kluba Mladena Šica te je tom prigodom govorio o aktualnom stanju u Republici Hrvatskoj i odgovora-

rao na mnogobrojna pitanja. Dana 15. kolovoza priređen je susret i s ostalim članovima hrvatske zajednice, a među njima su bili i dvojica uglednih američkih znanstvenika i liječnika te nekoliko uspješnih privatnih obrtnika te mnogobrojni članovi koji su se posebno istaknuli u radu za međunarodno priznavanje RH. Svim susretima nazočio je i župnik iz Los Angelesa don Mate Bižaca koji je predvodio svetu misu na hrvatskom jeziku u crkvi poljskih iseljenika. Hrvati Houstona razgovarali su s don Matom o mogućnosti da se barem jedanput mjesečno u nekoj od katoličkih crkava u Houstonu održava misa na hrvatskom jeziku, a time bi se ispunila dugogodišnja želja Hrvata iz ovoga grada. (M. Šić)

MIRKO JOSE MARKOVINOVIC USPJEŠAN TRENER JEDRILIČARA

PERU - U posljednje vrijeme u športskom životu Perua pojavljuju se i imena potomaka hrvatskih doseljenika. To su, primjerice, poznati nogometni reprezentativac Marko Curić, podrijetlom iz Dubrovnika, u surfanju na valovima vrlo uspješna Sofia Mulanovic, te u jedriličarstvu braća Markovinović. Student Mirko Jose Markovinović rođen je 1985. Otac Dane i djed Josip podrijetlom su iz Like. Trener je Peruanske jedriličarske reprezentacije u klasi optimist. Ujedno je i trener u Yacht Clubu Perua.

Njegovi roditelji su aktivni u hrvatskome klubu. Otac Dane je bio i predsjednik hrvatskoga kluba "Jadran", kao i djed Josip. "Želim posjetiti Hrvatsku i eventualno raditi s mladima kako bih se odužio i mojim roditeljima na ljubavi koju su mi usadili prema domovini mojih predaka", izjavio je Mirko.

PRIPREME ZA HRVATSKE SVJETSKE IGRE - ZADAR 2010.

ŠVICARSKA - U pravome športskom duhu Hrvatske svjetske igre ruše svoje rekorde iz 2006. godine. Na kraju prvoga prijavnog

roka, koji je istekao krajem studenoga, prijavljeno je više od 800 natjecatelja iz tridesetak zemalja. Drugi prijavni rok teče do polovice veljače 2010. godine, samo za discipline i mjesto koja još nisu popunjena. Da su Igre prepoznate kao iznimne potvrđuju i mnogobrojni veleposlanici Igara koji svojim imenom daju vjetar u jedra organizatoru, Hrvatskome svjetskom kongresu. Najavljeno je više od 50 poznatih imena iz Hrvatske i svijeta, među kojima su već potvrđeni naš poznati fizičar Davor Pavuna, bivši i sadašnji športaši Zoran Primorac, Stojko Vranković, Joey Didulica, Igor Štimac, Miloš Milošević, svećenici vlč. Zlatko Sudac i fra Šito Ćorić, glazbenici Miroslav Škoro, Marko Perković Thompson, Krunoslav Kićo Slabinac, Barbara Othman... Očekuje se invazija sudionika iz Južne Amerike koji unatoč teškim financijskim vremenima pokazuju iznimnu želju za povezivanjem s domovinom svojih predaka. Sve informacije o Igrama mogu se pronaći na internetskoj adresi: www.zadar2010.com.

Povratak hercegovačkog Rockyja

“Prvi put nakon 39 godina idem u Ljubuški. Preljep je osjećaj vidjeti rodbinu i teško mi je zadržati emocije. Kad ih vidim, sjetim se svoje obitelji, suza mi krene. Drago mi je da me je toliko ljudi dočekalo”

Tekst: Uredništvo

George Louis “Juraj” Chuvalo (Jure Čuvalo), bivši kanadski boksač teške kategorije, jedan od najuspješnijih boksača svih vremena, nakon 39 godina posjetio je kraj svojih roditelja - Proboj pokraj Ljubuškoga. Na putu prema zavičaju svojih predaka sletio je u splitsku zračnu luku u Resniku, gdje ga je dočekala cijela svita novinara i rodbina.

- Prvi put nakon 39 godina idem u rodni kraj svojih roditelja. Preljep je osjećaj vidjeti rodbinu i teško mi je zadržati emocije. Kad ih vidim, sjetim se svoje obitelji, suza mi krene. Drago mi je da me je toliko ljudi dočekalo - rekao je 72-godišnji Chuvalo, prozvan “najboljom bradom” boksa, koji izgleda kao da mu je barem 30 godina manje. Iznenadio nas je Chuvalo i solidnim hrvatskim, pogotovo kad se uzme u obzir da dugo nije bio na našem govornom području.

- Kad su moji roditelji Stipan i Kate došli u Kanadu, nisu znali engleski pa smo doma govorili hrvatski - objasnio je.

Chuvalo je postao poznat s 18 godina, kad je na jednom turniru nokautirao četvoricu suparnika osvojivši nagradu od 500 dolara. Bio je prvi Hrvat u svijetu profesionalnog boksa, a tijekom 21-godišnje karijere dva se puta borio za titulu svjetskog prvaka u superteškog kategoriji.

U svojoj bogatoj karijeri Chuvalo je zabilježio 73 pobjede, od čega 64 nokautom, a može se pohvaliti i borbom za titulu svjetskog prvaka s velikim Muhamedom Alijem. Inače, Chuvalo u svojoj karijeri nikada nije pao u ringu, a borio se, osim s Muhamedom Alijem, s Formanom i Fraizerom. Priznao je da mu je najteži meč u karijeri poraz od Muhameda Alija u borbi za naslov svjetskog prvaka.

- Udario sam ga u jetra. Nakon meča u kojem je pobijedio, on je krvario i završio u bolnici, a ja sam sa ženom otišao na ples. I tko je tu pobjednik? - pita se još i danas Kanađanin hrvatskog podrijetla.

Boksom se prestao baviti 1979. godine, a poslije je uvršten u kanadsku “Kuću slavnih”. Prije 11 godina, zbog humanitarnog rada i borbe protiv droge dobio je “Orden Kanade”, najveće priznanje te zemlje.

U Hrvatsku i BiH došao je na poziv Saveza tajlandskog boksa, Muay Thai BiH, kako bi kao počasni gost nazočio na Međunarodnom kupu tajlandskog boksa u Ljubuškom. Tom prigodom je za učenike održao i predavanje o štetnosti droge.

Chuvalo u splitskoj zračnoj luci okružen prijateljima i rodbinom

- Tri moja sina i žena umrli su zbog problema s drogom. Zato sam osnovao organizaciju za borbu protiv droge koja djeluje preventivno. Razgovaramo s mladima, te s ljudima u kaznionicama koji su već imali problema s drogom.

I za kraj, nešto što mnogi ne znaju - navodno su okršaji Alija i Chuvala inspirirali Sylvestera Stallonea za priču o Rockyju.

- Ne znam je li to istina, ali znam da u jednoj sceni Rocky vadi svoju sliku, a na njoj sam zapravo ja. Uz to, Paulie je bio moj sparing partner. Previše slučajnosti, možda bih trebao zatražiti nešto novca - komentirao je Chuvalo. ■

Chuvalo se posvetio borbi protiv droge

ENG George Chuvalo (Jure Čuvalo), a former Canadian heavyweight boxer and one of the greatest boxers of all time, was in his parent's old country after 39 years, in the settlement of Proboj near Ljubuški in Herzegovina.

Pod okriljem 'padobrana'

Festival se održao u uglednom *Australian Centre for the Moving Image* na glavnom trgu u Melbourneu. Na otvorenju festivala bili su mnogobrojni državni dužnosnici, diplomati te ugledni gosti iz australskoga kulturnog života

Tekst: S. Habjanović i N. Antoljak

Hrvatski filmovi već godinama osvajaju nagrade na uglednim svjetskim festivalima zbog iznimne glumačke izvedbe i vrhunske narativne kvalitete. Iznimno zahvalna, ali i kritična australska publika donedavno nije imala prilike gledati hrvatska kinematografska ostvarenja u svojim kinima, međutim, četverodnevni festival hrvatskog filma u Melbourneu, glavnom gradu kulture u Australiji, sve je to promijenio.

Organizatorice festivala, Slavica Habjanović i Ana Vranjković, obje hrvatskog podrijetla i rođene u Melbourneu, imale su ideju da približe prekrasnu hrvatsku kulturu Hrvatima koji žive na južnom kontinentu, ali i domaćim Australcima koji sve više putuju u Hrvatsku na odmor i postaju očarani njezinom ljepotom i kulturom.

Australija je jedini kontinent na kojemu do sada nije postojala revija hrvatskog filma, i djevojke su odlučile to promijeniti, predstavivši trinaest najboljih filmskih ostvarenja iz Lijepe Naše. Festival se održao u uglednom *Australian Centre for the Moving Image* na glavnom trgu u Melbourneu, Federation Squareu. Centar je svojevrstan državni arhiv australskog filma, ali isto tako je domaćin mnogobrojnim poznatim filmskim festivalima tijekom cijele godine.

GLAMUROZNI PRIJAM

Prvi hrvatski filmski festival u Australiji otvoren je filmom 'Armin' redatelja Ognjena Sviličića te se nakon njega održao glamurozni koktel-party, isto u prostorijama *Australian Centre for the Moving Image*.

Veleposlanik RH Vicencije Biuk, Slavica Habjanović (direktorica festivala), Ana Vranjković (direktorica marketinga) te generalni konzul Antun Babić

Na otvorenju festivala bili su mnogobrojni državni dužnosnici, diplomati te ugledni gosti iz australskoga kulturnog života. Treba istaknuti da je festival otvorio veleposlanik Republike Hrvatske u Australiji, Vicencije Biuk, te da su govor održali generalni konzul RH u Melbourneu, Antun Babić, predstavnica premijera Judy Maddigan, te vođa opozicije i Liberalne stranke u Victoriji, Ted Baillieu.

Program festivala je bila mješavina dugometražnih, dokumentarnih i animiranih filmova, većinom suvremenih filmova s nekoliko vrijednih primjeraka iz bogate hrvatske kinematografske povijesti. 'Tko pjeva zlo ne misli' redatelja Krešimira

Festival u Melbourneu okupio je brojne mlade australske Hrvate

Golika bila je prava poslastica za ljubitelje laganijih žanrova, dok su primjerice 'Ničiji sin' (Antun A. Ostojić) i 'Volim te' (Dalibor Matanić) prikazali vrhunsku narativnu i kreativnu dubinu hrvatske filmske scene.

Iznimno veliko zanimanje su izazvali dokumentarci 'Sretno dijete' (Igor Mirković) te 'Djeca žrtve rata' (Suzana Hetrich) i 'Čuvari mrtvih sela' (Miroslav Mikuljan). Najveći uspjeh festivala je dolazak velikog broja Australaca, a prema njihovim izjavama nakon svakog filma, čini se da su naprosto oduševljeni i iznenađeni kvalitetom ponuđenog programa.

Zasigurno je veliku ulogu u uspjehu festivala odnosno velikoj posjećenosti imala medijska popraćenost cijelog događaja u 'mainstream' australskim medijima, dnevnim novinama, televizijskim i radiopostajama te na internetskim socijalnim mrežama kao što su Facebook i Myspace.

Organizatorice su za simbol festivala odlučile uzeti hrvatski izum - padobran, kao savršenu poveznicu i simbol dalekog putovanja između Hrvatske i Australije te priču o tome da hrvatski film prvi put stiže u Australiju.

HMI – PARTNER FESTIVALA

Sponzori festivala su većinom lokalni poduzetnici hrvatskog podrijetla, a najveći među njima *Sky Air Service Croatia Airlines*, vlasnika Hrvoja Mrkše. Bez potpore lokalne zajednice, pogotovo prve godine, ovakav veliki projekt ne bi bio moguć.

Partneri festivala su i Hrvatska matica iseljenika, kao zagrebački partner i organizator logistike projekta, što je odradila Nives Antoljak, te Hrvatska turistička zajednica u Zagrebu (koja je pomogla financijski i logistički u izvedbi projekta), kao i Hrvatski državni arhiv – Kinoteka, koja je dala na korištenje veliki broj iznimno vrijednih 35-milimetarskih filmova. Generalni konzulat RH u Melbourneu također treba istaknuti kao lokalnog partnera koji je pružio pomoć u rješavanju mnogobrojnih problema koji se javljaju pri organizaciji ovako velikog projekta.

Treba napomenuti da su svi glumci i redatelji čiji su filmovi prikazani na prvome hrvatskome filmskom festivalu u Melbourneu oduševljeni te podržavaju takve festivale i u budućnosti te se nadaju da će tim povodom doći u Australiju promovirati svoja ostvarenja. ■

Ellen Banadinovich, Boris Jakovac i slikar Charles Billich

ENG Melbourne saw its first Croatian Film Festival recently, held at the prestigious Australian Centre for the Moving Image. On hand for the opening of the festival were numerous state officials, diplomats and prominent guests from the Australian culture scene.

ISELJENIČKA VIJEST

Stoljeće obitelji Drvenica/Darveniza u Queenslandu

U hrvatskome restoranu Misho's u Brisbanu, 20. studenoga ove godine, 49 potomaka Mate Drvenice proslavilo je stotu obljetnicu Matina dolaska u Queensland. Naime, sve je počelo prije 150 godina. Trojano Drvenica napustio je 1859. rodno mjesto Trnovce u Dubrovačkoj županiji i otišao u daleku Australiju. Iako po zanimanju zlatar, Trojano je kupio jedno imanje u Mooroopni u Goulbourn Valley u Victoriji i posadio vinovu lozu. Pod imenom Excelsior Vineyard već 1871. proizvodi jedno od najboljih vina u Australiji, pobjeđuje na mnogim natjecanjima u Francuskoj, Velikoj Britaniji i cijeloj Europi i postaje prvi izvoznik vina iz Australije. Na svojoj vinskoj naljepnici ima slike klokana i noja, što je vrlo slično današnjem grbu Australije. Nije poznato je li australska vlada zahvaljujući tome dobila inspiraciju za grb. U to vrijeme on mijenja ime u Troyan Darveniza i dovodi svoja dva brata u Australiju. On se nije ženio, ali su njegovi nećaci nastavili proizvoditi Excelsior vina. Posljednji Drvenica koji je došao u Australiju bio je Mato Drvenica. Godine 1909. doveo je sa sobom osmero djece, ženu Jelu te oca i majku. U Roches Creek kraj Tarooma u Queenslandu došao je 18. studenoga iste godine i kupio 2.400 hektara zemlje kako bi uzgajao kornje i stoku. U Innisfail odlazi 1917. te kupuje farmu šećerne trske, a njegovi potomci ondje žive i dandanas. Organizator proslave bio je unuk Mate Drvenice, njegov imenjak, profesor Mat Darveniza. On je prvi akademik u obitelji, svjetski stručnjak za elektroniku na queenslandskom Sveučilištu u Brisbaneu. Na poziv hrvatskih sveučilišta, nekoliko puta je održao predavanja i u Hrvatskoj. Slavlju su pridonijeli i premijerka Queenslanda Anna Bligh te veleposlanik RH u Australiji Vicencije Biuk svojim čestitkama obitelji. (Miroslav Mišo Lušić)

Neka nas poveže vukovarsko adventsko svjetlo

Tradicionalna manifestacija 'Vukovarske adventske svečanosti' nastala je u trenutku povratka u Vukovar nakon sedam godina progonstva i neizvjesnosti što se dogodilo s gradom i koja je njegova sudbina

Četvrtu adventsku svijeću pale učenici dobitnici značajnih državnih nagrada

Vukovarske adventske svečanosti-kolona svjetla

Razgovarala: **Željka Lešić**
Snimke: **Gradski muzej Vukovar**

Iščekivanje Božića s veseljem i posebnim osjećajima primjećuje se diljem domovine i izvandomovinstva, no na neki poseban način dočarava se u Vukovaru. Kako bismo našim čitateljima što zornije približili adventske svečanosti, riječju i slikom, vodimo ih u Vukovar. U ozračju božićnih blagdana donosimo intervju s Ružicom Marić, ravnateljicom Gradskog muzeja Vukovar, koja sa suradnicima već dvanaest godina zaredom organizira godišnju manifestaciju 'Vukovarske adventske svečanosti'.

Tko je inicijator 'Vukovarskih adventskih svečanosti' i što one znače za Vukovar?

- Vukovarske adventske svečanosti nastale su u trenutku povratka u Vukovar nakon sedam godina progonstva i neizvjesnosti što se dogodilo s gradom i koja je sudbina muzejskih zbirki. Tada se i rodila ideja za organiziranjem adventskih svečanosti kojima bi se za one

malobrojne Vukovarce povratnike, čije su obitelji još uvijek bile u progonstvu, stvorilo mjesto okupljanja i ugođaj Božića koji bi zamijenio stvarnost iluzijom obiteljskog života, a istovremeno je za Vukovarce u progonstvu bio svojevrsan poziv na povratak u grad koji ima svoju budućnost. 'Vukovarske adventske svečanosti' već dvanaest godina organizira ju Gradski muzej Vukovar, franjevački samostan u Vukovaru i od ove godine Ustanova u kulturi 'Hrvatski dom'. Održavaju se uz potporu Ministarstva kulture RH, Vukovarsko-srijemske županije i Grada Vukovara.

Ružica Marić,
ravnateljica
Gradskog
muzeja
Vukovar

Što se sve događa u Vukovaru u sklopu adventskih svečanosti?

- Tijekom četiriju tjedana Adventa pali se po jedna svijeća. Prvu svijeću u ime svih Vukovaraca tradicionalno pali gradonačelnik Vukovara. Druga svijeća posvećena je značajnim kulturnim događajima u prethodnoj godini, iz područja kulture, zaštite spomenika kulture, značajnih otkrića, posebnih događaja. Treća svijeća tradicionalno je vezana uz velika hrvatskoga glumišta odnosno uz županijску manifestaciju 'Festival glumca'. Četvrta svijeća pripada mladosti Vukovara i pale je učenici dobitnici značajnih državnih nagrada iz područja književnosti, glazbe, tehničkih znanosti, športa. Uz paljenje svake svijeće organiziramo prigodne priredbe i prikazujemo običaje od Adventa do Božića.

Budući da su 'Vukovarske adventske svečanosti' organizirane tematski, recite nam kome su posvećene ovogodišnje?

- Ovogodišnje 12. svečanosti posvećene su značajnoj godišnjici obilježavanja 800 godina franjevačkog reda. Cijeli

program inspiriran je životom sv. Franje koji nam pronosi poruke o bezuvjetnoj ljubavi prema svim živim bićima i prema prirodi, što se i simbolizira nazivom ovogodišnjih svečanosti: Vukovar - ljubav jača od smrti.

Recite nam nešto o programu zajedničkog blagovanja Vukovaraca i gostiju koje se održava u muzeju.

- Prva večer završava zajedničkim blagovanjem uz božićna jela i slastice koje su priredili Vukovarci i gosti programa. Naime, želeći stvoriti blagdansku atmosferu međusobnog darivanja, svake godine pozivamo naše sugrađane, udruge, restorane, hotele, ustanove, škole, vrtiće, gradsko i županijsko poglavarstvo da sudjeluju u opremanju blagdanskog stola donoseći posebno ukrašene košarice. Donositelje fotografiramo i obježavamo košarice njihovim imenom, stvarajući tako album našeg zajedništva, družeći se uz pjesmu i jelo do duboko u noć. Upravo to zajedništvo potičemo i izložbom dječjih crteža i čestitki koje ove godine krase prostor Hrvatskog doma i Ružičkine kuće jer se dvorac Eltz obnavlja, a koje su u radionicama izradila djeca vukovarskih škola i vrtića na temu života sv. Franje.

Glazbene priredbe su također nezaobilazni dio ovih svečanosti...

- Tako je. U njima su tijekom ovih godina sudjelovali mnogobrojni solisti, ansambli i orkestri: Zagrebačka filharmonija, Mješoviti zbor Ansambla narodnih pjesama i igara "Lado", Mješoviti zbor "Ivan Goran Kovačić", Zagrebački solisti, Tamburaški orkestar HRT-a i mnogi drugi postali su stalni gosti adventskih svečanosti i ujedno prijatelji Vukovara.

Tradicijski običaji

U sklopu ovogodišnjih svečanosti održat će se i kolaudacija i blagoslov orgulja u crkvi Gospe Fatimske u Borovu uz svetu misu koju će predvoditi đakovački nadbiskup mons. Marin Srakić.

Vukovarsko adventsko svjetlo posebno je naglašeno obnovom dvorca Eltz i Gradskog muzeja Vukovar, zar ne?

- Dizalice i skele na dvorcu znače svjetlo razvojnih mogućnosti Vukovara koje će krajem 2012. godine zasjati u punom sjaju. Projekt Vlade RH i Razvojne banke Vijeća Europe koji Mini-

starstvo kulture provodi pod nazivom 'Obnova i revitalizacija kulturne baštine Vukovar - Vučedol - Ilok' zatvaraju krug kulturne obnove Vukovara koji je započeo 1991. osnivanjem zbirke 'Muzej Vukovara u progonstvu', a u kojem su svojim donacijama sudjelovali hrvatski i europski likovni umjetnici.

Koja bi bila Vaša božićna čestitka?

- Uz ovo blagdansko ozračje želim da nas vukovarsko adventsko svjetlo poveže u našim domovima i srcima kako bismo jedni drugima bili Božić. ■

Dječja priredba

ENG An interview with Ružica Marić, the director of Vukovar Municipal Museum, organiser of the traditional Advent Festivities in Vukovar event. Heading towards the Christmas holidays Vukovar will see many culture events of this kind.

www.hrsume.hr

U prodaji je monografija

Hercegovina - zemlja svjetlosti

Ivo Pervan | dr. sc. Božo Skoko | Boris Ljubičić

Monografija „Hercegovina – zemlja svjetlosti“ monumentalna je fotomonografija posvećena hercegovačkom kraju i ujedno prva cjelovita monografija nakon desetljeća iščekivanja. Ovo je prva fotomonografija koja će vam, u slici i riječi, predstaviti bogatstvo i ljepotu iskonske i moderne Hercegovine. Knjiga koja će vas ostaviti bez daha i trajno svjedočiti o "zemlji svjetlosti".

- preko 400 vrhunskih fotografija na 328 stranica
- putovanje kroz Hercegovinu kojem ćete se iznova vraćati
- monografiju možete prelistati na www.hercegovina.com.hr

Masline koje znače - zdravi život!

Plantaža maslina Simunovich Olive Estate nastala je na obroncima Bombay Hillsa kraj Aucklanda prema zamisli poznatoga novozelandskog poduzetnika bračkih korijena Ivana Simunovicha i njegove supruge Branke

Branka i Ivan Simunovich

Napisala: **Ivana Vodogažec (Nova Hrvatska)**
Snimke: **Antonio Bronić i zbirka Simunovich**

Imanje s više od 40.000 stabala maslina na Novome Zelandu?! Onima koji maslinu smatraju isključivo mediteranskom biljkom, to će se možda doimati čudnim. No, upravo je s tom mediteranskom biljkom nastao najveći privatni novozelandski maslinik od čijih se plodova svake godine proizvede više od 150.000 boca ekstra djevičanskog maslinova ulja, koje je osvojilo mnogobrojne nagrade za kakvoću i gastronomski je temelj osebujnog restorana u sklopu imanja. Usred maslinika nalazi se tvornica prirodne kozmetike na bazi maslinova ulja čiji se proizvodi izvoze u Australiju, Japan, Singapur, Hong Kong, a uskoro dolaze na hrvatsko tržište i ostala europska tržišta. Pokretači tog projekta i vlasnici jedinstvenog posjeda su naši iseljenici bračkih korijena, bračni par Simunovich (Šimunović).

Plantaža maslina Simunovich Olive Estate nastala je na obroncima Bombay Hillsa kraj Aucklanda prema zamisli poznatoga novozelandskog poduzetnika Ivana Simunovicha i njegove supruge Branke. Tako su, kažu, ostvarili san da i tisućama kilometara daleko od svog otoka Brača očuvaju tradiciju rodnog kraja, presade svoje naslijeđe i uzgoje vlastiti komad Dalmacije.

- Maslina je u našoj obitelji već stoljećima način života, naraštajima se prenosi znanje i ljubav prema njezinim hranjivim i ljekovitim svojstvima. U proizvodima smo uspjeli ostvariti savršen spoj stare tradicije i moderne znanosti – kažu supružnici Simunovich koji su za samo deset godina od kupnje prvog komada zemlje za maslinik ušli u maslinarsku elitu Novoga Zelanda.

- Masline su stigle na Novi Zeland prije više od 180 godina s doseljenicima, vjerojatno Hrvatima. Blago podneblje, u kojemu temperatura nikad nije niža od 7 Celzijevih stupnjeva ni viša od 27, iznimno je povoljno za poljoprivredu, pa i za masline koje su na našem imanju rodile samo šest godina nakon sadnje, višestruko brže nego što je potrebno u hrvatskim klimatskim uvjetima. Fascinantno je postići toliko puno u tako malo vremena – kaže Branka Simunovich, čije je pravilo da upotrebljava samo najfinije ulje i za prehranu i za njegu. Vještinu izrade prirodne kozmetike od maslinova ulja u kombinaciji s drugim biljnim ekstraktima Branka je stekla još kao djevojčica u kuhinji svoje bake.

- Uz pomoć vrsnih stručnjaka uskladila sam stare recepte bake Marije s najnovijim kozmetičkim dostignućima. Tako sam dobila jedinstvene proizvode za njegu i higijenu koji sadrže oko 20

Branka sa svojim maslinama

posto ulja, a nisu masni! Proizvodi sadrže i druge raznovrsne biljne ekstrakte strogo kontrolirane čistoće te prirodnu izvorsku vodu s našeg imanja. Tako dobivamo prirodne preparate s visokom koncentracijom blagotvornih sastojaka koje je dovoljno nanositi u malim količinama – otkriva Branka. - Moj recept za zdravlje je da svako jutro popijete 10 do 20 mililitara ekstra djevičanskog maslinova ulja koje je najbolji čistač organizma jer potiče rad crijeva, jetre i žuč te podiže imunitet – preporučuje Branka Simunovich. ■

Najveći maslinik na Novom Zelandu u vlasništvu obitelji Šimunović

ENG The Simunovich Olive Estate olive tree plantation on the slopes of Auckland's Bombay Hills is the brainchild of well-known New Zealand businessman Ivan Simunovich, a native of the island of Brač, and of his wife Branka.

Nagrađeni učenici hrvatske na

Učenici i učitelji hrvatske dopunske nastave u Berlinu svake godine u velikom broju sudjeluju u *Zlatnoj ribici*. I osvajaju nagrade. Ove godine osvojili su tri nagrade i to: Matea Matić, 12 godina, osvojila je prvu nagradu, drugu nagradu u svojim dobnim skupinama odnosno s literarnim i novinarskim temama osvojile su: Antonia Vranić, 7 godina, Kristjane Rašteggorac, 14 godina, te Dajana Krištić, 13 godina. Učiteljice mentorice su bile: Vlasta Morović, Marija Šarić i Marija Malekinušić.

Prva nagrada za literarni rad u dobnoj skupini od 7 do 12 godina

Matea Matić, 6. razred, 11 g., HDN Berlin, učiteljica mentorica: Vlasta Morović

Zovem se Matea Matić, rođena sam u Berlinu 16. 10. 1997. i imam 12 godina, a idem u 6. razred. Imam sestru Miju koja ima 17 godina i brata Dejana. On ima 19 godina. Sa 6 godina sam krenula u Hrvatsku dopunsku školu, a učiteljice su mi bile Marija i Vlasta.

Moji roditelji su iz Konjice. To je grad u Bosni i Hercegovini koji se nalazi na rijeci Neretvi. Prije 14 godina moji roditelji su došli u Berlin. Ja volim živjeti u Berlinu jer imam ovdje puno prijateljica s kojima se družim i igram. Volim i putovati u Hercegovinu gdje posjećujem svoje bake, djedove i rodbinu.

Žmura i ganja

Jedne večeri sam pitala djeda:

- Djede, kako si se igrao kad si bio mali? Kakva ti je bila škola? Kako si našao baku?
- Zašto me to pitaš? – pitao je djed začuđeno.
- Rekla je hrvatska učiteljica da te pitam.

Moj djed se nasmijao. Onda mi je ispričao:

- Matea, kad sam ja bio mali nije bilo puno vremena za igru niti sam mogao ići vani kad sam želio. Igrali smo se samo kad bi mi mama to dopustila ili kad sam čuvao krave. Onda smo na livadi igrali žmure i ganje, a nekad i poljku. Bacale su se lopte i tko bi je najdalje bacio, pobijedio je.

U ono vrijeme nije bilo puno toga za jesti, ali najviše sam volio krumpir s piletinom i pitu s mesom – govorio mi je djed, a ja sam se sjetila da je meni najdraži Döner i hamburgeri u McDonaldsu.

Onda nije bilo zabavno u školi kao danas – pričao je djed. – Učitelji su tukli djecu. Ako nam u ponedjeljak nisu bili čisti prsti i ruke, dobili smo šibom. I nismo imali bilježnice i knjige kao danas, nego pločice po kojima smo pisali. Bilo je žalosno, ali mi je drago da sam naučio čitati i pisati – rekao je.

- Kako sam našao baku? Pa to je bilo kad je čuvala ovce – smijao se glasno djed.

I tako je moj djed vidio mladu i lijepu baku kraj ovaca i odmah su se zaljubili.

- Vjenčanje je bilo – rekao je – kao i svako drugo vjenčanje, samo što nije bilo veliko i nije bilo puno jela na stolu kao danas.

- Moja Matea, bila su to druga vremena, danas je drugo. A ti si jedna Berlinčanka – zezao me djed jer sam ja jedina od braće i sestara rođena u Berlinu.

Druga nagrada za literarni rad u dobnoj skupini od 7 do 12 godina

Antonia Vranić, 7 g., 1. razred, Berlin, učiteljica mentorica: Marija Šarić

Zovem se Antonia Vranic, imam 7 godina (06.05.2002. u Berlinu). Imam brata koji se zove Niko. On ima 4 godina i volim se igrati s njime. Otkad imam 5 godina, idem u Hrvatsku školu kod učiteljice Marije i Vlaste. Mama mi je Njemica a tata Hrvat iz Plastova, to je iz okolice Šibenika. Volim crtati i igrati se na igralistu. Kada budem velika onda zelim biti pisac i napisati puno knjige. Ja volim ići u Hrvatsku, zato tu je moja kuća i tu je more.

Susreti s domovinom predaka

Lijepo je more, i kuće, i zemlja. Hrvatska je lijepa, kaže baka.

Topla je Hrvatska.

Ja uvijek pitam mamu: "Koliko dana još moramo spavati i onda idemo u Hrvatsku?"

stave u Berlinu

Druga nagrada za literarni rad
u dobnoj skupini od 13 do 15 godina

Kristjane Raštegorac, 8. r., 14 g., Berlin,
učiteljica mentorica: Marija Šarić

Ja se zovem Kristjane Raštegorac. Rođena sam 21. 3. 1995. u Berlinu. Imam jednu mlađu sestru koja se zove Danijela. Pohađam Hrvatsku školu od 2001. još otkad sam pohađala prvi razred. Moja obitelj potječe iz Rame u Bosni i Hercegovini. Rado se nađem s prijateljicama i dugo telefoniram s njima. Volim igrati rukomet u slobodno vrijeme, a i treniram ga također. Moja velika želja je kad odrastem da radim u banci.

Iz daleka k meni dolaziš

Kad sam bila još mala, moja baka voljela me posjetiti u Berlinu. Moja baka Lucija živi u Rami (Bosna i Hercegovina). Ona nije mlada i zato se pitala hoće li moći doći k meni, može li me izvesti van i prošetati se sa mnom. Ipak se predomisli i došla k meni.

Jednoga jutra kad smo se probudile, vidjele smo da nema ni tate ni mame, i odlučila baka da izađemo van. Odmah sam joj rekla da još ne poznajem ulice u Berlinu i da još ne mogu pričati njemački. Ali, baki to nije ništa značilo. Kad smo izašle, poželjela sam ići na dječje igralište da se malo poigramo, jer ipak je ona daleko od mene i ne možemo se svaki dan vidjeti i tako se družiti. Radovala sam se puno i nisam htjela da baka ode svojoj kući. Kad smo htjele poći natrag, nismo više znale odakle smo došle. Htjele smo nekoga pitati, ali kako? Objasnile smo ljudima rukama i nogama da mi samo želimo da nam pokažu kako da dođemo do te ulice. Jedino što sam znala na njemačkom reći bila je ulica u kojoj smo živjeli, Maus i Haus! Zalutale smo jer nije svatko dobro razumio što želimo.

Nakon dosta vremena našle smo jedno mjesto na kojem sam ja već jednom bila prije dosta vremena. Morala sam razmišljati, a baka je samo pričala i pričala tako da sam opet sve zaboravila. Kad sam se opet sjetila, krenule smo dalje. Nakon što smo tako cijelo vrijeme hodale, ogladnjele smo, i to nas je još više požurilo. Našle smo našu ulicu i jedino što smo tada još htjele bilo je jesti i odmarati se. Kad smo ušle u stan zatekle smo mamu i tatu koji su se poput male djece razveselili što smo pronašle put kući. Baka je još dva dana bila kod nas i morala je opet otići doma. Meni je bilo žao i pokušala sam suzama postići da baka ostane, ali nisam ništa time uspjela. Sad kad sam već starija i kad baka tu priču ispriča, svatko se nasmijel Meni je taj događaj pokazao da je dobro znati mnoge jezike jer se tada svakome može reći što se želi.

Tradicionalna Večer humanitarne organizacije DORE

ZAGREB - U sklopu akcije "Želim biti...", 24. studenoga u zagrebačkoj Gradskoj kavani održana je godišnja tradicionalna "Večer DORE" pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, te Poglavarstva grada Zagreba. Svojom prisutnošću događaj su uveličali visoki dužnosnici Vlade RH na čelu s premijerkom Jadrankom Kosor. - Iako pozivamo na štednju, Vlada RH je odlučila osigurati deset stipendija vrijednim štíćenicima DORE jer je ovo topla i srčana akcija - rekla je tom prigodom premijerka.

Program je vodila Karmela Vukov Colić, a uzvanike su zabavljali Soulfingersi uz modnu reviju hrvatskih veterana mode Mine Petre i odijela Croate. Poznate javne i medijske osobe nosile su revije poput potpredsjednice Vlade RH Đurđe Adlešić, savjetnika premijerke i dekan na Visokoj novinarskoj školi Mate Granića, predsjednice Uprave Medijske mreže Branke Panić, radijske voditeljice Sonje Šarunić, voditelja Nene Pavinčića i Ivana Milolože.

- Prihod je namijenjen DORINU Fondu za stipendiranje. Humanitarna organizacija DORA djeluje od 1991. godine kao jedna od prvih i najvećih nevladinih udruga na području skrbi o djeci i mladima. Do današnjih dana na račune štíćenika uplaćeno je gotovo šest milijuna eura pomoći. Najveća pažnja pridaje se obrazovanju vrijednih i talentiranih srednjoškolaca i studenata tijekom njihova školovanja. Prošle akademske godine DORA je stipendirala njih 150. To su redom iznimni mladi ljudi koji se stjecanjem znanja i vještina bore s teškim obiteljskim, zdravstvenim i egzistencijalnim nedaćama. DORA je neizmerno ponosna na njih i cilj ove humanitarne večeri je osigurati sredstva za nastavak njihova školovanja i ove školske godine 2009./10. - naglasila je za medije ravnateljica DORE, Ana Pavlović.

- Mi smo i ove godine zadovoljni postignutim. Bilo nas je strah recesije, ali mislim da ćemo omogućiti 150 stipendija za štíćenike kojima smo pomagali i do sada - zaključila je predsjednica Upravnog odbora DORE, Jadranka Granić. (Ivana Rora)

Ljudevit Gaj

Prvi broj "Narodnih novina" izašao je u Zagrebu pod imenom "Novine Horvatzke" 6. siječnja 1835. Nakladnik i urednik bio je Ljudevit Gaj. Bile su to prve novine u Zagrebu na hrvatskom jeziku. Uz drugi broj "Novina Horvatzkih" (10. siječnja) izlazi i njihov književni prilog: "Danica Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinska". U 10. broju "Danice..." (14. ožujka) objavljena je pjesma Antuna Mihanovića: "Horvatzka domovina", koja će, s naslovom prema svom prvom stihu "Lijepa naša domovino", postati hrvatskom himnom.

Gajeva tiskara počela je radom. U njoj se od tada, osim Gajevih novina, tiskaju i publicistička, književna i stručno-znanstvena djela.

Gajev "ilirske narodne novine" izlaze pod imenom "Narodne novine".

"Narodne novine" izlaze pod novim imenom: "Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske".

"Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske" imaju drukčiji pokretak riječi u svom nazivu; zovu se: "Novine dalmatinsko-horvatsko-slavonske".

"Novine dalmatinsko-horvatsko-slavonske" opet izlaze po imenom "Narodne novine" i od sada kao dnevni list (ne izlaze jedino nedjeljom i blagdanom).

"Narodne novine" postaju službeni list državne banske vlade.

"Narodne novine" u imenu imaju dodatak "Carsko-kr. Službene Narodne novine".

"Narodne novine" bez dodatka "Carsko-kr." i umjesto habsburškog grba, u naslovu imaju hrvatski grb.

Ljudevit Gaj prodao je "Narodne novine" hrvatsko-slavonskoj Zemaljskoj vladi.

"Narodne novine" su preseljene u vlastitu, novu palaču, izgrađenu između sadašnjeg Priloga D. Opatičke i Frankopanske ulice. Tu im je uredništvo, uprava, otpremništvo i tiskara.

Bez obzira na državopravne promjene, "Narodne novine" su izlazile kontinuirano i dalje kao pretežno dnevni list, koji se tiska u vlastitoj tiskari i izdržava vlastitim prihodima.

"Narodne novine" su postale "Službeni list Kraljevske banske uprave Savske banovine".

"Narodne novine" su postale "Službeni list Banovine Hrvatske".

"Narodne novine" su postale "Službeni list Države Hrvatske" (od 29.IV.1941.: "Službeni list Nezavisne Države Hrvatske").

"Narodne novine" su postale "Službeni list Federalne Hrvatske".

Osnovano Izdavačko poduzeće "Narodne novine" (od kraja kolovoza 1956. poduzeće djeluje pod imenom: Novinsko izdavačko poduzeće "Narodne novine", a od 1. listopada 1962. do 31. prosinca 1989. pod imenom: Tehnološko-ekonomski i novinsko-izdavački zavod "Narodne novine").

Tehnološko-ekonomski i novinsko-izdavački zavod "Narodne novine" mijenja ime u: Novinsko-izdavačko i štamparsko poduzeće "Narodne novine". U srpnju 1990. "Narodne novine" su postale "Službeni list Republike Hrvatske". U studenome 1990. Novinsko-izdavačko i štamparsko poduzeće "Narodne novine" postaje javno poduzeće "Narodne novine".

"Narodne novine" postaju dioničko društvo.

Narodne novine d.d. obilježile su u prosincu 170. obljetnicu neprekidnog izlaska Narodnih novina. Objavljen je zbornik, snimljen i na proslavi u HNK prikazan i kratki dokumentarni film, a u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu bila je postavljena izložba novina i knjiga pod naslovom "Narodne novine – 170 godina nakladništva (novine, knjige i tiskanice)".

NARODNE NOVINE d.d.

Narodne novine d.d. inovativna je tvrtka koja kvalitetno i ažurno informira javnost i gospodarstvenike o potezima državne uprave, zakonodavna tijela i u skladu s tim organizira stručna obrazovanja i savjetovanja, proizvodi, distribuira i kreira javna glasila, tiskanice, stručnu literaturu, uredski materijal i pribor za moderno uredsko poslovanje i školovanje.

Trgovačka djelatnost

Trgovačka je djelatnost jedna od osnovnih poslovnih aktivnosti Društva. Sa svoje 34 prodavaonice i 8 veleprodaja, uz distributivni centar i središnje skladište u Savskom gaju u Zagrebu, posjedujemo snažnu infrastrukturu kakvu danas nema ni jedna druga tvrtka koja se bavi poslom sličnim našem.

Narodne novine-press

od 2008.godine u sklopu Narodnih novina d.d. je hrvatski politički dnevnik "Vjesnik".

www.nn.hr
www.vjesnik.hr

Nakladnička djelatnost

Nakladničku djelatnost Narodnih novina d.d. čine tri glavne poslovne aktivnosti:

1. nakladništvo Narodnih novina, službenoga lista RH
2. nakladništvo pravne biblioteke Narodnih novina d.d.
3. program pravne edukacije

Tiskarska djelatnost

Tiskarska je djelatnost jedna od triju osnovnih djelatnosti. Uz tiskanje službenog lista RH te njegovih dodataka i priloga (Međunarodni ugovori, Oglasnik javne nabave), glavna je zadaća naše Tiskare proizvodnja tiskanica.

Prvi predsjednik neovisne Republike Hrvatske

Potvrdivši se kao vođa na putu od uspostave neovisne države do ratne pobjede, Tuđman je u lipnju 1997. drugi put neposredno izabran za predsjednika Republike, ali je obolio i umro prije isteka petogodišnjeg mandata

Piše: **Željko Holjevac** Snimke: **Iz fotomono-grafije "dr. Franjo Tuđman 1990.-1999."**

Prije deset godina, 10. prosinca 1999., u Kliničkoj bolnici Dubrava u Zagrebu umro je Franjo Tuđman, prvi predsjednik neovisne Republike Hrvatske, nedvojbeno središnja ličnost hrvatske povijesti i politike u 20. stoljeću.

Franjo Tuđman rođen je 14. svibnja 1922. u Velikom Trgovišću u Hrvatskom zagorju, tada u sastavu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Pučku školu polazio je u rodnome mjestu, a srednju (građansku školu i trgovačku akademiju) u Zagrebu, putujući svaki dan vlakom u Zagreb. Ondje je povučen, marljiv i siromašan učenik, koji je rano ostao bez majke, došao u doticaj s marksizmom, pa je u Drugome svjetskom ratu sudjelovao u antifašističkoj borbi pod vodstvom komunista, baveći se ponajviše političkim radom među partizanima u Hrvatskom zagorju i Moslavini. U ratu je izgubio brata Stjepana i upoznao buduću suprugu Ankicu Žumber. Kao perspektivan hrvatski kadar upućen je početkom 1945. u Beograd u Vrhovni štab NOVJ, odnosno Generalštab Jugoslavenske armije. U travnju 1946. doživio je obiteljsku tragediju: njegov otac Stjepan, pristaša Hrvatske seljačke stranke i protivnik Pavelićeva režima, umro je nasilnom smrću u nerazjašnjenim okolnostima. Prema jednom tumačenju počinio je samoubojstvo, a prema drugom ubila ga je politička policija Oza.

PADA U NEMILOST REŽIMA

U Beogradu je Tuđman nastavio raditi u Generalštabu JNA i Glavnoj personalnoj upravi Ministarstva obrane, a završio je i Višu vojnu akademiju. Godine 1957.

objavio je knjigu *Rat protiv rata*, studiju o gerilskom načinu ratovanja tijekom povijesti s težištem na hrvatskoj i jugoslavenskoj antifašističkoj borbi. Iako je potkraj 1960. promaknut u čin general-majora, svojom je voljom napustio vojnu službu i vratio se u Zagreb, gdje je 1961. imenovan ravnateljem Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, utemeljenog na inicijativu hrvatskoga partijskog moćnika Vladimira Bakarića. Iako je bilo prigovora na kompilaciju u njegovu pisanju, u prosincu 1965. stekao je doktorat povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zadru. U međuvremenu je, baveći se znanstvenim radom, počeo polemički pisati o hrvatskoj ulozi u jugoslavenskoj antifašističkoj borbi, dr-

žavnom unitarizmu i centralizmu, jasenovačkom mitu i drugim temama. Zbog toga je ubrzo pao u nemilost, pa je već 1967. izbačen iz Saveza komunista, smijenjen s dužnosti ravnatelja Instituta i prisilno umirovljen. Postao je disident. U toj je ulozi 1969. objavio knjigu *Velike ideje i mali narodi*, raspravu o utjecaju velikih ideja na povijesnu sudbinu malih naroda.

MEĐU HRVATSKIM ISELJENICIMA

Poslije sloma "hrvatskog proljeća" 1971., budući da je javno govorio na skupovima Matice hrvatske o hrvatskim nacionalnim temama, Tuđman je u siječnju 1972. uhićen i izveden pred sud, ali je na zagovor Miroslava Krleža kod Tita

Mladi partizan
1944. godine

Znanstvenik
dr. Tuđman potkraj 60-ih

izbjegao višegodišnju robiju: osuđen je na dvije godine zatvora, a nakon devet mjeseci pušten je na slobodu. Zbog intervjua švedskoj televiziji o neravnopravnom položaju Hrvata u Jugoslaviji 1981. ponovno je uhićen i izveden pred sud. Osuđen na tri godine robije, u zatvoru je proveo jedanaest mjeseci, ali sljedećih pet godina nije smio javno nastupati. Nakon što mu je 1987. vraćena putovnica, zaputio se u europske zemlje, SAD i Kanadu, učvršćujući veze s hrvatskim iseljeništvom i formulirajući program hrvatskoga nacionalnog osamostaljenja s obzirom na povoljnu priliku koja se pružala u okolnostima urušavanja socijalizma u Istočnoj Europi, nestajanja blokovske podjele svijeta i unutarnjeg rastrojavanja Jugoslavije poslije Titove smrti.

Franjo Tuđman je 1989. objavio knjigu *Bespuća povijesne zbiljnosti* kao legitimaciju za ulazak u političku arenu i utemeljio Hrvatsku demokratsku zajednicu, stranku koja je na programu nacionalne homogenizacije i borbe za samostalnu Hrvatsku, u uvjetima sve veće ugroženosti od Miloševićeva velikosrpskog populizma, u proljeće 1990. uvjerljivo pobijedila na prvim slobodnim izborima u Hrvatskoj poslije 1938. i došla na vlast. Tuđman je 30. svibnja 1990. u Hrvatskom saboru izabran za predsjednika Predsjedništva SR Hrvatske, a nakon ustavnih promjena u srpnju iste godine postao je predsjednik Republike. Srbi u Hrvatskoj, potaknuti i potpomognuti iz Beograda, reagirali su nepovjerenjem prema novoj vlasti i pobunom koja je počela u kolovozu 1990. u Kninu. Hrvat-

ske-slovenski prijedlog preustroja Jugoslavije u konfederaciju u Beogradu nije bio prihvaćen, a Tuđmanovi razgovori s čelnicima ostalih jugoslavenskih republika nisu dali rezultata. Za to vrijeme, u prosincu 1990., u Hrvatskome saboru je proglašen novi hrvatski ustav, kojim je uveden polupredsjednički model sa znatnim ovlastima predsjednika prema uzoru na neke zapadne demokratske zemlje, npr. Francusku.

RAT I NEOVISNOST

Suočen s provokacijama pobunjenih Srba i prijetnjama iz Beograda, predsjednik Tuđman je raspisao referendum na kojem se, u svibnju 1991., gotovo 94% građana Republike Hrvatske s pravom glasa izjasnilo za neovisnost. Sabor je na temelju toga 25. lipnja 1991. donio odluku o proglašenju samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske. Sve učestaliji sukobi u pojedinim dijelovima Hrvatske prerasli su u srpnju iste godine u otvoreni rat. U okolnostima izravne sučeljenosti s kataklizmičkom ratnom pogibelji pristupilo se osnivanju Zbora narodne garde kao prethodnice Hrvatske vojske koja se pod vrhovnim zapovjedništvom predsjednika Tuđmana suprotstavila domaćoj srpskoj pobuni i vanjskoj agresiji JNA i Srbije. Pokušaj obezglavljivanja Hrvatske fizičkim uklanjanjem Tuđmana zrakoplovnim napadom na Banske dvore 7. listopada 1991. nije uspio, a Sabor je dan kasnije potvrdio svoju lipanjsku odluku o odvajanju Hrvatske od Jugoslavije koja se raspadala. Hrvatska je izgubila Vukovar, simbol otpora agresiji, i trećinu teritorija, ali je 15. siječnja 1992. međunarodno priznata kao neovisna država, a 22. svibnja iste godine primljena je u Ujedinjene narode. Vrativši se iz UN-a, Tuđman je u Zagrebu trijumfalno uzviknuo: "Imamo Hrvatsku!" Na izborima u kolovozu 1992. ponovno je izabran za predsjednika Republike. Rat je završio tri godine kasnije, kada je Hrvatska vojska u akciji "Oluja" slomila srpsku pobunu i vratila pod hrvatski suverenitet sve otuđene krajeve osim Podunavlja, koje je poslije toga reintegrirano mirnim putem. Potvrdivši se kao vođa na putu od uspostave neovisne države do ratne pobjede, Tuđman je u lipnju 1997. drugi put neposredno izabran za predsjednika Republike, ali je obolio i umro prije isteka petogodišnjeg mandata.

Dr. Tuđman sa sudionicima sveameričke konvencije HDZ-a za SAD i Kanadu održane u Clevelandu (20.-21. siječnja 1990.)

Predsjednik u razgovoru s Davorom Šukerom i hrvatskim nogometnim reprezentativcima (1998.)

Obuzet neovisnom Hrvatskom kao vrhuncem svoje karijere, predsjednik Tuđman je 1990-ih godina vodio politiku koja je dovela do državne neovisnosti, ali su u ratnim i poratnim prilikama mnoga pitanja ostala otvorena: granice, međunarodni položaj, odnosi sa susjedima, proturječna privatizacija, ulazak u europske integracije itd. Unatoč kritikama, ostaje činjenica da je bio izabran demokratskom voljom naroda, te da je u teškim vremenima pomogao emancipaciji zemlje koja je izašla iz komunizma i krenula putem demokratskog razvoja kao priznati subjekt međunarodne zajednice.

Tuđmanova ambivalentnost prema Bosni i Hercegovini, u rasponu od prihvatanja te zemlje kao geopolitičke cjeline do skrbi za zaštitu nacionalnih interesa tamošnjih Hrvata u slučaju njezina raspada, bila je u znatnoj mjeri uvjetovana nepostojanjem demokratskog konsenzusa među bosansko-hercegovačkim narodima o njezinoj održivosti. Njegova ekonomska koncepcija urodila je proturječnom privatizacijom gospodarskih subjekata i socijalnim raslojavanjem hrvatskoga društva, ali je prijelaz na tržišno gospodarstvo sam po sebi bio nužan preduvjet za pluralizam suvremene Hrvatske. "Ustavom i sudbinom određeno mi je da u ovom najtežem času objavim građanima Republike Hrvatske i svim Hrvatima izvan domovine, da je prestalo kucati veliko srce dr. Franje Tuđmana, državnika i državotvorca i prvog predsjednika moderne, nezavisne, suverene, demokratske Republike Hrvatske", sazeo je akademik Vlatko Pavletić u povodu smrti predsjednika Tuđmana najveći stvarni domet njegova života i rada. ■

Na Prvom općem saboru Tuđmanova ideja o pomirbi Hrvata pozdravljena je ovacijama (24.-25. veljače 1990.)

Posjet Vojnoj policiji

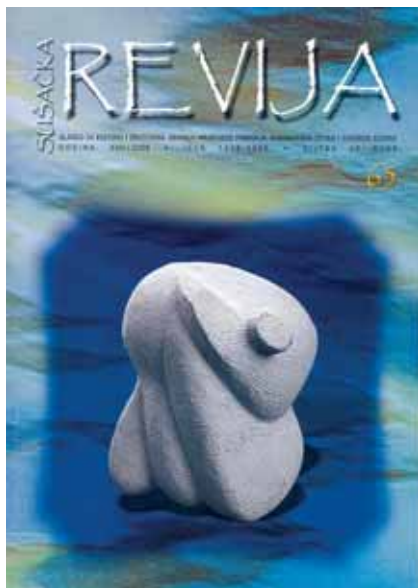
Vrhovni zapovjednik i ministar obrane s pobjedničkom vojskom na Knjinskoj tvrđavi (1995.)

Konačno u Vukovaru – dr. Tuđman je ispunio obećanje dano u Splitu narodu nakon Oluje, 26. kolovoza 1995.

ENG It was ten years ago, on December 10th, 1999, that Franjo Tuđman, the first President of independent Croatia, passed away in Zagreb. He was undoubtedly the central figure of Croatian history and politics in the 20th century. Tuđman was born in Veliko Trgovišće in the Hrvatsko zagorje region on May 14th, 1922.

Klub Sušačana želi suradnju s iseljenicima

Za čitanje SUŠAČKE REVIJE postoji nekoliko načina: mogućnost slanja tiskanog broja poštom na adresu (cijena po broju je 30 kuna bez poštarine) ili na internetskoj stranici www.klub-susacana.hr

KLUB SUŠAČANA se želi približiti iseljenicima i ovim putem poziva na suradnju i čitanje SUŠAČKE REVIJE.

KLUB SUŠAČANA je izvanstranačka udruga građana osnovana 1992. godine u Rijeci koja se svojim mnogostрукim aktivnostima brine o očuvanju kulturno-povijesnog identiteta Sušaka, Rijeke i cijeloga Kvarnerskog primorja i aktivan je čimbenik civilnog društva. Tako je KLUB SUŠAČANA aktivno uključen u donošenje prostorno-urbanističkih rješenja, brine se o izgledu naših gradova i mjesta, organizira kulturno-umjetničke programe s ciljem očuvanja čakavskog narječja i narodnih običaja i sl. KLUB je inicirao postavljanje spomen-ploče slavnog dirigentu Lovri pl. Matačiću na njegovoj rodnoj kući, potaknuo postavljanje spomenika književniku Janku Poliću Kamovu na Sušačkome mostu, organizirao peticiju građana s ciljem da se vojarna Trsat prenamijeni u sveučilišni kampus, predložio imenovanje nekoliko kulturnih institucija i dr. Za svoje članove KLUB organizira izlete u domovini i inozemstvu, posjete izložbama izvan Rijeke, predavanja i okrugle stolove, kao i društvene zabave. Izdavanjem SUŠAČKE REVIJE, u kontinuitetu od 1993. godine, trajno je zabilježena na tisućama stranica teksta naša lokalna povijest, slavne osobe, događaji, tradicijske vrednote, i sve to popraćeno tisućama fotografija koje su najčešće sami članovi donosili iz svojih obiteljskih albuma. SUŠAČKA REVIJA je čuvar sušačke, riječke, kvarnerske pa tako i hrvatske prošlosti. Bavimo se i suvremenim temama.

Kontakt:

KLUB SUŠAČANA
RAČKOGA 1
51 000 RIJEKA
HRVATSKA/CROATIA
tel./fax. (00)385 – (0)51 – 377320
e-mail: klub-susacana@ri.t-com.hr
web: www.klub-susacana.hr

POSTOJE ŠTEDNJA I KREDITI PRILAGOĐENI UPRAVO VAMA!

Poštovana hrvatska obitelji!

Poštovani!

Dopustite da Vas obavijestimo da imate pravo putem Wüstenrot stambene štedionice d.d. u Hrvatskoj ostvariti državne poticaje putem stambene štednje u iznosu od 15%, atraktivnu kamatu te ostvariti pravo na stambeni kredit za Vas ili za sve članove Vaše obitelji.

Wüstenrot stambena štedionica d.d. dio je međunarodnog financijskog sustava koji je započeo s radom u Njemačkoj i Austriji prije više od 80 god. te je kao takav idejni pokretač i začetnik stambene štednje u Europi. U Hrvatskoj smo prisutni od 1998. Godine, odnosno od trenutka kada je usvojen Zakon o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje.

NAŠ POSAO: Naš osnovni posao je stambena štednja i stambeni krediti za slijedeće namjene:

- Kupnju građevinske čestice bez ili s djelomično izgrađenim objektom
- Komunalno uređenje građevinske čestice
- Izgradnju stambenog objekta
- Kupnju nekretnine – obiteljske kuće ili stana
- Otplatu stambenog kredita uzetog kod banke ili štedionice
- Opremanje stana ili kuće

Svojom štednjom, bez rizika, sudjelujete u gospodarskoj stabilizaciji Hrvatske!

ZAŠTO SE ODLUČITI ZA WÜSTENROT STAMBENU ŠTEDNJU?

Stambena štednja je jedini financijski proizvod koji u sebi sadrži kombinaciju 2 proizvoda – štednju i kredit!

Sami odlučujete koliko ćete štedjeti i kada želite uplaćivati štedne uloge!

Svake godine dobivate poticajna sredstva u iznosu od 15%, **do 750 kn godišnje**, a Vaši prinosi ovise o iznosu koji možete uplaćivati i broju članova obitelji na koje možete otvoriti ugovore o štednji.

Uštedevinu nakon 5 godina štednje možete **nenamjenski koristiti!**

Štedeći u Wüstenrotu stječete pravo na najpovoljniji kredit stambene štednje u Republici Hrvatskoj s **FIKSNOM kamatom za cijelo vrijeme otplate kredita.**

Kod otplate kredita možete uplaćivati i rate veće od predviđenih, te time **skratiti rok otplate i uštedjeti na kamatama.**

Do vlastitog doma u jednom potezu

ZA SVE DODATNE INFORMACIJE I DODATNE DOGOVORE
MOŽETE NAZVATI VAŠEG FINANCIJSKOG EXPERTA **Slavicu Mišić**
GSM 00385 98 939 9426 i 00385 1 4803 766 od 8 do 20
E-mail: slavica.misic@wuestenrot.hr

Vraćen sjaj Meštrovićevu počivalištu

OTAVICE - Zahvaljujući novčanoj potpori Ministarstva kulture, završeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na crkvi-grobnici Presvetog Otkupitelja u Otavicama kraj Drniša koju je projektirao i sagradio slavni kipar Ivan Meštrović. Andro Krstulović Opara, ravnatelj Meštrovićevih muzeja, ističe da je nedavno uređena i recepcija. "Odmah nakon preustroja Muzeja Ivana Meštrovića prionuli smo vraćanju staroga sjaja njegovoj ostavštini u drniškome kraju. Dostojno smo pokopali posmrtnu ostatke članova njegove obitelji i obnovili crkvu. U suradnji s mještanima i svećenikom fra Josipom Matićem te stručnjacima iz Gradskog muzeja u Drnišu sada ćemo privlačiti ljude u Meštrovićev kraj kako bi oni o njemu učili, bolje ga upoznali i nadahnjivali se njegovim djelom", kaže Krstulović. Letimičan pogled u unutrašnjost crkve, u javnosti poznatoj kao Meštrovićev mauzolej pokazuje da je obnova bila vrlo uspješna. Unutrašnjost sjaji punim sjajem. Bijeli reljef "Vječno propeti" dominira prostorom, u kojem su i drugi zanimljivi i vrijedni reljefni prikazi. Svod kupole u znaku je Spasitelja, Mojsija i arhanđela. Velika brončana vrata s likovima Meštrovićeve obitelji najdompljiviji su detalj vanjske strane toga jedinstvenoga sakralno-muzejskog prostora,

koji je zakonom zaštićen kao nepokretni spomenik kulture.

"Meštrović, koji je svojim radom i djelima zadužio ne samo ovaj petropoljski kraj, već i cijelu Hrvatsku, zaslužuje da se njegovi projekti i danas održe živima", kaže Josip Sučić načelnik općine Ružić, kojoj pripadaju Otavice, i podsjeća kako je upravo Meštrovićevim angažmanom 30-ih godina proš-

log stoljeća započeo značajni civilizacijski uspon toga kraja, i to izgradnjom dvaju spomenutih objekata. Meštrović se do kraja života sjećao svojih korijena i u ovome je kraju tražio nadahnuće za svoja glasovita djela. U njegovim rodnim Otavicama nastala su, navodi Sučić, njegova najveća djela koja su isklesana u atelijerima diljem Europe i Amerike. (J. Klisović)

Posjet Diane Imfeld

ZAGREB - Sredinom studenoga Hrvatsku maticu iseljenika posjetila je zanimljiva gošća, Diane Imfeld, potomak slavne brodovlasničke obitelji Mihanović, koja se u 19. stoljeću iz Dubrovnika odselila u Argentinu, gdje je stekla značajnu afirmaciju i bogatstvo.

Susrevši se s bogatom ostavštinom svoje 98-godišnje bake Nelly, najmlađe kćeri najmlađeg brata Nikole Mihanovića, prije nepune dvije godine gospođa Diana započela je uobličavati priču o svome pradjedu Mihi, kojemu je 18 godina stariji brat platio put da se s bratom Bartulom (tada četrnaestogodišnjakom) otputi u Argentinu.

Pradjed Miho (rođen 1862., u dobi od 12 godina dolazi u Argentinu i postaje Miguel) oženio je Ginu Vukasović, po koju su svatovi iz Buenos Airesa doplovili u Montevideo (Urugvaj) 1895., o čemu nam također svjedoče obiteljske fotografije!

Pomogli smo Diani Imfeld u povezivanju s osobama koje bi mogle imati detaljnije podatke i pomoći joj u prikupljanju građe, kako u Hrvatskoj tako i u Argentini. Ona je najavila svoj dolazak sljedeće godine, kao uvod u realizaciju zajedničkog projekta s novim Odsjekom iseljeničke baštine pri HMI-ju. (Ljerka Galic)

Uzorna hrvatska udruga nadomak Stuttgarta

Ideja za utemeljenje udruge "Zrinski" potekla je 1987. od roditelja naše djece, koja su se okupljala oko folklorne skupine Hrvatske katoličke misije Waiblingen pod ravnateljstvom fra Mirka Marića

Voditelji nogometnog sabora 1991.: Đuro Lujčić, član uprave, Mirko Vidačković, predsjednik Udruge i Nediljko Blažević, prvi predsjednik nogometaša

Razgovarao: **Hrvoje Salopek**

Nedavno nam je Hrvatska kulturna i športska udruga "Zrinski" iz Waiblingena poslala svoju lijepo opremljenu brošuru. Riječ je o godišnjaku koji čitatelja informira o mnogim aktivnostima udruge koje su, kako i samo ime govori, poglavito športskog i kulturnog sadržaja. Ugodno iznenađeni viđenim, zamolili smo predsjednika udruge Mirka Vidačkovića za razgovor.

Gospodine Vidačkoviću, zamolio bih Vas na početku da nam kažete osnovne podatke o Waiblingenu i o tamošnjoj hrvatskoj zajednici.

- Grad Waiblingen ima oko 45.000 stanovnika, udaljen je samo 13 km od središta Stuttgarta pa bi se moglo reći da je Waiblingen predgrađe Stuttgarta. U gradu živi 118 različitih nacija među kojima oko 750 Hrvata, a u Rems-Murr kotaru sa sjedištem u Waiblingenu živi oko 3.500 Hrvata. U vrijeme njemačkoga gospodarskog uzleta krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina uz ostale migrante počeli su stizati i Hrvati u ove krajeve i tražiti zaposlenje, poglavito u ovdašnjim metaloprerađivačkim tvrtkama: Mercedes, Bosch, Stihl, Kaercher, Bauknecht, kao i u većim građevinskim tvrtkama. Jedna građevinska tvrtka početkom sedamdesetih godina imala je više od sto Hrvata iz Imotske krajine. Jedino okupljalište Hrvata u Waiblingenu je Hrvatska katolička zajednica "Sv. Nikola Tavelić" i HKŠU "Zrinski".

Kada i kako je došlo do osnivanja "Zrinskog"?

- Ideja za utemeljenje udruge "Zrinski" potekla je od roditelja naše djece koja su se okupljala oko folklorne skupine

Hrvatske katoličke misije Waiblingena pod ravnateljstvom fra Mirka Marića. Mladi su dali svojoj folklornoj skupini ime "Zrinski". Oni nacionalno osviješteni traže povijesno i značajno ime kojim se mogu ponositi. Izabrali su ime hrvatskih povijesnih velikana, hrvatskih mučenika Petra Zrinskog i Krste Frankopana, koji su se borili za Hrvatsku i opstojnost hrvatskog naroda. Ime govori tko si, odakle si i kome pripadaš, bolje rečeno određuje identitet. Danas naša udruga okuplja oko 300 članova.

Možete li nam nabrojiti čelne ljude udruge od osnivanja?

- Hrvatska udruga "Zrinski" utemeljena je 15. listopada 1987. i registrirana u Općinskom sudu Waiblingena, a njezini prvi članovi Upravnog odbora bili su: dr. Bartol Tunjić, predsjednik; Jozo Eremut, dopredsjednik; Mirko Vidačković, tajnik i ostali članovi: Sveto Slišković, Ilija Suman, Stipe Peran i Mate Palameta. Udrugu su vodili od utemeljenja do danas tri predsjednika: dr. Bartol Tunjić od 1987. do 1990., Dubravko Koljanino od 1990. do 1994. i od 1994. do danas je ja vodim. Dopredsjednici su bili: Jozo Eremut, Davor Odak, Mirko Sorić, Melita Hukelj, Jozef Mayer, Božica Turić i Damir Klobučar. Sadašnja uprava: Mirko Vidačković, predsjednik; Damir Klobučar, dopredsjednik; Mirko Bandov, tajnik; Andrija Vukoja, rizničar; ostali članovi: Daniel Sorić, Mate Čurković, Milan Marinković, Pero Baban - nogomet, Drago Štimec - kuglači,

Sabor nogometnog ogranka iz 1991. godine - pogled na sudionike

Karlo Lauc - košarka, Mate Polunić - balote, Maja Vukoja - folklor, Jadranka Kolar i Jozo Lamešić - vijeće stranaca i Vlado Gerovac - počasni član. Nadzornu komisiju čine: Tomislav Vidačković, Mijo Lapenda i Jure Pinjuh.

Kako kažete, Hrvatsku udruhu "Zrinski" su osnovali folklorasi, a kasnije se razvio iznimno raznolik i bogat športski program. Predstavite nam Vaše športske momčadi?

- Udrugu su osnovali folklorasi i iste godine kuglači su se uključili u redovito njemačko natjecanje. U to vrijeme postojala je kuglačka Jugoliga u kojoj se natjecalo tridesetak momčadi. Mi se nismo željeli u to vrijeme identificirati s tom ligom i tako smo otišli u njemačku ligu. Započeli smo od najniže C-lige i došli do "Verbandslige", što je treća njemačka liga u kojoj se naša kuglačka momčad, kao prva strana momčad u tom rang, natjecala. Nogometna momčad utemeljena je 1991., kao i samostalna Republika Hrvatska. Uz pomoć mnogobrojnih pridošlih izbjeglica-nogometaša uspjeli smo u pet godina djelovanja doći do "Landeslige", što je jedino naša momčad uspjela u ovoj pokrajini Baden-Wuerttemberg. Petnaest godina NK "Zrinski" je igrao u "Bezirksligi" da bi ove godine ispao u A-klas. Košarka je utemeljena 2000. i sada se natječe u "Landesligi". Balote se ne natječu u redovitom natjecanju, ali oni organiziraju turnire i prihod daju u humanitarne svrhe potrebitima.

Uz šport i dalje njegujete folklor, koliko djece i mladih okupljate? Gdje vježbaju?

- U folkloru imamo dvije skupine prema dobi folklorasa: folklor za djecu s oko 30 članova i folklor za mladež s 22 člana. Oni plešu folklor iz skoro svih krajeva Lijepa Naše. Vježbaju u prostorijama njemačke katoličke zajednice. Iz ovog se može zaključiti da naša udruga surađuje s Hrvatskom katoličkom zajednicom "Sv. Nikola Tavelić" i njemačkom župom sv. Ante u Waiblingenu. Folklorasi nastupaju na hrvatskim i njemačkim svečanostima.

Kakve su veze ove udruge s domovinom?

- Za vrijeme Domovinskog rada prikupljali smo humanitarnu pomoć u suradnji s Hrvatskom katoličkom misijom i slali potrebitima u Hrvatskoj i BiH. "Zrinski" se uključio u projekt kumstava Caritas Waiblingena i punih osam godina, s mjesečnim iznosom od 50 DM, pomagao djetetu poginulog branitelja Marija Nikolića iz Sarajeva. Nogometaši i folklorasi nastupali su u Hrvatskoj i bili domaćini nogometašima i folklorasima iz Čilipa, Podbrešta, Đakova, Drniša itd. ■

ENG An interview with Mirko Vidačković, the president of the Zrinski Croatian Culture and Sports Association of Waiblingen, a small town near Stuttgart. The association, numbering some 300 members, has developed a wealth of folklore and sporting activities.

Hrvatska božićna priča u Veleposlanstvu RH u Canberri

AUSTRALIJA – U povodu blagdana Božića Veleposlanstvo RH u Canberri organiziralo je 1. prosinca tradicionalni domjenak za pripadnike hrvatske zajednice Canberre i Queanbeyana. U prostorijama Veleposlanstva okupilo se oko stotinu uzvanika koji su se uz prigodna hrvatska jela i pića razveselili nadolazećim božićnim blagdanima te se prisjetili svega dobrog što je donijela protekla godina. Ove godine je u sklopu domjenka izveden i poseban program pod nazivom "Hrvatska božićna priča" koji je podsje-

ćanjem na hrvatske običaje i pjevanje božićnih pjesama prikazao bogatstvo hrvatske tradicije u slavljenju blagdana Božića. Priča je tako podsjetila na pomalo zaboravljene hrvatske pučke običaje vezane uz Božić i božićno vrijeme. Program je osmislila djelatnica Veleposlanstva, ali treba istaknuti kako su uz djelatnike Veleposlanstva i njihove surpužnike značajan doprinos izvedbi programa dali upravo mladi iz hrvatske zajednice te zbor Hrvatskoga katoličkog centra Canberre i Queanbeyana.

Cijela izvedba je naišla na pozitivne reakcije nazočnih koji već dugo ne pamte sličan događaj u Veleposlanstvu. Mnogi su s veseljem dočekali najavu veleposlanika Biuka o sličnim projektima u budućnosti kojima bi se ojačalo zajedništvo hrvatskih iseljenika i hrvatske diplomatske mreže u Australiji. S obzirom na kraj godine, veleposlanik Vicencije Biuk ovom prigodom uručio je i zahvalnice pojedinim organizacijama i udrugama za izniman doprinos u radu zajednice i promicanju hrvatske kulture i nacionalnih interesa u Australiji.

Uz božićnu priču, čestitku veleposlanika Vicencija Biuka i prigodna hrvatska jela i pića koja su pripremili djelatnici Veleposlanstva, cijeli događaj protekao je u iznimno ugodnome blagdanskom okruženju.

FRANKFURT: SUSRET ČLANOVA ZBORA

NJEMAČKA - U Hrvatskoj katoličkoj misiji Frankfurt, u nedjelju 22. studenoga svečano je proslavljena svetkovina Krista kralja. Tim povodom misno slavlje u katedrali sv. Bartolomeja u Frankfurtu predvodio je voditelj misije fra Petar Klappež. Članovi misijskoga mješovitog zbora "Mato Leščan", koji već 19 godina uspješno vodi s. Pavlimira Šimunović, ujedno su proslavili i blagdan zaštitnice crkvene glazbe sv. Cecilije. Zbor je osnovan 70-ih godina, a dugo godina ga je uspješno vodio orguljaš i crkveni skladatelj Mato Leščan (Đurđevac 1936. - Frankfurt 1991.), čije ime zbor s ponosom nosi. Mješoviti zbor ima 50 do 60 članova. Uz mješoviti zbor s. Pavlimira vodi i dječji zbor te zbor mladih. Svaki od tih zborova ima oko 40 članova. (A. Polegubić)

HMI: PREDANA ARHIVSKA GRAĐA HRVATSKOG ISELJENIKA JOSIPA SVILIČIĆA

ZAGREB - U petak 20. studenoga predstavnici *Združenje slovenska izseljenska matica* iz Ljubljane, koje su predstavljali predsjednik Sergej Pelhan i tajnik Janez Rogelj, posjetili su Hrvatsku maticu iseljenika u Zagrebu kako bi Matici predali donaciju. Naime, riječ je o arhivskoj građi, dokumentima i fotografijama o životu i radu hrvatskog iseljenika Josipa Sviličića, rođenog 28. studenoga 1944. godine u Pergaminu, gradu u provinciji Buenos Airesa, a koji je umro nesretnim slučajem u Splitu, te pokopan u Ljubljani. Josip Sviličić bio je stipendist Slovenske matice iseljenika i talentirani argentinski pijanist, čiji je otac Josip Hrvat s Visa, dok mu je majka Carlina (Dragica) rodnom iz Buenos Airesa. Glazbenu talentiranost "Josécito", kako su ga zvali u glazbenim krugovima, naslijedio je od majke koja je bila učiteljica glazbe. Dokumentaciju (fotoalbum s dokumentima) u ime HMI-ja primila je voditeljica Odsjeka iseljeničke baštine, Ljerka Galic. (Ž. Lešić)

HBZ neumorno promiče hrvatsku baštinu

Na Festivalu je nastupilo 28 kulturno-umjetničkih društava te dva tamburaška sastava. Kad se mnoga društva okupe na jednome mjestu, slaveći svoje kulturne vrijednosti, prožima nas veliko divljenje i ponos

Živa grana Hrvatske
– Hamilton (Kanada)

Domaćini festivala:
Nova nada iz Detroita

Napisao: **Franjo Bertović** Snimke: **Arhiva HBZ-a**

Sredinom studenoga održan je 23. odrasli tamburaški festival (TamFEST) Hrvatske bratske zajednice u Marriott hotelu u središtu Detroita. Hrvati su doseljavali u Detroit, grad američke autoindustrije, usporedno s drugim doseljenicima s europskog kontinenta. U organiziranim druženjima ravnopravno su se nosili rame uz rame s drugim etničkim skupinama, ali i često prednjačili. Podizali su domove, gradili crkve, okupljali se i čuvali kulturu naroda iz kojeg su potekli. Ovdje je svoj dom našao i jedan od najvećih odsjeka u redovima HBZ-a u Americi, odsjek 351 "Zora" koji prednjači u svojim aktivnostima, a koje se uglavnom održavaju u vlastitom Domu. Tu djeluju i dvije kulturno-umjetničke skupine: Detroit tamburaški orkestar i Hrvatski folklorni ansambl "Nova nada". Na ponos Hrvata Detroita je i crkva sv. Lucije u Troyu.

Zajednica je, pod vizionarskim vodstvom svog predsjednika Bernarda M. Luketicha, prije 23 godine uočila da djeca iz zborova nakon završetka srednje škole odlaze na viša učilišta i pomalo se udaljuju od hrvatskog jezika i kulture. Do-

laze i pod veći utjecaj drugih glazbenih i kulturnih trendova i tako gube svoju baštinu. A uz to pokazala se i potreba za učiteljima tamburice i koreografima zborova za mlade kako bi imali priliku za daljnje usavršavanje i dokazivanje talentiranosti u glazbi, plesu i pjesmi. Stoga smo osnovali Odraslu kulturnu federaciju HBZ-a i TamFESTA.

TamFESTA, ovaj popularni godišnji glazbeni skup odraslih folklorša i tamburaša, seli se iz grada u grad diljem Amerike i Kanade. u Detroitu je nastupilo čak 28 kulturno-umjetničkih društava te dva tamburaška sastava: Detroit tamburaški orkestar - Detroit, Kumovi - Pittsburgh, Veseljaci - Farrelle, Penn Sembls - Versailles, Hrvatsko srce - Hamiltona (Kanada), Veseli pajdaši - Mississauga (Kanada), St. George Adult tamburica - Cokeburg, Žumberčani - Cleveland, Lado - Hamilton (Kanada), Gemišt - NY, NJ, PA, Tamburaški zbor sv. Marije - Rankin, Graničari - Milwaukee, Sevdah - Conway, Kraljica Katarina - Eastlake, Keystone Adult tamburica - Pittsburgh, Selo - Columbus, Sveti Juraj

- Hamilton (Kanada), Zvuci domovine Hrvata Korduna - Cleveland, Prijatelji - Chicago, St. Lawrence Adult tamburica - Steelton, Hrvatski običaj - Kansas City, HFA Nova nada - Detroit, Zlatni pajdaši - Hamilton (Kanada), Živa grana Hrvatske - Hamilton (Kanada), Žetva - Mississauga (Kanada), FA Hrvatski korijeni - St. Thomas (Kanada), American-Croatian Waukegan Adult tamburica - Waukegan, Ansamble sv. Nikole - Ambridge, Barabe - Pittsburgh i Seoski lopovi - Hamiltona (Kanada).

Trodnevni festivalski program vodio je Edward W. Pazo, tajnik/blagajnik HBZ-a, pred prepunom dvoranom hotela. Zanimljivo je da gotovo svi iz vodstva HBZ-a aktivno sudjeluju u programu svojih zborova. Predsjednik Luketich, davnih pedesetih, počeo je podučavati kola u danas poznatom "St. George Jr. Tamburitza" u Cokeburgu, a još uvijek svira u Odraslom zboru. Predvodi svoju obitelj - djecu i unučad. A to zadivljuje, motivira i potiče na još veću ljubav prema našoj kulturnoj baštini i našim korijenima. ■

ENG Detroit played host to the Croatian Fraternal Union's 23rd Adult Tamburitza Festival, featuring performances by 28 culture & arts societies and two tamburitza ensembles.

Afrika probudila želju za pisanjem

Nekoć poznata manekenka, sada je autorica triju romana: "Koraci", "Proročice" i netom promoviranog romana "Što vidiš?", više od trideset godina živi i radi u Trstu, s prekidom od sedam godina kada je živjela u Cape Townu

Darija Petković

Napisala: **Željka Lešić**

Prigodom boravka u Zagrebu, gdje je nazočila promociji svojega trećeg romana pod znakovitim nazivom "Što vidiš?", razgovarali smo s našom iseljenicom iz Italije, Šibenčankom Darijom Perković. Nekoć poznata manekenka, sada je autorica triju romana: "Koraci", "Proročice" i netom promoviranog romana "Što vidiš?", više od trideset godina živi i radi u Trstu, s prekidom od sedam godina kada je živjela u Cape Townu (JAR).

- Rođena sam u Šibeniku, gdje sam živjela do najranijega djetinjstva. Nakon rodnoga grada, kao mala djevojčica s roditeljima dolazim u Zagreb, gdje sam završila srednju školu. Sasvim slučajno nakon srednje škole bavim se manekentstvom, koje na neki način potpuno mi-

jenja moj život. Postajem lice s naslovnica kao što su revije Svijet, Bazar itd., a snimam i mnoge TV-reklame. Slijede putovanja, upoznavanje mnogih ličnosti i različitih zemalja. S devetnaest godina proputovala sam sve europske metropole početkom 70-ih. Putovanje je doista najveće bogatstvo koje mladi čovjek može imati – započela je svoju životnu priču Darija Perković napomenuvši pri tome kako se 1977. godine udala za Talijana Adriana Zontu, kojeg je upoznala u svojoj kući u Zagrebu jer je bio obiteljski prijatelj. Budući da je bio vlasnik trgovine odjećom, supružnici nekoliko sljedećih godina, u "zlatna vremena" Trsta, vode taj posao. Nakon toga 1981. sele se u Južnu Afriku, u Cape Town. Tamo u partnerstvu s prijateljima prvo imaju jedan mali hotel, koji nakon dvije godine prodaju i postaju vlasnici jednog od najboljih ribljih restorana u Cape Townu. Očarana ljepotom egzotične Afrike, u toj dalekoj zemlji prvi put dolazi na ideju o pisanju romana, a ta joj se velika želja počinje i ostvarivati.

POVEZANA S HRVATSKOM ZAJEDNICOM U TRSTU

Naglašava da je svoj prvi roman "Koraci" (Ceres, 2002.) idejno započela u JAR-

u, ali ga je počela pisati u literarnoj radionici hrvatskog konzulata u Trstu, uz pomoć tadašnjega generalnog konzula Vjekoslava Tomašića. Vezano uz taj roman naglašava kako je iznimno radostna što je u monografiji o Hrvatima u Trstu "I Croati a Trieste", jedna stranica posvećena njoj i romanu "Koraci", čiji je tekst napisan iz pera ugledne Katicice Ivanišević.

- Nakon prvog uratka, u izdanju Grafičkog mozaika 2006. godine izlazi moj drugi roman "Proročice". Oba romana su gotovo sedamdeset posto autobiografska, to jest bio je to i jedan od načina da iskažem ljubav prema svom ocu kojeg sam voljela i koji je mene jako volio. Moj treći roman "Što vidiš?" (Naklada Ljevak), kao i prethodna dva, bio je promoviran u zagrebačkom HNK 17. listopada pred stotinjak dragih prijatelja i poznanika, što je za mene velika potpora u radu s obzirom na to da živim više od 30 godina izvan moje domovine.

U razgovoru napominje kako još od prvoga romana "Koraci" ima ideju za film to više što su joj, kaže ona, mnogi rekli da bi se roman mogao lako ekranizirati jer je tako i pisan.

- Intenzivno sam razmišljala o tome kako bi bilo dobro da se od moja pret-

Afričko ozračje u Darijnom domu u Trstu

Darija uz naslovnicu novoga romana

hodna dva romana napravi jedan mini TV-serijal i već se počeo pisati sinopsis, ali kao što to već biva, došlo je do promjene odgovornih ljudi i posao je stao, ali ne znači da se ta moja ideja ne bi mogla realizirati, napominje naša sugovornica koja svojim radovima, kako naglašava, želi poručiti da je čovjeku najvažnije izgrađivati samoga sebe.

Onima koji je znaju poznato je da je ovoj zanimljivoj ženi život donio dosta teških trenutaka, koji se iščitavaju sa stranica njezinih romana i koji su je potaknuli na plemeniti humanitarni rad s bolesnom djecom. - Ne volim kad se piše da sam puno vremena posvećivala bolesnoj djeci jer sam to s ljubavlju radila i uvijek se rastužim kada se prisjetim tih malih bolesnih bića. Prestala sam se tim radom baviti kad sam bila potrebna bolesnom bratu i mami kojih, na žalost, više nema - iskreno će Darija.

ZANIMLJIVA ISELJENIČKA TEMATIKA

Kako je u naših iseljenih Hrvata uvijek prisutna golema ljubav prema domovini i nostalgija za njom, pitamo našu sugovornicu kako liječi nostalgiju za Hrvatskom? Darija odgovara kako ima zaista veliku sreću što je Trst blizu i kad

Fotografija
iz uspješnih
manekenskih
dana

je uhvati tuga ili nostalgija, za nekoliko sati je i u Šibeniku i u Zagrebu.

- Što se tiče druženja s Hrvatima u Trstu, mi imamo hrvatsku zajednicu koja uglavnom jedanput mjesečno organizira male promocije različitih tematika, a tu je i naš hrvatski konzulat u kojemu su se događale velike književne večeri s Tonkom Maroevićem, Lukom Paljetkom, Claudijem Magrisom, pa mnogobrojni nastupi naših priznatih glazbenika i slikara poput Ede Murtića i drugih. S veseljem i ponosom mogu reći kako sam i ja ondje imala promocije svojih romana. Već sam počela pisati četvrti roman koji će biti čista fikcija kao što je i ovaj posljednji. Jednog ću dana sigurno napisati i roman koji će govoriti o našim ljudima koje sam upoznala na svojim dalekim putovanjima i kojima se nostalgija i ljubav prema domovini čitala iz očiju bez obzira na to jesu li stari ili mladi. U svima njima živi nada da će se jednog dana vratiti svojoj domovini. To je neopisiv osjećaj koji povezuje sve nas koji živimo izvan domovinskih granica. ■

ENG During her stay in Zagreb where she was to promote her third novel we spoke with Darija Perković, a native of Šibenik who has emigrated to Italy. The once famous model is now a successful writer.

ISELJENIČKA VIJEST

HRVATI U NIZOZEMSKOJ PROSLAVILI BLAGDAN SV. NIKOLE TAVELIĆA

NIZOZEMSKA - Hrvatska katolička župa sv. Nikole Tavelića u Nizozemskoj (u osnivanju) svečano je i ove godine proslavila blagdan svoga nebeskog zaštitnika, prvoga hrvatskog sveca sv. Nikole Tavelića. Misno slavlje u nedjelju, 15. studenoga, u roterdamskoj katedrali predvodio je voditelj Hrvatske katoličke misije u Aachenu fra Franjo Trogrlić u koncelebraciji s domaćim dušobrižnikom fra Ivicom Jurišićem.

Proslavi blagdana sv. Nikole Tavelića prethodio je trodnevni duhovno-kulturni program. Prvog dana u četvrtak, 12. studenoga, misu je predvodio fra Ivo Živković iz HKM-a Recklinghausena. Drugog i trećeg dana, u petak i subotu, misu je predvodio i propovijedao fra Šimo Grgić iz HKM-a Krefelda. U kulturnom dijelu programa u subotu, 14. studenoga, održana je izložba i aukcija slika članice župske zajednice Helene Uzelac. Prihod od prodaje dar je župske zajednice katedrali u Rotterdamu. Istoga dana, nakon večernje mise održano je predstavljanje knjige fra Šimuna Šite Čorića "Nije sve što oči vide". Knjigu u izdanju Hrvatskoga esperantskog saveza predstavila je urednica Marija Belošević. Poeziju fra Čorića čitali su Anita Kulaš Fontana (na hrvatskom jeziku) i Tobiasz Kazmierski (na esperantu). Predstavljanje knjige bilo je popraćeno izložbom fotografija te izborom iz djela Marijana Glavnika, akademskog kipara koji je ilustrirao knjigu. (Marija Belošević)

Sto pedeset godina željeznice u Hrvatskoj

Teško da je moguće naći i jednu hrvatsku obitelj koja nekad nije imala, ili sada ima, nekoga željezničara te je tako preko njega bliska s tim velikim sustavom. Zato danas, na pragu obljetničke godine, možemo slobodno reći da je velika željeznička obljetnica na ponos svih nas

Godine 2010. navršava se stoljeće i pol postojanja željeznice u Hrvatskoj. Prva pruga u Hrvatskoj puštena je u promet 1860., samo 35 godina nakon što je za javni putnički i teretni prijevoz bila otvorena prva željeznička pruga između Stocktona i Darlingtona u Engleskoj.

U 150 godina dugoj povijesti željeznice u Hrvatskoj, pruge uglavnom nisu bile građene u skladu s gospodarskim interesima Hrvatske, nego po trasama koje su bile u interesu stranaca koji su u određenim razdobljima vladali Hrvatskom. Tako je i izgradnja prvih 42 kilometara željezničke pruge u Hrvatskoj započela stjecajem političkih okolnosti. Naime, ta dionica željezničke pruge bila je sagrađena između stajališta Macinec na današnjoj slovensko-hrvatskoj granici i kolodvora Kotoriba, i to kao dionica pruge Pragersko - Čakovec - Kotoriba - Nagykanizsa. Ta pruga, popularno nazvana "okrajak na hrvatskom području", za promet je otvorena 24. travnja 1860. i izravno je spojila Budimpeštu na magistralnu prugu Beč - Trst.

PRVE PRUGE

Dvije godine poslije otvorena je i prva pruga na zagrebačkom području, pruga Zidani Most - Zagreb - Sisak, i to 1. listopada 1862. Tri godine poslije otvorena je i pruga Zagreb - Karlovac. Izgradnja pruga nastavljena je kako bi se ostvarila željeznička veza s Rijekom. Tako su

1870. godine Ugarske državne željeznice (MÁV) dovršile prugu između Zákány, Koprivnice, Križevaca, Dugog Sela i Zagreba, a 1873. godine zaokružile su željezničku vezu između Budimpešte i Rijeke izgradnjom posljednje dionice između Karlovca i Rijeke. Te godine i austrijsko Društvo južnih željeznica ostvarilo je željezničku vezu s Rijekom, i to prugom između Svetog Petra, današnje Pivke u Sloveniji, i Rijeke.

U isto vrijeme sagrađene su i prve pruge u Slavoniji, i to 1871. između Erdelja, Sombora, Erduta, Dalja i Osijeka te Osijeka i Beloga Manastira. Sedam

godina poslije ostvorena je i željeznička veza između Dalja, Vinkovaca i Slavonškoga Broda. U isto vrijeme Austrija u Istri gradi prugu između Divače i Pule i otvara je 1876. godine.

U izgradnji željezničkih pruga u mreži državnih pruga u Monarhiji posljednje su na red došle pruge u Dalmaciji. Na njezinu su području prvi kilometri pruga bili sagrađeni 1877., i to dionica od Splita do Siverića s odvojkom od Perkovića i od Šibenika. Godine 1888. pruga je produljena od Siverića do Knina, a u cjeloviti sustav željezničkih mreža dalmatinske pruge uklopljene su tek 1925.

izgradnjom pruge između Ogulina, Gospića i Gračaca. Zadarsko područje svoju jedinu prugu dobilo je tek 1967. izgradnjom pruge Zadar - Knin.

Početkom XX. stoljeća u Hrvatskoj su glavnim željezničkim prugama međusobno bila povezana sva veća industrijska središta - Zagreb, Sisak, Karlovac, Osijek, Rijeka i Pula - a ostvarivala su i izravnu vezu s austro-ugarskim metropolama Bečom i Budimpeštom. Ostala manja hrvatska mjesta svoj su priključak na glavne željezničke pruge ostvarivala preko razgranate mreže sporednih željezničkih pruga.

GODINE 1990. OSNOVAN HŽ

Osamostaljenjem Republike Hrvatske 5. listopada 1990. osnovano je i javno poduzeće Hrvatske željeznice koje se nalazi u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske. Od tada do danas Hrvatske su željeznice prošle vrlo teško razdoblje Domovinskoga rata u kojemu je četvrtina pruga skoro četiri godine bila zatvorena za promet, a golema materijalna šteta koju je nanio agresor vratila je cijelu tvrtku unatrag. I dok su se europske že-

ljeznice razvijale i modernizirale, Hrvatske željeznice mučile su se obnavljanjem pruga i vozila, viškom radnika, lošom produktivnošću i nedostatkom novca iz državnoga proračuna za održavanje i modernizaciju infrastrukture.

Nova prekretnica u poslovanju željeznica bilježi se početkom 2007. kada se, nakon nekoliko godina pripreme i u skladu sa Zakonom o željeznici, tadašnja jedinstvena tvrtka Hrvatske željeznice d.o.o. organizira u grupaciju HŽ-Holding koja u svome vlasništvu ima četiri povezana poduzeća: HŽ-Infrastrukturu d.o.o., HŽ-Putnički prijevoz d.o.o., HŽ-Cargo d.o.o. i HŽ-Vuču vlakova d.o.o. U vlasništvu poduzeća udruženih u HŽ-Holding bilo je i sedamnaest ovisnih društava čija je privatizacija počela i prije toga. U međuvremenu su privatizirana dva društva, jedno je završilo u stečaju, a četrnaest je u procesu privatizacije ili restrukturiranja.

ŽELJEZNICU PONAJPRIJE ČINE LJUDI

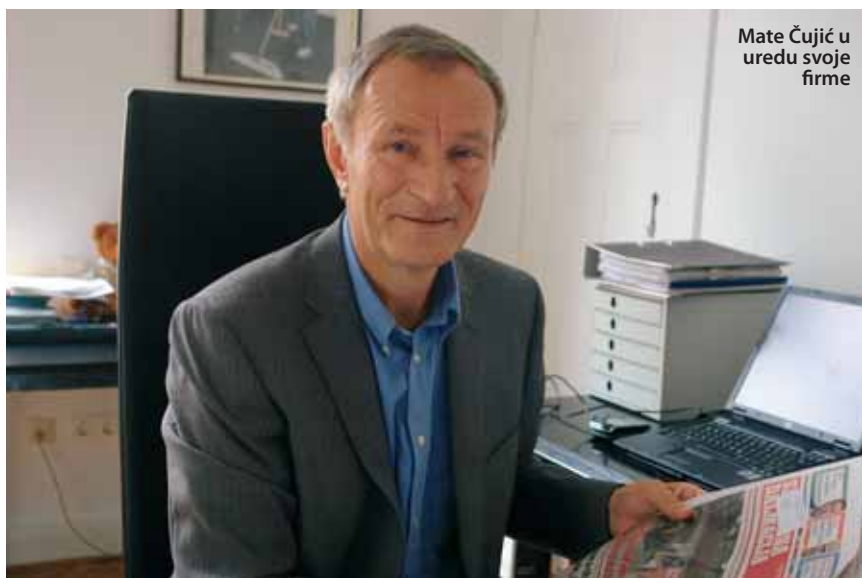
Ne smije se zaboraviti da iza ovakvih šturih povijesnih i tehničkih podataka

stoje tisuće znanih i neznanih ljudi koji su u današnju željeznicu na području Hrvatske utkali svoje znanje, sposobnosti, ljubav te radno i slobodno vrijeme. Teško se može naći i jedna hrvatska obitelj koja nekad nije imala, ili sada ima, nekoga željezničara te je tako preko njega bliska s tim velikim sustavom. Zato danas, na pragu obljetničke godine, možemo slobodno reći da velika željeznička obljetnica - 150 godina tradicije prve pruge u Hrvatskoj - nije samo obljetnica na ponos Međimuraca koji su prvi dobili prugu, nego je na ponos svakoga stanovnika naše domovine. Jer željeznica nisu samo kolodvori, pruge, lokomotive i vlakovi - željeznicu ponajprije čine ljudi koji joj udahnuju život, ljudi koji žive za željeznicu i uz željeznicu, koji se njome koriste svaki dan, vesele se svakoj novoj usluzi ili su ljuti na njezine propuste.

Zato sve koji vole željeznicu pozivamo da na svoj način, bilo prisjećanjem bilo nekom gestom i sl., tijekom sljedeće godine pridonese velikoj nacionalnoj obljetnici - 150 godina željeznice u Hrvatskoj. ■

Sin i kći – budućnost tvrtke

Trenutno imamo 150 zaposlenih. Krizu još ne osjećamo. Imam dvoje djece, sina Krešu i kćer Tanju i oboje su uvedeni u posao

ko. A eto, iz toga je poslije proizašla moja poslovna karijera! Čistio sam jednu problematičnu zgradu i zanimalo me kako se to može najbolje učiniti. Moj dobar rad je zapažen i ponuđeno mi je da radim za stalno. Tako je moj privatni posao započeo od honorarnog posla. Tada su ljudi rado školovali i to sam iskoristio, pokazao dobru volju. U kratkom vremenu napredovao sam u poslu. Iskoristio sam sve što je tvrtka nudila i stekao veliko znanje. Onda sam se 1981. godine osamostalio u toj branši i tvrtka se postupno razvijala. Mogu se pohvaliti da onu prvu zgradu koju sam preuzeo 1981. godine, a to je jedna škola, održavam i danas. To mi je najbolja reklama.

Kakva je danas tvrtka 'Čujić Gebäudereinigung'?

- Trenutno imamo 150 zaposlenih. Krizu još ne osjećamo. Imamo 180 stalnih mušterija i s njima obavimo oko 70 posto ukupnog prometa. Imam dvoje djece, sina Krešu i kći Tanju i oboje su uvedeni u posao. To je jedno od najvećih bogatstava koja sam u životu stekao. Oboje su završili škole, kći je studirala ekonomiju i direktorica je u tvrtki, a sin je završio stručni zanat i usavršen je za obuku stručnjaka u ovom poslu.

Koliko Vam danas traje radni dan?

- Djeca su sada tu, nema problema što se tiče organizacije rada u tvrtki. Radim osam sati, blizu sam mirovine. Imam sada i unuku i time sam okupiran. Sada rade više kći i sin. S domovinom održavam dobre veze, u Slavonskome Brodu žive moji roditelji. Sagradio sam kuću na otoku Ižu, imam brod i u slobodno vrijeme plovim. Moja supruga je Zagorka i nije toliko oduševljena morem kao ja. Ukratko, Slavonac otišao na more – riba zamijenila kulen... ■

Razgovarala: Sonja Breljak

Među njemačkim poduzetnicima migrant-skog podrijetla ima poprilično Hrvata. U Berlinu se u velikom broju bave ugostiteljstvom ili građevinarstvom. No, ima poduzetnih Hrvata i u drugim područjima. Jedan takav uspješan primjer je i Mate Čujić, ugledni poduzetnik čija se tvrtka 'Čujić Gebäudereinigung' bavi održavanjem i čišćenjem prostorija, ureda i zgrada. Danas je to poduzetništvo srednje veličine. O njegovu nastajanju i počecima razgovarali smo s vlasnikom, 57-godišnjim Matom Čujićem.

- Došao sam vlakom u Berlin 1970. Imao sam samo 19 godina! Otac je već od 1968. bio u zapadnoj Njemačkoj. Našao sam hotel, prespavao i sutradan krenuo tražiti posao. To 70-ih godina nije bio problem. Brzo sam se snašao, našao posao, stan. Otac je otišao u mirovinu i vratio se u Slavonski Brod 1976. godine. Inače smo podrijetlom iz Dervente, iz Bosanske Posavine.

Kakvi su bili počeci u Berlinu? Što ste u početku radili?

- Radio sam najprije u jednoj mesnici. Dogovorio sam se s ocem da gradimo zajedno kuću u Slavonskome Brodu. Trebalo mi je zato još novca pa sam radio i honorarno. Čistio sam po dva sata popodne dok su moji kolege išli u dis-

ENG Mate Čujić is a respected Croatian businessman from Berlin who owns a commercial premises cleaning company. He points out that he is very proud that his son and daughter are gradually taking over the business.

Deset godina Barbarina talk-showa

U svome rodnom selu Trajštofu, nedaleko od glavnoga grada Gradišća Željeznog, Barbara je prije nekoliko godina osnovala i amatersku kazališnu družinu koju vodi i s kojom svake sezone uvijek ba po jedan igrokaz, naravno na hrvatskome jeziku

Barbara Karlich

Za svaku je pohvalu da Barbara svoje hrvatske korijene nikad ne skriva. Tako, primjerice, njezina biografija na internetskoj Wikipediji počinje rečenicom: "Barbara Karlich gehört der burgenland-kroatischen Volksgruppe an." (B. K. pripada gradišćanskohrvatskoj narodnoj skupini.) Nedavno je u povodu svog jubileja gostovala u nedjeljnoj TV-emisiji "Dobar dan, Hrvati" koja je namijenjena gradišćanskohrvatskoj manjini u Austriji. Na hrvatskom jeziku govorila je o svome životu i svojoj sjajnoj TV-karijeri. Nakon gimnazijskog školovanja u Željeznome, otišla je na bečko sveučilište gdje je studirala novinarstvo, psihologiju i teatrologiju. Svoju voditeljsku karijeru započela je 1996. kad je na jednoj privatnoj radiopostaji počela voditi jutarnji program. Uspjeh svog TV-showa tumači pomnim odabirom životnih tema koje privlače veliku pozornost gledatelja, kao i zanimljivim sugovornicima koji se u pravilu rado odazivaju u njezinu popularnu emisiju. Najvažnijim smatra kako je taj posao jednako veseli kao i prvog dana, 27. listopada 1999., kad je prvi put emitiran "Barbara Karlich - show".

Ova svestrana 40-godišnjakinja povremeno se pojavljuje i u glumačkim vodama kao, primjerice, u austrijsko-njemačkoj TV-komediji "Pokušajte to s nekim mlađim" koja je emitirana 2000. godine. Barbara Karlich nekoliko puta je nagrađivana. Vrhunci njezine dosadašnje karijere su 2004. i 2005. godine kad je kao najomiljenija voditeljica talk-show emisija primila austrijski televizijski Oscar „Romy“.

Barbara je do danas ostala čvrsto vezana uz rodno selo. Ondje je prije nekoliko godina osnovala i amatersku kazališnu družinu koju osobno vodi i s kojom svake sezone uvijek ba po jedan igrokaz, naravno na hrvatskome jeziku. Nedavno je najnovija komedija "Kade j' Lili, je i mrtvih", u kojoj Barbara igra i glavnu ulogu čistačice Lili, premijerno prikazana pred oduševljenom publikom u Trajštofu. ■

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Jedna od najpoznatijih austrijskih TV-zvijezda, a mnogi će reći i jedna od najatraktivnijih, je Barbara Karlich, vrsna voditeljica koja je nedavno proslavila desetu obljetnicu svoje vrlo uspješne talk-show emisije "Barbara Karlich - show" austrijske državne TV-kuće ORF. Iako njezino prezime Austrijanci čitaju njemački 'Karlih', našem oku neće promaknuti činjenica da bi onaj nastavak *-ich* mogao biti *-ić*. I tako je - Barbara Karlich zapravo Barbara Karlič! Riječ je o pravog gradišćanskoj Hrvatice rođenoj u hrvatskome selu Trajštofu (Trausdorf) nedaleko od glavnoga grada Gradišća Željeznoga.

ENG Barbara Karlich is one of Austria's best known TV stars, a talented talk show host of Croatian extraction who recently celebrated the tenth anniversary of her very successful Barbara Karlich Show on Austrian state television station ORF.

Između Papuka, Krndije i rijeke Drave

Uspostavom Republike Hrvatske i ponovnim teritorijalnim ustrojem na županije, 1992. godine obnovljena je i Virovitičko-podravska županija. Glavno središte županije je Virovitica, grad dugog kontinuiteta, a povelju slobodnoga grada dobila je 1234. godine

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Virovitičko-podravska županija pod rednim brojem X. naziv je dobila po županijskom središtu Virovitici i dominantnoj povijesno-geografskoj regiji Podravini. Ova županija jedna je od pet hrvatskih županija smještenih na širem prostoru Slavonije. Reljefno ona participira u nizinskom dijelu Podravine, kao i planinskom zaleđu koje čine sjeverni obronci Krndije i Papuka te jugoistočni obronci Bilogore. Površinom od 2.021 km četvorna Virovitičko-podravska županija zauzima 3,5 posto površine Hrvatske i nalazi se na 14. mjestu, dok sa 93.389 stanovnika 2001. godine zauzima 19. mjesto u Hrvatskoj s 2,1 posto stanovništva Hrvatske. Po gustoći naseljenosti od 46 st./km četvornom ova je županija na 16. mjestu. Najveći broj stanovnika Virovitičko-podravska županija imala je 1953. godine sa 131.517 stanovnika, a od 1857. godine kada je obavljen prvi popis pa do zadnjeg popisa zabilježen je porast od samo 63,5 posto. Uzroci depopulacije leže u deagrarizaciji, emigraciji kao i Domovinskom ratu koji je te procese potencirao ratnim razaranjima.

SLABO DEMOGRAFSKO STANJE

Demografska slika prilično je nepovoljna jer je natalitet posljednje desetljeće oko 10 promila, dok mortalitet iznosi čak 14 promila. Uz dominirajuće Hrvate (89 posto) i katolike (88 posto), u županiji su od nacionalnih manjina prisutni Srbi i pravoslavci sa sedam posto ukupnog broja stanovništva. Fakultetski obrazovanih je među stanovništvom dvostruko manje od državnog prosjeka (3,4 posto), dok gradskog stanovništva ima 33 posto. S druge strane, ova županija je u vrhu po udjelu poljoprivrednog stanovništva (13,8 posto).

Virovitičko-podravska županija graniči na sjeveru prirodnom granicom na Dravi s Mađarskom, kao i s četirima hrvatskim županijama, također ponajviše prirodnom granicom po gorama. S Koprivničko-križevačkom županijom graniči na sjeverozapadu, Bjelovarsko-bilogorskom na zapadu - Bilogorom (Crna

Orahovičko jezero

jama, 273 m n.v.), Požeško-slavonskom na jugu - Papukom (Papuk, 953 m n.v.) i Krndijom (Kapavac, 790 m n.v.) te Osječko-baranjskom na istoku. Sa spomenutih planina teku manji vodotoci Odenica, Čađavica i Voćinska rijeka te se ulijevaju u Dravu koja čini državnu granicu prema Mađarskoj. Iz spomenute prirodne osnove razvidna su velika prirodna bogatstva, šume na spomenutim planinama, bogatstvo vodotoka kao i plodno tlo u Podravini.

POVIJESNI GRAD VIROVITICA

Zbog prometnog značaja kontakta Panonije i unutrašnjosti, Virovitica se spominje kao županijsko središte sredinom 13. stoljeća. Virovitica pada u turske ruke 1547. godine, a oslobođanjem postaje županijsko središte sve do ukidanja županija 1918. godine, iako na kraju sjedište Virovitičke županije postaje Osijek. Uspostavom Republike Hrvatske i ponovnim teritorijalnim ustrojem na županije, 1992. godine obnovljena je i Virovitičko-podravska županija. Glavno središte županije je Virovitica, grad dugog kontinuiteta, a povelju slobodnoga grada dobila je 1234. godine. Oslobođanjem od Turaka počinje novi razvoj grada zahvaljujući plemićima Pejačevićima. U 19. stoljeću razvija se voćarstvo, ribnjačarstvo i vinogradarstvo, a u prošlom stoljeću i industrija, koja je danas razvijena u nekoliko industrijskih zona. Virovitica je najveće središte industrije šećera u Hrvatskoj i šire. Viro, TVIN je poznati brand drvne industrije, kao i Eres metali. Grad je to snažne kulturne tradicije s mnogobrojnim institucijama, kao i novim veleučilištem. Među dominantnim kulturnim spomenicima je dvorac Pejačević s hortikulturno vrijednim parkom. Tu je i središte lovnog turizma, a u blizini je i granični prijelaz Terezino

polje prema susjednom Barcsu (Barča) u Mađarskoj. Do Terezina polja je plovna rijeka Drava.

SLATINA I ORAHOVICA

Značajno središte je i grad Slatina, kao i Orahovica u kojoj se proizvode kamenerijali i beton, zatim keramičke pločice, parketi i finalna proizvodnja vina i preradevina od voća i povrća. Glavni turistički lokalitet je utvrda iz 14. stoljeća Ružica grad. Pozornost privlači najveće marijansko svetište i središte vjerskog turizma u Voćinu, kao i Park prirode Papuk

osnovan 1999. godine, jedini geološki zaštićeni lokalitet u Hrvatskoj. Pitomača je poznata po dugoj tradiciji proizvodnje duhana sorte viržinija, a pozornost privlači i arboretum Lisičine.

Virovitičko-podravska županija je podijeljena na 3 grada i 13 općina. Gradovi su: Virovitica (15.589 st.), Slatina (10.920 st.) i Orahovica (84.262 st.). Općine su: Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci. ■

Vodopad u parku prirode Papuk

Planinarski dom Jankovac na Papuku

Ružica grad

Obnovljena crkva u Voćinu

ENG Virovitica-Podravina County bears the number 10 in the numerical county designations, and is named after the seat of the county in Virovitica, and the dominant historical and geographic region of Podravina. This is one of the five Croatian counties that make up the wider region of Slavonia.

JOŠ O SUDBINI HRVATSKIH RIJEČI U PROŠLOM STOLJEĆU

Kada rabimo normirani hrvatski književni jezik, ponekad razmišljamo je li neku riječ prikladno upotrijebiti ili ne. Da bismo donijeli pravilnu odluku, dobro je znati rabi li se ta riječ u hrvatskim mjesnim govorima. Tako je npr. dobro znati da se riječ *spodoba* u hrvatskom jeziku rabi već stoljećima. U čakavskim se mjesnim govorima pojavljuje u značenju utvara, prikaza, prilika, pojava, npr. u Lumbardi na Korčuli, u Belom na Cresu, na Grobniku, u Pićnu u Istri itd. Slično je u Labinu u Istri, gdje se rabi u značenju grdoba, a u Kompolju u Gackoj dolini u značenjima utvara, rugoba. Isto tako valja znati da se pridjev *podoban*, odnosno *spodoban* vrlo često susreće u hrvatskim povijesnim spisima (obično u značenjima: sličan i prikladan). Tako se npr. u prvom hrvatskom značajnom tiskanom rječniku, koji je objavljen 1595., a sastavio ga je Šibenčanin Faust Vrančić, nalazi pridjev *podoban* u značenju sličan. Tako je i u suvremenom hrvatskom književnom jeziku, u kojem se ta riječ još pojavljuje i u značenjima: sposoban, prikladan za nešto. U današnjim se čakavskim mjesnim govorima također rabi pridjev *podoban* (u značenju sličan), ali znatno češće inačica *spodoban*, npr. *podoban* u Brusju na Hvaru, *podoban* i *spodoban* na Grobniku i Grobinščini, *spodoban* u Novom Vinodolskom, Crikvenici, u Bakarcu i Škrleju, u Kompolju u Gackoj, u Pićnu u Istri, u Pajngрту i Novom Selu u sjevernom Gradišću u Austriji, *spodoben* u Omišlju i Vrbniku na Krku, *spodo-*

Piše: Sanja Vulić

bun na Stinjakima u južnom Gradišću. Također se (u značenju slično) u čakavskim govorima rabe prilozi *podobno*, npr. u Orbanicima kraj Žminja u Istri, te *spodobno*, npr. u Kastvu. Međutim, hrvatski vukovac Tomo Maretić, koji je odigrao veliku ulogu u hrvatskom jezikoslovlju u prvoj polovici 20. stoljeća, preporučio je da se imenica *spodoba* i pridjev *spodoban* ne rabe u hrvatskom književnom jeziku jer da su to kajkavizmi. Naravno, te se riječi zaista rabe i u hrvatskim kajkavskim govorima, ali nipošto ne samo u kajkavskim nego je to općehrvatski leksik koji se od starine rabio u različitim hrvatskim govorima.

Dobro je znati i da glagol *drapati*, odnosno *podrapati* (u značenju derati / poderati, čupati / počupati, kidati / pokidati, trgati / potrgati i sl.) pripada staromu hrvatskomu leksičkomu sloju, a do danas se u aktivnoj uporabi sačuvao u tom značenju u kajkavskim govorima, npr. u Goli u Prekodravlju, u Čabru u Gorskom kotaru, naravno u različitim glasovnim inačicama. U polutisućljetnoj hrvatskoj dijaspori u Gradišću u Austriji glagol *drapat se* rabi se u značenju: tući se, čerupati. Međutim, svršeni glagol *podrapat se* susrećemo i u značenju poderati se, npr. u čakavskom govoru Stinjaka u južnom Gradišću. Taj je glagol uvršten i u *Rječnik govora bačkih Hrvata* Ante Sekulića, u značenju iskidati, poderati. Takvi nas primjeri uporabe neke riječi u različitim hrvatskim govorima upozoravaju da ne smijemo hrvatske riječi olako odbacivati kao regionalizme i dijalektalizme. ■

IZLOŽBA CRTEŽA DAVORA VRANKIĆA

ZAGREB - U predivnome izložbenom prostoru galerije "Kranjčar" na zagrebačkom Kaptolu, ugodno izdvojenom od gradske vreve središta metropole i skladno stopljenog u jesenski okoliš, od 4. do 21. studenog održana je izložba likovnog umjetnika srednjeg naraštaja (s pariškom adresom) Davora Vrankića.

Hrvatskoj javnosti skoro nepoznat, ovaj povučeni stvaralac kompozicija prepunih fantastičnih bića visoke izvedbene razine, suprotno konceptu avangardnih umjetnika za eksperimentiranjem u raznim tehnikama, od svojih prvih početaka vjeran je olovci, monokromnosti i figurativnosti. Slikarstvom kao svojim životnim izborom, užitkom i opredjeljenjem počeo se baviti re-

lativno kasno, nakon završene srednje matematičke škole i nedovršenog studija građevine u rodnome Osijeku, studirajući na Odsjeku grafike u Sarajevu i Zagrebu.

U začudnoj sposobnosti nijansiranja ravnoopravno tretiranih

linija i ploha, priroda i mašta prožimaju se u aktivnome dijalektičkom odnosu; kontrastima između zatamnenih i posve svijetlih površina Davor Vrankić postiže opipljivost površine, bilo da crta ljudsku kožu ili beživotni baršun! Linije djeluju 'slikarski', a plohe 'crtački'.

Njegova djela posjeduju danas najznačajnije zbirke suvremenih umjetnina, od Pariza, New Yorka, Amsterdama, a u Hrvatskoj Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu i Rijeci - za sada...

(Ljerka Galic)

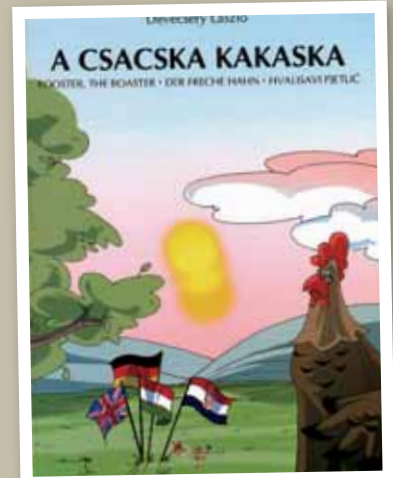
SUVREMENA HRVATSKA KNJIŽEVNOST NA NOSAČU ZVUKA

Vjerujemo da će se u mediatekama naših ljudi diljem svijeta naći mjesta za audioknjige iz edicije Suvremeni hrvatski pisci. Prva audioknjiga iz edicije izišla je za 32. Interliber, a riječ je o iznimno nagrađivanoj knjizi Miljenka Jergovića Sarajevski Marlboro, u izdanju Orfeja i produkcijske tvrtke Astarta Plus. Iseljenicima su zanimljive zvučne knjige suvremenih hrvatskih književnika u kojima mogu čuti materinski jezik u interpretaciji vrhunskih glumaca. U sklopu projekta mogu se naći djela najčitanijih pisaca u Hrvatskoj koja će biti prezentirana u tri edicije zvučnih knjiga: Suvremeni hrvatski pisci, Klasični hrvatski pisci i Dječja književnost. Riječ je o iznimno kvalitetnome novom proizvodu na tržištu knjiga - audioknjizi, koja kvalitetnim izborom djela i njihovih interpretata (vrsnih glumaca) te dobrom produkcijskom kvalitetom pridonosi popularizaciji knjige i obogaćivanju hrvatske književne ponude općenito. Sustav hrvatske dopunske nastave u inozemstvu u zvučnim knjigama ovoga tipa naći će dugo očekivane odlične sintaktičke vježbe govornoga materinskoga jezika za digitalni naraštaj čitatelja, koji odrasta u višejezičnim sredinama svijeta.

POČETNICE HRVATSKOGA JEZIKA

Autorica Anica Torjanac objavila je ove godine izvrstan udžbenik pod naslovom Moj hrvatski 1. Riječ je o fascinantno ilustriranoj početnici materinskoga jezika i književnosti za prvi razred osnovne škole u izdanju Naklade Croatica iz Budimpešte. Udžbenik ima 122 stranice na kojima će početnici naići na razne tematske jedinice poput situacija iz učionice, obitelji, blagdanskih događaja, priča i pjesama primjerenih određenoj dobi učenika. Udžbenik prati i radna bilježnica iste autorice s ukupno 156 stranica izvršno metodički obrađenog sadržaja. Preglednim tijekom građe učenik postupno ulazi u svijet semantičkog sadržaja hrvatskoga jezika. U radnoj bilježnici su zadaci za crtanje, bojenje i pisanje, igre s brojkama i slovima te kraće pjesmice. Autorica Anica Torjanac objavila je, također, i Čitanku za drugi razred osnovne škole s predmetnom nastavom, u izdanju istog nakladnika. Čitanka je podijeljena na tematske sadržaje: škola; dom, obitelj i rodbina; kupovanje itd., a za svaki sadržaj nudi prozne tekstove i pjesme. Na kraju je rječnik novih riječi. Ilustrirana je crtežima u boji.

KNJIGE NA NOVIM MEDIJIMA MAĐARSKIH HRVATA

Budimpeštanska Naklada Croatica ti-skala je 2009. atraktivnu trojezičnu englesko-njemačko-hrvatsku slikovnicu s prijevodima dviju priča mađarskoga pisca za djecu Laszla Devecseryja, koje su na hrvatskome naslovljene *Nezasitni Miško* i *Hvalisavi pjetlić*. Zvučna slikovnica ima i klasično tiskano izdanje koje odlikuju duhovite ilustracije svih motiva iz obiju priča iz palete slikarice Vere Wennesz. Motivaciju mladih čitatelja osobito će pobuditi, uz kvalitetnu glumačku interpretaciju sadržaja na CD-u i crteže, metodički osmišljena zadaća budućim čitateljima da trebaju prevesti priče na mađarski jezik, dopuniti tekst ili crtati pojedini motiv, a zatim slijede priče na mađarskome. Knjiga na novim medijima je iznimno važna za digitalni naraštaj, što su izvršno uočili izdavači naše manjinske zajednice u Mađarskoj, pa na CD-u nalazimo zvučni zapis na engleskom, njemačkom, hrvatskom i mađarskom jeziku.

SANTOVAČKI BEČARCI ŽIVKA MANDIĆA

Pred nama je opsežna etnografska monografija santovačkog područja iz Mađarske u kojem stoljećima živi hrvatska manjina, pod naslovom *Šokica sam i bit ću dovika*, koju je objavila 2009. Naklada Croatica iz Budimpešte. Autor i skupljač narodnoga blaga zapisao je događaje i običaje neposredno pretočene u pjesmu, najčešće u takozvani bečarac ili jezgrovit, slikovit i sažetu formu poetskog izričaja nastalu u izvornim narodnim krajobrazima. Bečarci, raspoređeni na 462 stranice, pokazuju veliku tematsku različitost pa ih je, prema njihovu sadržaju, autor svrstao u određene skupine koje se ne mogu strogo odijeliti jer se teme često prožimaju. Te su svojevrsne tematske cjeline u knjizi naslovljene po jednom stihu iz svake skupine. Knjiga je ilustrirana starim santovačkim fotografijama.

“Oranje” olovkom

Pucala je koža na Rodijakovim rukama bezbroj puta, pucala i zarastala, a da nitko nikada, pa ni sam Rodijak, tome nije poklanjao neku pozornost. Ovoga puta, međutim, stvar je bila toliko delikatna da su se s njom morali pozabaviti svi u baraci. Rodijak je Čipa čekićem udario po kažiprstu tako da mu je prst ne samo natekao već se također koža na njemu raspukla, što je pred Rodijaka postavilo gotovo nerješivo pitanje: kako podignut plaću. Rodijak je poznao gotovo sva slova, ali se nije znao potpisati, pa je plaću podizao na otisak kažiprsta. Premda je ta vrsta potpisa u Njemačkoj već davno zaboravljena, ipak je Rodijaku dopušteno pritisnuti prstom na odrezak za plaću. A, evo, sada su iskrslili novi problemi, što je u baraci potaklo veliku raspravu.

- Vaki mu prst neće priznat, kazao je Joskan. Jerbo mu je raspuknut i vas je nateka, pa se na njemu neće vidit bore. A te bore su važna stvar za vlast, pošto na njima sve piše. Samo što se nemere vidit dok se ne metne na aparat.

- Ondak bi se moga potpisat livim kažiprstom koji mu je zdrav, dosjeti se Markan.

- Livi mu neće priznat, jerbo se uvijek pritiskalo desnim prstom, ustvrdio je Joskan i nastavio:

- A Čipa će morat priskočit ovu plaću, pa je dignut kad mu desni kažiprst ozdravi.

- Da sam ja na Čipinu mistu, ja bi otiša u biro i pokaza desni kažiprst, uporan je Markan. Ako bi počeli prigovarati, onda bi kaza da sam pokvario rukopis. Gospe moja, ako more pismen čovik pokvarit rukopis, što ne bi moga nepismen. Ako bi oni jopet prigovarali, ondak bi ja kaza da je još bolji raspuknuti prst za potpis nego zdravi. Jerko, Čipa more kazat da mu je jedna strana od prsta ime, a druga prezime. Tako bi im sigurno moga doskočit.

- Dava vas lipi sve odnio kad ništa ne znate, prekide raspravu Gale. Znete li vi zašto čovik uopće pritiska prstom unisto potpisa? Ne znate, jakako! A Gale znade. Čovik pritiska prstom unisto potpisa zato da na papiru ostanu bore, tako da svakog čovika, koji nešto ukrade, milicija more uvatit po tim borama. Jerbo su svačije bore različite. E, zato Rodijak Čipa more pritisnut na papir i guzicom, samo što će Švabe napisat čime je pritisno, tako da znaju koje će bore tražit na čoviku. Zato ja kažem da more pritisnit livim prstom.

- Meni se čini da su na livom prstu istrošene bore, zabrinuto će Rodijak gledajući u prste. More bit da bi najbolje bilo otić pratrau.

Fra Lucijan je dobro upoznao Rodijaka Čipu, pa je odmah znao da se radi o problemu koji “ni Gale, koji sve znade, ne može riješit”. Upoznavši se s Rodijakovom nevoljom, fratar uzme komadić papira i, što je moguće jednostavnije, napisa na njega Čipine inicijale koji bi mogli služiti kao potpis.

- Evo ti ovaj papirić s tvojim potpisom, pa ga vježbaj napisati. A evo ti teka gdje ćeš vježbati. Idemo odmah.

Rodijak je “zaorao” olovkom po papiru, da bi malo kasnije, uz fra Lucijanovu kontrolu, počeo vući sve laganije crte koje su nekada podsjećale na potpis, a nekada na neki crtež. Zato je Rodijak ponio sa sobom bilježnicu u baraku vježbajući svaku večer uz neugodne primjedbe ostalih da bi mogao na sveučilište, pa čak i škole završiti.

Unatoč vježbi, Rodijak se prepao stigavši na šalter. Izgubile su mu se u glavi sve one linije iz potpisa, mozak mu je prestao raditi, činilo mu se, pa je krajnjim naporom shvatio samo jedno: da treba izvaditi fratrov papirić iz džepa i kriomice, gledajući u njega, potpisati se na odrezak za primljenu plaću. Lijevom je šakom sakrio papirić, a onda, gledajući čas u službenicu iza šaltera, čas u papirić s potpisom, čas na obrazac za plaću, počeo orati po papiru, dok su mu se kapi znoja slijevale niz lice. Drhtavom je rukom gurao potpisani obrazac prema službenici, koja je rutinski spretno otkinula donji dio papira i bez pogleda na potpis isplatila Rodijaku plaću.

Navečer se do kasno slavilo u baraci, a Rodijak je fratrov papirić s potpisom stavio u novčanik kao dragocjenost, skupa sa slikom Anđe Grbešine.

“Kupovina” Anđe Grbešine

Ponuda je bila primamljiva, a obrazloženje se činilo logičnim. Tako su smatrali svi iz Galine kolone kada su jedne nedjelje pred baraku stigla dvojica Imočana nudeći uredne papire za žene i djecu.

Radilo se, zapravo, o sljedećem: njemačku su zakoni novčano privilegirali oženjene muškarce, posebice ako su uz to imali djecu, dok su ledicima uzimali velike poreze od plaće. Shvatili su Glavičani veoma brzo nakon dolaska da za isti rad i satnicu na istoj firmi oženjeni dobiju mnogo veću plaću od neoženjenih, pa je Luka Zorušin primao veći doplatk na svoje sedmero djece nego što je mogao zaraditi u firmi. Budući da su sva četvorica iz Galine kolone bili mladići, ambiciozni, lakomi i lakomisljeni, nije ih bilo teško nagovoriti na kupovinu ilegalnih papira, vjenčanih i rodni listova. To prije što su Imočani bili veoma uvjerljivi.

- Dobit vinčani list za sto maraka, to je poklon, govorio je jedan od njih. A dokument je pravi, evo vidite, tute je na njemu štambilj, potpis – sve original. Samo što vam mi zapišemo ime žene i gotova stvar.

- Ondak sutra samo to pridate u biro i eto maraka ka kupusa. Samo za jedan misec dobit ćete više od sto maraka, koliko nami dadnete, uvjeravao je drugi.

- Pošto su dica?, upita Gale.

- Pošto i žene, objasni prvi Imočanin. Sto maraka. Ako ćeš kupiti ženu i dvoje dice, oču kazati vinčani i dva rodna lista za dicu, što većina radi, to ti izađe tri orla.

- Većina kupuje troje, četvero, pa i petero dice, ispravi ga njegov ortak, a momci kupuju u prosjeku dvoje. Ako ima oženjenih među vami, mogu i oni povećat vamiliju i zaradu.

- A šta će bit ako nas uvate?, priupita Joskan.

- Ne more vas uvatit kad je sve original. I žig i potpis

- Samo se meni čini, Mate, da se njima ne kupuje, reče jedan.

- Ajmo onda, reče drugi, počevši spremati papire i time završiti neuspjelu trgovinu. Oni ne vide marke ni kad im za opanke zapinju.

- Čekajte malo, uglas zavikaše Glavičani.

- Kupit, jašta ćemo, reče Gale u ime svih. Daj meni ispiši dvoje dice. Evo orlovi.

Odužilo se upisivanje imena i drugih podataka u dokumente, jer su se Glavičani našli zatečeni zbog nedoumice oko imena. Red bi bio djeci dati ime djeda ili bake, kakav je običaj u selu vladao, a s druge strane, pošto se nije radilo o pravoj, već izmišljenoj djeci koja će postojati samo na papiru, nekima se činilo da je bolje dati neka druga imena. Na kraju je ispalo devetero djece što domaćih, što njemačkih imena.

Rodijak Čipa je jedini ostao bez djece samo zbog toga što nije mogao riješiti dvojbu oko imena. Nije znao što bi mu djed Kleco na to kazao, jer je njegov djed bio majstor u davanju nadimaka. Računao je da će imena donijeti pri prvom odlasku u zavičaj, a dotle će, valjda, Imočani ostati živi i neće im uzmanjkati rodni listova. Bilo je također dvojbi oko upisivanja imena Rodijakove žene na vjenčani list. Rodijak je predložio neko njemačko ime “da me teže otkriju”, kako je kazao, ali se nije mnogo protivio ni Galinu prijedlogu. A Gale je predložio Anđu Grbešinu za Čipinu ženu.

- Ako ti neće svojom voljom, oće na papiru, namignu Gale Rodijaku i podsjeti ga na davnašnji događaj kada su njih dvojica vidjela “ono što ni ona nije mogla vidit”, pod busom u čobanluku.

- Zelčina je kaparisala Anđu, primijeti Boškan, ali joj ni ja ne bi oprostio. Njoj se javlja i učitelj. Ona bi otišla za nj da je naše vire.

- Budu li naše cure gledale našeg čovika koji je tamo zaposlen, onda se mogu udat samo za pratru, našali se Gale. Jerbo, u našem selu zaposlena su samo četiri čovika i sva četiri uvozna Srbina, i to učitelj Mile, poštar Rađe, milicajac Radovan i šumar Niko. Samo pratara Rvat i zaposlen.

- Ja računam da one neće tražit školovana i tamo zaposlena kad mi dođemo s “orlovima”, reče Markan.

- Ko kad nema bolje živine od “orla”, pokazao Gale novčanicu od sto maraka na kojoj se nalazio orao. I za jednog “orla” čovik more dobit najlipšu curu u selu.

- Napišite mi Anđu, zapovjedi Rodijak Imočanima, vadeći iz džepa stotinu maraka.

može li transfer novca
biti pouzdan i brz?

da!

**WESTERN
UNION** | *yes!*

sada čak i s novim cijenama.

transfer **novca**

uslugu nudi: **Hrvatska pošta d.d.**

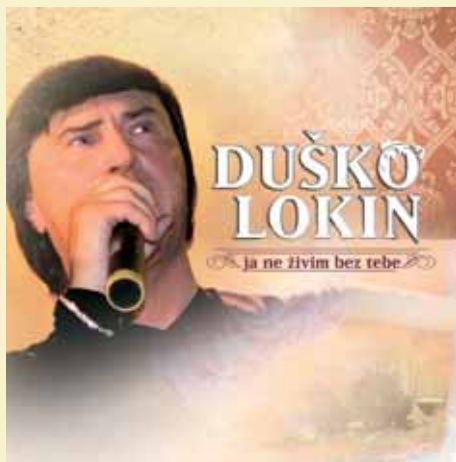
www.posta.hr

01/4839 166

Ivo Gamulin Gianni ugostio Annu Oxu

U zagrebačkoj KD Lisinski talijanska megazvijezda Anna Oxa i poznati hrvatski tenor Ivo Gamulin Gianni nastupili su na humanitarnome svečanom koncertu za pomoć udruzi "Debra", udruzi koja pomaže oboljelima od bulozne epidermolize. Gamulin i njegovi gosti počastili su prisutne predivnim interpretacijama i obradama poznatih domaćih i stranih pjesama, i to uz pratnju Revijskog orkestra Zagrebačke filharmonije i zbora Cantores Sancti Marci, pod dirigentskom palicom maestra Alana Bjelinskoga. Tako je publika mogla poslušati obrade pjesama poput "Idi", "Santa Lucia", "I did it my way", kao i mnoge druge. Anna Oxa iznenadila je prisutne otpjevavši jednu pjesmu na hrvatskome jeziku, pjesmu Ive Gamulina "Pijesak vremena" s njegova albuma prvijenca "Ljubav to si ti".

Duško Lokin – obljetnica i posljednji album

Od 16. studenog davne 1969. kada je snimio svoj prvi nosač zvuka, sve do danas zadarski pjevač zabavne glazbe Duško Lokin iza sebe je ostavio cijeli niz hitova koji su obilježili nekoliko naraštaja. Simbolično, 16. studenoga na 40. godišnjicu svoje nadasve uspješne karijere Duško je objavio, kako kaže, svoj posljednji al-

bum u karijeri "Ja ne živim bez tebe", nakon kojeg je odlučio da neće više snimati. Novi album sadrži 12 pjesama od kojih su mnoge poznati hitovi i uspješnice s nastupa na Splitskom festivalu, no Duško ih je osvežio novim aranžmanima, a ostale su se skladbe u posljednjih godinu dana uspješno uspinjale prema vrhovima top-lista zabavnog karaktera većine radiopostaja. Tako se na albumu, između ostalih, nalazi i obrada pjesme "Serenada" koju je davnih dana proslavio legendarni Mišo Kovač, te obrada pjesme Mladena Kozjaka "Bila si daleko", koja je bila hit 70-ih godina prošlog stoljeća. Duško naglašava i kako ovaj album donekle predstavlja njegov prepoznatljiv, a opet dovoljno originalan i drukčiji zvuk u usporedbi s prijašnjim radovima te se nada kako će ovim albumom na kojem prevladavaju moderniji zvuk i ritam privući još veći broj slušatelja.

zabavna

- 1 Baruni** - Dušo moja nije meni lako
Hit Records
- 2 Halid Bešlić** - Malo je, malo dana
Hit Records
- 3 Jasmin Stavros** - Blago tebi, blago meni
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.
- 4 Miroslav Škoro** - Najbolje godine
Hit Records
- 5 Magazin** - Ne traži od mene
Split 2009.
- 6 Robert** - Sad te ostavljam
Nema
- 7 Igor Cukrov** - Mjesečar
Split 2009.
- 8 Denis Dumančić i Prva liga** - Usporite Savu
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.
- 9 Jole** - Dva broja manja
Split 2009.
- 10 Jelena Rozga** - Rodit ću ti ćer i sina
Split 2009.

pop&rock

- 1 Nina Badrić** - Ne dam te nikome
Aquarius Records
- 2 Tony Cetinski & Kiki Lesendrić** - Nemirne noći
Hit Records
- 3 Oliver Dragojević** - Vjerujem u anđele
Aquarius Records
- 4 Bojan Jambrošić** - Preko ruba vremena
Dallas
- 5 Nola** - Do kraja
Menart
- 6 Hari Mata Hari** - Sreća
Hit Records
- 7 ET** - Svirajte mi tužne
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.
- 8 Natali Dizdar** - Ne pitaj
Agapa
- 9 Luka Nižetić** - Za loše vijesti nemamo vremena
Menart
- 10 D.O.G. Kantina** - Savršen svijet
Capo Media Music

West Gate otvorio svoja vrata

Spektakularno je otvoren trgovački centar West Gate u koji je uloženo 270 milijuna eura i u kojem će raditi 3.500 ljudi. Svečanost otvorenja uvećao je i predsjednik Stjepan Mesić. West Gate se nalazi zapadno od Zagreba, pokraj Zaprešića, uz autocestu Zagreb-Macelj. Njegova bruto površina je 226.000 četvornih metara, a prodajna površina 100.000 četvornih metara. U centru se nalazi 260 trgovina, 32 lokala, restorana i kafića, a uz njega je parkiralište sa 7.250 parkirališnih mjesta. Objekt je za 15 mjeseci izgradila Građevinska tvrtka Stipić Grupa.

Eureka

Pobjednik ovogodišnje Vip Eureka, multidisciplinarne smotre znanstvenog stvaralaštva hrvatskih srednjoškolaca, je Mateo Paulišić iz Pazina s radom "Detekcija kozmičkog zračenja" koji je izrađen pod mentorstvom Marija Turića. U konkurenciji 15 finalista iz cijele Hrvatske drugo mjesto pripalo je Mariju Gigoviću iz Labina s radom "Ekstrakcija mikrovalovima", dok je treća bila Kristina Hrastović iz Zagreba s radom "Što se mijenja u životu pasa nakon kastracije".

Dodijeljene nagrade Hrvatskoga glumišta

Na svečanosti u Hrvatskome narodnom kazalištu (HNK) 18. put dodijeljene su nagrade Hrvatskoga glumišta za prošlosezonska ostvarenja na području dramske, radijske i televizijske umjetnosti. Nagradu Hrvatskog društva dramskih umjetnika (HDDU) za svekoliko umjetničko djelovanje ove su godine dobili kazališni redatelj Georgij Paro i baletni umjetnik Nenad Lhotka. Najboljom dramskom predstavom ove godine proglašen je "Zagrebački pentagram" u režiji Paola Magellija, najbolja opera je "Orfej" u izvedbi zagrebačkog HNK. Za najbolje redateljsko ostvarenje u drami nagradu je dobio Paolo Magelli za režiju "Zagrebačkog pentagrama". Za glavnu žensku ulogu u drami nagrađena je Judita Franković, a za glavnu mušku ulogu je Vid Balog.

Ivanu Đikiću nagrada "Sir Hans Krebs"

Voditelju laboratorija Molekularne biologije tumora na splitskome MedILS-u i profesoru na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Frankfurtu te direktoru frankfurtskog Instituta za istraživanje života Ivanu Đikiću uručena je na svečanosti u Hannoveru ugledna nagrada "Sir Hans Krebs" za 2009. Nagrada se dodjeljuje jedanput godišnje za otkrića u području biomedicine, a Đikić je izabran zbog svoga znanstvenog rada objavljenog prošle godine u uglednome znanstvenom časopisu Nature. Nagrada "Sir Hans Krebs", koju dodjeljuje Sveučilište u Hannoveru u čast istoimenog dobitnika Nobelove nagrade koji je otkrio ciklus limunske kiseline u razgradnji šećera, sastoji se od novčane nagrade od 10.000 eura te plakete.

Ivan Đikić odlučio je dio novčane nagrade donirati udruzi Civitas i njihovu programu rada s djecom s teškoćama u razvoju jer je impresioniran njihovim rehabilitacijskim radionicama koje se provode isključivo volonterskim radom logopeda, pedagoga i defektologa.

Volonterstvo i sudionička demokracija

Premijerka Jadranka Kosor uručila je u Zagrebu godišnje nagrade Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za volonterstvo osnovnim i srednjim školama, a predsjednik

Hrvatskoga sabora Luka Bebić uručio je godišnje nagrade za sudioničku demokraciju jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Nagradu "Škola - prijatelj zajednice" premijerka Kosor uručila je predstavnicima nagrađenih osnovnih i srednjih škola - osnovnim školama "Vojnić", "Đuro Pilar" u Slavonskome Brodu, "Donji Kraljevec", "Belvedere" u Rijeci i "Ante Starčević" u Viljevu, te srednjim školama - X. gimnaziji "Ivan Supek" u Zagrebu, Gimnaziji "Karlovac", Obrtničkoj školi u Koprivnici, Školi za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću u Zaboku i Prvoj riječkoj hrvatskoj gimnaziji. Luka Bebić uručio je nagradu "Zajedno za bolje" najuspješnijim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave - Općini Belici, gradu Koprivnici i Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Razmišljajući o otvaranju ove nove rubrike u Matici, nedvojbeno smo zaključili da postoje mnogobrojna jela koja možemo smatrati našim autohtonim, kao i jela koja su se udomačila u tradiciji naših obitelji i smatramo ih svojim, neovisno o njihovoj stvarnom podrijetlu. Kuhale su ih još naše bake i prabake, a recepti su se prenosili s naraštaja na naraštaj i sačuvali se do naših dana. Stoga bismo ih željeli podijeliti s vama i podsjetiti vas na okuse koje u svojim novim domovima rjeđe imate prilike kušati i koji će vas možda podsjetiti na trenutke iz djetinjstva ili mladosti, koje svi rado imamo pohranjene u svojim sjećanjima i uspomjenama. Moguće je da ćemo vam tijekom vremena ponuditi i sasvim nove recepte koje nove domaćice smišljaju i pripremaju, a vjerujemo da će i oni doći domaćicama.

Sarma je simbol naših zima, a pripremljena s domaćim kupusom predstavlja dio obiteljske tradicije. Zato, uživajmo u svakom zalozanju...

SASTOJCI

- 1 glavica kiseloga kupusa (oko 1kg) + 40 dag ribanoga kiseloga kupusa
- 60 dag mljevenog mesa (pola junetine, pola svinjetine)
- 10 dag riže (koja se lako kuha)
- 10 dag slanine
- 30 dag suhih rebara
- 2 glavice luka srednje veličine
- 3 režnja češnjaka
- 1 žlica mljevene crvene paprike
- 0,5 dcl ulja
- malo sjeckanog peršina
- malo brašna za zapršku
- sol i papar po želji

PRIPREMA

- Odvojite listove kupusa od sredine te po površini izrežite zadebljenu sredinu listova radi lakšeg motanja (pazite da list ostane cijeli, a ako je kupus jako kiseo, držite ga u hladnoj vodi neko vrijeme).
- Luk usitnite i lagano prepržite na ulju skupa sa slaninom izrezanom na kockice i na kraju dodajte usitnjeni češnjak (samo da zamiriši) i odmah dodajte meso, malo promiješajte i maknite s vatre, dodajte sol, papar, zelene listove peršina, malo crvene paprike i rižu, sve dobro promiješajte.
- U posudu u kojoj će se kuhati sarma stavite malo vode i na nju ribani kisel kupus.
- Napravite sarme tako da u svaki list stavite oko pola šake mesa i lagano savijte, a krajeve utisnite prstom prema sredini role (ne smije biti previše mesa i ne smije se čvrsto motati jer će sarme biti tvrde kada se skuha). Posložite ih kružno u posudu, a u sredinu stavite još ribanog kupusa i suha rebra te sve zalijte vodom tako da sarme budu prekrivene.
- Poklopljeno kuhajte dok voda ne zakuha, smanjite vatru i kuhajte na laganoj vatri oko dva sata.
- Kada je sarma kuhana, napravite od ulja i brašna zapršku s malo crvene paprike (koja se smije kratko pržiti, inače će biti gorka), ulijte u posudu sa sarmom i još neko vrijeme kuhajte.
- Poslužiti s pire krumpirom ili krupno narezanim kuhanim krumpirom.

NAPOMENA: Sarma se ne miješa, nego lagano protresa za vrijeme kuhanja. Prema želji možete dodati kopar koji daje sarmi poseban okus.

PLODNA JESEN LADIĆEVE MOMČADI

Vrlo dobar. Tu ocjenu možemo pripisati mladoj hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji nakon dvije kvalifikacijske utakmice za Europsko prvenstvo 2011.

godine, protiv Ciprana i Slovačka. Gledamo li samo rezultate, onda bismo nastupe na dva gostovanja mogli ocijeniti i odličnim, no budući da je bilo sitnih nedostataka u obrani te s obzirom na to da je lopta često sporo putovala od noge do noge, zadržat ćemo se na ocjeni vrlo dobar. Izbornik Dražen Ladić ne krije zadovoljstvo svojim nogometašima, dečki su osvojili dvije pobjede te tako dobili šest bodova, popeli se na vrh redoslijeda i konkurencija im sada gleda u leđa. Budući da su pred Ladićevim momcima dvije utakmice na domaćem terenu, protiv Slovačke i Norveške, s optimizmom možemo gledati prema sljedećoj godini.

VRANKOVIĆ JE NOVI KOŠARKAŠKI IZBORNIK

Josip Vranković novi je izbornik hrvatskih košarkaša. Trener koji je ovo ljeto odveo mladu reprezentaciju do zlata na Mediteranskim igrama nasljednik je Jasmina Repeše i iznenađni izbor Hrvatskoga košarkaškog saveza. Vranković se nije spominjao u kombinacijama

za nasljednika Jasmina Repeše. No, kako je Neven Spahija zauzet u španjolskoj Valenciji, Velimir Perasović smatra da još nije došlo njegovo vrijeme za tu funkciju, a pokazalo se da akcije Dražena Anzulovića ipak ne kotiraju dobro kod predsjednika HKS-a Danka Radića te je izbor pao na Vrankovića. Inače, Vranković je u svojoj karijeri vodio dva kluba, dva puta Široki i jedanput Cibonu. U tome je skupio ukupno 14 mjeseci trenerskog staža, a to očito nije bila prepreka za dolazak na mjesto izbornika.

“PLAVI” OSTALI U IGRI

Dinamo se još uvijek može nadati prezimljavanju u Europskoj ligi. Naime, u posljednjoj utakmici modri su u Bruxellesu svladali Anderlecht s 1 : 0. Sad stvari stoje ovako, ako Dinamo u zadnjem kolu pobijedi Temišvar, a Ajax na svom terenu uspije pobijediti Anderlecht, onda će Dinamo kao drugoplasirani nastaviti igrati u Europskoj ligi. Ajax je, inače, već osigurao prvo mjesto u skupini. Dinamo je u ovoj utakmici pobijedio golom Slepčike u 58. minuti nakon asistencije Tomečaka, a Anderlecht je do toga gola promašio mnoge situacije. Vratar Butina bio je prvo ime ovog ogleđa. U finišu utakmice Dinamo je imao dvije, tri sjajne prigode da postigne i drugi pogodak. Ne pobijedi li Ajax Belgijance, ti bi se promašaji mogli Dinamu vratiti poput bumeranga. Naime, da je Dinamo slavio s dva ili tri gola prednosti, uz vlastitu pobjedu protiv Temišvara u zadnjem kolu, dovoljan bi bio i remi između Ajaxa i Anderlechta. Ovako će “plavima” trebati Ajaxova pobjeda za ostvarenje sna - europskog proljeća.

KOSTELIĆ SVE BLIŽE POSTOLJU I U BRZIM DISCIPLINAMA

Ništa se nije promijenilo u odnosu na prošlu sezonu u Svjetskome skijaškom kupu. Među prvih pet u ukupnom poretku ponovno su Švicarci Didier Cuche i Carlo Janka, Austrijanac Benjamin Raich, a na zadovoljstvo hrvatske skijaške reprezentacije i Ivica Kostelić! Naš najbolji skijaš nakon četiri ovosezonske utrke zauzima četvrto mjesto ukupnog poretku, s manje od sto bodova zaostatka iza vodećeg Cuchea. Osvojio je Kostelić 135 bodova, kao nikad dosad na početku sezone, a što je još važnije, u predstojećoj dugoj borbi za veliki Globus osvojio je bodove u sve četiri discipline, što još nikome nije pošlo za rukom. Iza nas su četiri utrke, po jedna u spustu, superveleslalomu, veleslalomu i slalomu, a naš najbolji skijaš već ima jedno postolje, tri plasmana među petnaest najboljih te jedan među dvadeset najboljih u utrci. Uistinu dojmljivo, zapravo onako kako se to od skijaša koji se namjerava boriti za ukupnu pobjedu i očekuje.

ENGLESKA I NJEMAČKA - OBEĆANE ZEMLJE ZA HRVATSKE NOGOMETAŠE

Luka Modrić, Niko Kranjčar, Vedran Ćorluka, Eduardo da Silva, Ivan Klasnić i Nikola Kalinić su članovi najjače nogometne lige na svijetu - engleske Premier lige. Štoviše, trenutačno na Otoku više stranih igrača imaju samo Francuska, Nizozemska, Španjolska i Portugal. Posebna je priča njemačka Bundesliga u kojoj su naši igrači bez prekida igrali i ostavljali trag. Danas u Njemačkoj igraju Ivica Olić, Danijel Pranjić, Mladen Petrić, Ivan Rakitić, Josip Šimunić, Ivica Banović... Iako je u prošlosti bilo i više naših igrača u Njemačkoj, njihov je broj i dalje visok, a još je važnije da igraju glavne uloge u svojim klubovima. Bez Petrića HSV nije ista momčad, kao ni Hoffenheim bez Šimunića. Olić i Banović važni su za Bayern, odnosno Freiburg. Trenutačno su tek Rakitić i Pranjić u nešto nepovoljnijem položaju u odnosu na svoje suigrače koji igraju na njihovim pozicijama.

RUKOMET: VORI I PENEZIĆ NAJBOLJI

Tradicionalni, 27. izbor Sportskih novosti za najboljeg rukometaša, rukometašicu, trenera te sudački par nije ponudio neko iznenađenje. Naime, iza Igora Vorića i Andreje Penezić je tako dobra godina da su svoje 'Kristalne lopte' dobili vrlo uvjerljivo. Vori je dobio 66 glasova, ostavivši iza sebe Domagoja Duvnjaka (38) i Ivana Čupića (21). "Bez lažne skromnosti, ovu sam nagradu očekivao još prošle godine, tako da sam lani bio malo i tužan. Ovoj se nagradi veselim, zbilja, ali više bih se veselio lani. Ma, super mi je, nadam se da mi ovo nije i zadnja Kristalna lopta", rekao je Vori u svome stilu. Iza njega je odlična godina. Proglašen je najboljim igračem Svjetskog prvenstva 2009. u Hrvatskoj, ponajbolji je pivot svijeta, a to pokazuje igrama u Hamburgu. Andrea Penezić je 'Kristalnu loptu' najbolje rukometašice primila drugi put zaredom. Kao i lani, Andrea je nositeljica igre u klubu i reprezentaciji.

NA KRAJU OTON

*- Nikome ni riječi da sam pao s lojtre!
Reci da smo za vikend bili u Austriji na skijanju.*

Dr. Franjo Tuđman

10
Deseta
obljetnica
smrti prvog
hrvatskog
predsjednika

